

H O T Ă R Î R E

cu privire la aprobarea Planului național de acțiuni în domeniul drepturilor omului pentru anii 2018–2022

Parlamentul adoptă prezenta hotărîre.

Art. 1. – Se aprobă Planul național de acțiuni în domeniul drepturilor omului pentru anii 2018–2022, prezentat în anexă.

Art. 2. – Parlamentul, Guvernul, autoritățile publice centrale și locale vor întreprinde măsuri pentru implementarea Planului național de acțiuni în domeniul drepturilor omului pentru anii 2018–2022.

Art. 3. – Guvernul, în termen de 2 luni de la data adoptării prezentei hotărîri, va înființa Consiliul Național pentru Drepturile Omului, responsabil de monitorizarea și evaluarea implementării Planului național de acțiuni în domeniul drepturilor omului pentru anii 2018–2022 și a altor documente de politici naționale în domeniul drepturilor omului, precum și a tratatelor internaționale în domeniul drepturilor omului la care Republica Moldova este parte.

Art. 4. – Guvernul, într-un termen de 2 luni de la data adoptării prezentei hotărîri, va crea Secretariatul permanent pentru drepturile omului, care va asigura activitatea curentă a Consiliului Național pentru Drepturile Omului.

Art. 5. – Consiliul Național pentru Drepturile Omului va prezenta Parlamentului anual, pînă în data de 1 aprilie, un raport cu privire la gradul de implementare a Planului național de acțiuni în domeniul drepturilor omului pentru anii 2018–2022.

Art. 6. – Comisia drepturile omului și relații interetnice a Parlamentului va exercita controlul permanent asupra îndeplinirii Planului național de acțiuni în domeniul drepturilor omului pentru anii 2018–2022.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI

ANDRIAN CANDU

**Chișinău, 24 mai 2018.
Nr. 89.**

PLANUL NAȚIONAL DE ACȚIUNI în domeniul drepturilor omului pentru anii 2018–2022

Partea I

„Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sînt garantate.”

(Constituția Republicii Moldova, art. 1)

Secțiunea 1 Introducere

Sistemul național privind protecția și promovarea drepturilor omului este fundamentat pe prevederile Constituției Republicii Moldova, adoptată la 29 iulie 1994, pe alte acte normative naționale și pe tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte. Astfel, în titlul II al Constituției „Drepturile, libertățile și îndatoririle fundamentale” sînt statuate în mod expres drepturile politice, civile, economice, sociale și culturale. Constituția recunoaște demnitatea, drepturile și libertățile fundamentale ale omului drept valori supreme ale statului, iar aplicarea în practică a acestor dispoziții constituționale, potrivit art. 4 din legea fundamentală, va fi realizată în conformitate cu standardele stabilite de tratatele la care Republica Moldova este parte.

În ultimii ani Republica Moldova a întreprins măsuri semnificative la nivel de cadru normativ și instituțional în scopul asigurării unor acțiuni coordonate ale statului pentru exercitarea efectivă a drepturilor omului. În acest sens, în anul 2014 a fost adoptată Legea nr. 52/2014 cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsman), prin care au fost consolidate capacitățile Centrului pentru Drepturile Omului, actualului Oficiu al Avocatului Poporului (OAP) și ale instituției Ombudsmanului în Republica Moldova. În scopul asigurării respectării dreptului de a nu fi supus discriminării a fost adoptată Legea nr. 121/2012 cu privire la asigurarea egalității. Potrivit acesteia, lista criteriilor de nediscriminare este una indicativă și nu limitativă, ceea ce face posibilă acoperirea tuturor motivelor de discriminare.

Asigurarea respectării drepturilor omului constituie un imperativ al societăților care tind spre bunăstare, pace și consolidarea statului de drept. Republica Moldova și-a manifestat interesul pentru valorile fundamentale care vizează drepturile omului atunci cînd a ratificat majoritatea tratatelor internaționale

în domeniu. Pentru a asigura respectarea acestora și, respectiv, a-și îndeplini obligațiile asumate, autoritățile naționale elaborează documente de politici în domeniul drepturilor omului care stabilesc direcțiile de activitate ale actorilor naționali în vederea garantării și realizării drepturilor omului.

Planul național de acțiuni în domeniul drepturilor omului pentru anii 2018–2022 (în continuare – *PNADO*) este al treilea document de politici publice care are drept scop realizarea și promovarea drepturilor omului în Republica Moldova. Acesta a fost precedat de două documente similare pentru perioadele 2004–2008 și 2011–2014. La baza *PNADO* au stat recomandările internaționale în domeniul drepturilor omului făcute Republicii Moldova de către organele de monitorizare ale ONU, Consiliului Europei, OSCE și ale altor organizații internaționale. În particular, *PNADO* vizează recomandările Consiliului ONU pentru drepturile omului, acceptate de Republica Moldova ca urmare a celui de-al II-lea ciclu al evaluării periodice universale în domeniul drepturilor omului (EPU), exercițiu care a avut loc la Geneva, în noiembrie 2016.

Totodată, în anul 2015, Republica Moldova împreună cu alte 192 de state membre ale ONU s-au angajat să pună în aplicare Agenda pentru dezvoltare durabilă 2030, aprobată prin Declarația summit-ului ONU privind dezvoltarea durabilă, care a avut loc la New York în data de 25 septembrie 2015. În acest sens, la elaborarea *PNADO* au fost luate în considerare Obiectivele de dezvoltare durabilă (ODD) incluse în Agenda 2030. Agenda oferă o nouă abordare de dezvoltare, axându-se pe promovarea drepturilor omului sub toate aspectele. Plasate în centrul procesului de dezvoltare, interesele oamenilor ar putea fi realizate în un mod durabil doar prin responsabilizarea acestora de a participa, a contribui și a beneficia de pe urma dezvoltării economice, culturale, sociale și politice în baza unei poziții comune, în care toate drepturile și libertățile omului să fie respectate.

Secțiunea a 2-a

Procesul de elaborare

PNADO este un document de politici de nivel național, elaborat de un grup de lucru alcătuit din reprezentanți ai autorităților publice centrale, ai societății civile și ai partenerilor de dezvoltare care au printre priorități promovarea drepturilor omului. Grupul de lucru a fost creat prin Ordinul ministrului justiției nr. 1056 din 18 noiembrie 2016. Complexitatea procesului de elaborare a documentului de politici a determinat divizarea grupului de lucru în subgrupuri tematice, alcătuite în funcție de domeniile de intervenție apreciate potrivit recomandărilor din partea mecanismelor internaționale de monitorizare a respectării drepturilor omului. Grupul de lucru s-a întrunit în mai multe ședințe, în cadrul cărora au fost deopotrivă stabilite subgrupurile tematice și agreeat conceptul structurii *PNADO*. Subgrupurile tematice au elaborat acțiunile în urma unor discuții fundamentate pe principiul abordării bazate pe drepturile omului.

PNADO este orientat spre susținerea autorităților publice în remodelarea procesului de elaborare a politicilor publice la nivel central și local pentru a se asigura că acestea încorporează și sînt centrate pe necesitățile populației și iau în considerare piedicile întâmpinate de grupurile minoritare și cele vulnerabile în realizarea deplină a drepturilor lor fundamentale.

O prioritate în procesul de elaborare a PNADO a fost consultarea societății civile și a persoanelor ce aparțin grupurilor minoritare și celor vulnerabile, împreună cu evaluarea schimbărilor sau efectelor așteptate asupra capacității lor de realizare a drepturilor omului.

Secțiunea a 3-a **Situația actuală pe domenii de intervenție**

Domenii de intervenție:

Armonizarea cadrului normativ național cu standardele internaționale

Republica Moldova este parte la majoritatea tratatelor internaționale în domeniul drepturilor omului, prin urmare demnitatea, drepturile și libertățile fundamentale ale omului urmează a fi realizate prin măsuri progresive, în conformitate cu standardele stabilite în respectivele instrumente juridice internaționale.

Totuși, ratificarea unor astfel de instrumente juridice internaționale nu este o măsură suficientă pentru asigurarea realizării drepturilor omului. Din aceste considerente, pe lângă ratificarea sau aderarea la instrumentele juridice internaționale, este necesară și integrarea abordării bazate pe drepturile omului în procesul de elaborare/implementare a politicilor publice și a actelor normative naționale.

Urmînd în special recomandările făcute Republicii Moldova în cadrul ultimei EPU, statul urmează să depună un efort suplimentar în ceea ce privește armonizarea cadrului normativ și instituțional național cu standardele internaționale pentru a spori eficiența reformelor în domeniul consolidării instituțiilor naționale de protecție a drepturilor omului, în procedura de depunere a plîngerilor individuale la mecanismele internaționale de protecție a drepturilor civile, politice, economice, sociale și culturale, în domeniul egalității de gen și prevenirii violenței în familie, în domeniul drepturilor copilului, în domeniul drepturilor persoanelor cu dizabilități, în domeniul protecției tuturor persoanelor împotriva disparițiilor forțate și discriminării.

De asemenea, în vederea asigurării condițiilor pentru implementarea în dreptul intern al Republicii Moldova a constatărilor (deciziilor) organelor de control pentru aplicarea principalelor tratate ale ONU în domeniul drepturilor omului, urmează a fi instituit mecanismul de implementare în dreptul intern a constatărilor (deciziilor) acestor organe.

Sistemul național de justiție

Justiția din Republica Moldova, în prezent, are ca sarcină înlăturarea deficiențelor de ordin sistemic și sporirea gradului de încredere a cetățenilor în actul justiției. Potrivit datelor Barometrului de opinie publică (BOP), realizat în aprilie 2017, se atestă o evoluție variabilă a încrederii cetățenilor în actul justiției. Descreșterea dramatică a încrederii în justiție din toamna anului 2016 (8%) a fost succedată de o creștere triplă în primăvara anului 2017 (24%). Se va reține că această valoare este mai mare cu 6% comparativ cu datele BOP din noiembrie 2011, când a fost aprobată Strategia de reformă a sectorului justiției pentru anii 2011–2016, al cărei scop de bază a fost crearea unui sistem al justiției „accesibil, eficient, independent, transparent, profesionist și responsabil față de societate, care să corespundă standardelor europene, să asigure supremația legii și respectarea drepturilor omului și să contribuie la asigurarea încrederii societății în actul de justiție”.

În cadrul ultimei EPU Republicii Moldova i-au fost făcute recomandări în domeniul justiției care țin de continuarea procesului de reformă și consolidare a acestui sector, prevenirea interferenței în sistemul justiției și combaterea corupției la toate nivelurile, precum și asigurarea accesului la justiție, îndeosebi pentru victimele violenței domestice și a violenței bazate pe deosebirea de sex. Recomandările vizează și îmbunătățirea procedurii de numire, transfer și promovare a judecătorilor pentru a oferi transparență procesului de adoptare a deciziilor privind cariera judecătorilor.

Deși Strategia de reformă a sectorului justiției pentru anii 2011–2016 a ajuns la sfârșitul implementării, procesul de consolidare a sectorului justiției este însoțit și de elaborarea unui nou document de politici în acest scop, pentru a asigura implementarea tuturor recomandărilor internaționale acceptate, precum și pentru a spori în continuare încrederea în actul justiției. Asigurarea unui sistem de justiție centrat pe necesitățile beneficiarului, accesibil din punct de vedere fizic, ca infrastructură și informațional, constituie scopul de bază al acțiunilor din domeniul justiției în cadrul PNADO.

Potrivit statisticii privind violările drepturilor omului constatate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului (în continuare – CtEDO), în hotărârile care vizează Republica Moldova din perioada 1997–2016, una dintre cele mai frecvente încălcări ale Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (CEDO) se referă la dreptul la libertate și siguranță (art. 5), ocupînd locul trei în clasamentul violărilor drepturilor omului comise de către autoritățile naționale, cu o rată de 14% din numărul total al hotărîrilor de condamnare. Plasarea și deținerea fără consimțămîntul informat/forțată în instituții psihiatrice medicale sau rezidențiale a persoanelor cu dizabilități intelectuale și psihosociale este în continuare o practică frecventă în Republica Moldova. Plasarea este urmată deseori de administrarea neconsensuală a tratamentului psihiatric. Astfel, PNADO

urmează să creeze cadrul necesar pentru ajustarea legislației și a practicilor de plasare și deținere a persoanelor cu dizabilități intelectuale și psihosociale potrivit cu standardele stabilite de Convenția ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități, asigurându-se astfel că în instituțiile psihiatrice sau rezidențiale nu sînt plasate ori deținute, pe motiv de dizabilitate mintală sau intelectuală, persoane fără consimțămîntul lor liber și informat.

O altă problemă sînt relele tratamente în locurile de detenție din Republica Moldova, care au fost în atenția permanentă a mecanismelor internaționale de monitorizare a respectării drepturilor omului, precum și a instituțiilor naționale relevante. Condițiile inadecvate de detenție și suprapopularea, asistența medicală necorespunzătoare, condițiile necorespunzătoare pentru deținuții cu dizabilități, îngrădirea contactului cu familia și persoanele apropiate, violența între deținuți și inacțiunea administrației penitenciare în legătură cu plîngerile depuse constituie obiectul hotărîrilor de condamnare a Republicii Moldova la CtEDO, dar și conținutul rapoartelor Comitetului European pentru Prevenirea Torturii și a Pedepselor sau Tratatamentelor Inumane sau Degradante (CPT), ale Oficiului Avocatului Poporului¹ și ale Consiliului pentru prevenirea torturii.

Odată cu ratificarea Convenției ONU împotriva torturii și altor pedepse ori tratamente crude, inumane sau degradante, a Protocolului opțional la aceasta, a Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, precum și a Convenției europene pentru prevenirea torturii și a pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante, Republica Moldova și-a asumat obligația că nimeni nu va mai fi supus torturii, nici pedepselor sau tratamentelor crude, inumane ori degradante. În acest sens, în legislația națională a fost statuată, fără ambiguitate, interdicția de a aplica, încuraja ori tolera tortura, tratamentul inuman sau degradant.

Noul PNADO își propune să contribuie la remedierea deficiențelor și asigurarea protecției efective împotriva relelor tratamente în locurile de detenție prin consolidarea capacității și asigurarea funcționalității Consiliului pentru Prevenirea Torturii, prin îmbunătățirea procedurii de reclamare a încălcării drepturilor omului în detenție și sporirea nivelului de cunoaștere a drepturilor și obligațiilor în rîndul deținuților, prin îmbunătățirea mecanismului de investigare a plîngerilor privind abuzurile comise în instituțiile de detenție, prin prevenirea și protecția împotriva discriminării a deținuților ce fac parte din grupurile vulnerabile, prin îmbunătățirea serviciilor medicale pentru persoanele private de libertate și îmbunătățirea condițiilor de detenție.

Prevenirea și combaterea traficului de ființe umane

În domeniul prevenirii și combaterii traficului de ființe umane urmează a fi

¹ A se vedea Raportul Avocatului Poporului privind respectarea drepturilor omului în Republica Moldova în anul 2015, p. 75–76, disponibil on-line aici:

<http://ombudsman.md/sites/default/files/document/attachments/raport_2015_final.pdf >.

consolidat cadrul național de politici și mecanismul de monitorizare, evaluare și coordonare a implementării acestuia. Vor fi depuse eforturi suplimentare pentru a asigura funcționarea eficientă a Sistemului național de referire pentru protecția și asistența victimelor/prezumatelor victime ale traficului de ființe umane (SNR) în proporție de 100% la orice nivel de administrație publică.

Autoritățile Republicii Moldova, conștientizând gravitatea fenomenului traficului de ființe umane, trebuie să depună eforturi pentru realizarea unor progrese rapide și consistente privind eradicarea acestui flagel. Urmează să fie intensificate eforturile pentru adoptarea și implementarea eficientă a documentelor de politici în acest domeniu, în special prin consolidarea capacităților de investigare, urmărire penală și de condamnare a traficanților, prin asigurarea protecției victimelor în timpul proceselor penale.

Instituțiile naționale de protecție a drepturilor omului

Apărarea și promovarea drepturilor omului este un deziderat care nu poate fi atins fără instituțiile-cheie cu mandate clare în domeniu, consolidate și accesibile. La acest capitol este de menționat că instituția națională de protecție a drepturilor omului – Oficiul Avocatului Poporului (OAP) – întâmpină dificultăți în realizarea deplină a atribuțiilor sale de apărare și promovare a drepturilor și libertăților omului. Au fost apreciate drept problematice aspectele legale ce țin de funcționalitatea Avocatului Poporului pentru drepturile copilului, de funcționalitatea Consiliului pentru prevenirea torturii, prevederile ce țin de statutul și remunerarea Avocatului Poporului, de asigurarea financiară a OAP, independența funcțională și operațională a Avocatului Poporului. În acest sens, asigurarea conformității mandatului și practicii OAP cu Principiile de la Paris, inclusiv obținerea de către acesta a Statutului A și extinderea ariei sale de funcționare în regiunea transnistreană, sînt direcțiile prioritare de dezvoltare a instituției pentru anii următori.

În 2012 Parlamentul Republicii Moldova a adoptat Legea nr. 121/2012 cu privire la asigurarea egalității, care a instituit cadrul legal și instituțional pentru combaterea discriminării. În baza acestei legi a fost creat Consiliul pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității (în continuare – *Consiliul pentru Egalitate*) – organ colegial, instituit în scopul asigurării protecției împotriva discriminării și asigurării egalității tuturor persoanelor care se consideră a fi victime ale discriminării. Analiza activității Consiliului pentru egalitate relevă necesitatea înlăturării impedimentelor funcționale cu care acesta se confruntă.

Pentru fortificarea măsurilor de protecție împotriva discriminării, urmează a fi consolidate în special anumite atribuții ale Consiliului pentru egalitate. De asemenea, urmează a fi soluționată problema sediului Consiliului pentru egalitate, care nu este adaptat necesităților de accesibilitate ale persoanelor cu dizabilități și

nu corespunde exigențelor legale pentru obținerea statutului de operator de date cu caracter personal.

Transparența, accesul la informație și libertatea de exprimare

Accesul la informație și libertatea de exprimare sînt acele drepturi fundamentale ale omului care definesc existența și dezvoltarea unei societăți civile desăvîrșite. Potrivit rapoartelor internaționale, Republica Moldova este o țară parțial liberă din perspectiva libertății presei și a asigurării libertății de exprimare. Raportul Reporters Without Borders pentru anul 2016² plasează Republica Moldova pe locul al 76-lea din 180 în ceea ce privește asigurarea libertății mass-mediei. Raportul Freedom House pentru anul 2016³ atribuie Republicii Moldova 3 puncte din 12 la capitolul asigurarea libertății.

Gradul de asigurare a libertății de exprimare, conform Raportului Avocatului Poporului privind respectarea drepturilor și libertăților omului în Republica Moldova în anul 2016, este relativ redus. Doar aproximativ 40% dintre respondenți consideră că le este asigurat dreptul la libertatea opiniei și la exprimare.⁴ Studiul „Percepții asupra drepturilor omului în Republica Moldova”⁵ a arătat că la peste o jumătate dintre participanții la sondajul efectuat în cadrul acestuia persistă percepțiile de risc ca urmare a liberei exprimări. După frecvența încălcării drepturilor și libertăților fundamentale în Republica Moldova, încălcarea dreptului la informație, a libertății opiniei și exprimării se plasează pe locul al 7-lea.

Prin acceptarea recomandărilor evaluării periodice universale referitoare la asigurarea independenței mass-mediei, Republica Moldova și-a asumat obligația de a asigura libertatea de exprimare inclusiv pentru jurnaliști, precum și accesul la informații și transparența în procesul decizional. Independența mass-mediei se va fortifica prin reglementarea noțiunilor de proprietar și investitor în domeniul media, de cotă de piață media, cotă de licență media și cotă de publicitate, prin stimularea instituțiilor media să producă și să difuzeze produse naționale, prin consolidarea instituțională a Consiliului Coordonator al Audiovizualului și dezvoltarea prevederilor anticoncurență în privința instituțiilor media. De asemenea, în vederea asigurării transparenței și a dreptului de acces la informații, urmează a fi modificată legislația din domeniul respectiv în scopul asigurării unei reglementări minime a mediului on-line și abilitării funcționarilor din cadrul autorităților publice centrale și locale în domeniul asigurării transparenței și accesului la informații și în scopul asigurării aplicării uniforme și în spiritul

² Clasament disponibil on-line aici: < <https://rsf.org/en/moldova> >.

³ Clasament disponibil on-line aici: < <https://freedomhouse.org/report/freedom-world/2016/moldova> >.

⁴ A se vedea Raportul Avocatului Poporului privind respectarea drepturilor și libertăților omului în Republica Moldova în anul 2016, p. 27, disponibil on-line aici: <http://ombudsman.md/sites/default/files/document/attachments/raport-ombudsman_2016.pdf>.

⁵ Elaborat în 2016 de Oficiul Avocatului Poporului și Oficiul Înaltului Comisar al ONU pentru Drepturile Omului (OHCHR) în consultare cu Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD) Moldova, p. 47, disponibil on-line aici: < http://md.one.un.org/content/dam/unct/moldova/docs/pub/ro-raport_do_final_pentru_tipar.pdf >.

standardelor europene a Legii nr. 133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal.

Prin acțiunile planificate se urmărește sporirea nivelului de independență a mass-mediei, inclusiv avansarea Republicii Moldova în clasamentele internaționale referitoare la libertatea presei, dar și îmbunătățirea percepției populației cu privire la realizarea dreptului la libertatea de exprimare.

Nediscriminarea și egalitatea

Asigurarea egalității constituie una dintre prioritățile naționale în domeniul drepturilor omului în Republica Moldova, iar realizarea efectivă a acestora presupune implementarea unei abordări bazate pe drepturile omului în procesul de elaborare a politicilor publice în scopul de a crea oportunități egale pentru toată populația țării de a beneficia de drepturile fundamentale, inclusiv prin introducerea unor măsuri speciale de asigurare a egalității și de combatere a tuturor formelor de discriminare.

Gradul de acceptare a unor grupuri de persoane precum imigranții, comunitatea LGBT (lesbiene, homosexuali, bisexuali și transgen), persoanele cu dizabilități mintale și intelectuale, persoanele cu dizabilități fizice, persoanele HIV pozitive, persoanele aparținând unor minorități naționale, etnice, religioase sau lingvistice, foștii condamnați este un factor determinant în persistența discriminării. Potrivit „Studiului privind percepțiile și atitudinile față de egalitate în Republica Moldova”⁶, valoarea medie a indicelui distanței sociale (IDS)⁷ față de aceste grupuri constituie 2,8 puncte. Totodată, atât în privința persoanelor cu dizabilități mintale și intelectuale, cât și a foștilor condamnați, distanța socială este mai mare – 4 puncte, respondenții fiind gata să îi accepte în calitate de cetățeni, dar nu și de prieteni sau rude. Distanța socială maximă rămâne evidentă față de comunitatea LGBT (fiind și unicul grup în privința căruia o jumătate dintre respondenți au optat pentru expulzarea reprezentanților săi din țară) – cu 5,2 puncte, și față de persoanele cu statut HIV pozitiv – cu 4,3 puncte, ultimii fiind acceptați în medie nu mai aproape decât ca vizitatori ai Republicii Moldova.

Schimbarea atitudinii față de grupurile respective poate avea loc prin asigurarea unei interacțiuni eficiente între acestea, pe de o parte, și majoritatea populației, pe de altă parte, și prin incluziunea acestora în toate aspectele vieții. În

⁶ Studiul și-a propus să evalueze atitudinea socială față de reprezentanții următoarelor grupuri: imigranți, comunitatea LGBT, persoanele cu dizabilități mintale și intelectuale, persoanele cu dizabilități fizice, persoanele cu statut HIV pozitiv, persoanele care aparțin unor minorități naționale, etnice, religioase și lingvistice (de etnie romă, rusă, evreiască, de religie musulmană), persoanele de origine africană, străinii care locuiesc în Republica Moldova, foștii condamnați. Studiul a fost elaborat de Consiliul pentru Egalitate, OHCHR, în consultare cu PNUD Moldova, în 2015, fiind disponibil on-line aici:

<http://md.one.un.org/content/dam/unct/moldova/docs/pub/RO_Studiu%20Perceptii%202015_FINAL_2016%20Febr%2025_Impriat.pdf>.

⁷ Cu ajutorul acestui indice se măsoară atitudinile și gradul de acceptare a persoanelor din grupurile vulnerabile.

acest sens, activitățile incluse în PNADO se orientează către sensibilizarea societății și a autorităților publice cu privire la stereotipurile existente față de unele grupuri de persoane, consolidarea capacităților reprezentanților mass-mediei privind particularitățile de prezentare a materialelor ce vizează grupurile vulnerabile, incriminarea faptelor ilegale motivate de prejudecăți, dispreț sau ură și consolidarea capacităților organelor de ocrotire a normelor de drept privind aplicarea eficientă a legislației în cauză, sporirea gradului de cunoaștere a propriilor drepturi în rîndul grupurilor vulnerabile pentru a facilita accesul la serviciile de suport oferite de autorități și mecanismele de protecție împotriva discriminării în procesul de revendicare a acestor drepturi. Totodată, pentru a asigura eficiența procesului de monitorizare a modului în care sînt realizate drepturile persoanelor care fac parte din anumite grupuri vulnerabile, urmează să fie creat un mecanism de colectare și monitorizare a datelor dezagregate pe criterii de sex, etnie, dizabilitate, apartenență religioasă etc. Rezultatele evaluărilor vor sta la baza proceselor de elaborare și revizuire a politicilor publice naționale și locale.

Egalitatea de gen și violența în familie

Urmare a evaluării situației egalității de gen în Republica Moldova, Comitetul ONU pentru eliminarea discriminării față de femei (în continuare – *Comitetul CEDAW*) și-a exprimat îngrijorarea în legătură cu persistența atitudinilor patriarhale și a stereotipurilor adînc înrădăcinate în țara noastră privind rolurile și responsabilitățile femeilor și bărbaților în familie și în societate⁸. Comitetul CEDAW a remarcat că astfel de atitudini și stereotipuri sînt cauzele profunde ale poziției dezavantajate a femeilor în viața politică și cea publică, ale violenței împotriva femeilor și ale segregării de gen, așa cum se reflectă în alegerile educaționale ale femeilor și fetelor și în opțiunile lor de încadrare în muncă. În același context, Comitetul European pentru Drepturi Sociale, în evaluarea situației din Republica Moldova în ceea ce privește dreptul la șanse egale și tratament egal în ocuparea forței de muncă, a concluzionat că statul nu îndeplinește în totalitate prevederile art. 20 din Carta socială europeană revizuită din considerentul că nu toate profesiile sînt accesibile femeilor, ceea ce constituie o discriminare bazată pe sex.

În sensul asigurării egalității de gen și al conferirii de abilități în domeniile politic, economic și social pentru toate femeile și fetele, PNADO propune consolidarea procesului de implementare a Strategiei pentru asigurarea egalității între femei și bărbați în Republica Moldova pe anii 2017–2021 și aderarea Republicii Moldova la instrumentele internaționale ale ONU în domeniul drepturilor omului și ralierea cadrului legal la noile standarde. Totodată, se

⁸ A se vedea Observațiile finale ale Comitetului CEDAW asupra rapoartelor periodice combinate 4 și 5 ale Republicii Moldova din 29 octombrie 2013, § 17, disponibile on-line aici:

<http://tbinternet.ohchr.org/_layouts/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=CEDAW%2fC%2fMDA%2fCO%2f4-5&Lang=en>.

preconizează promovarea rolului femeii în asigurarea păcii și securității prin monitorizarea și evaluarea Programului național de implementare a Rezoluției 1325/2000 a Consiliului de Securitate al ONU privind femeile, pacea și securitatea pentru anii 2018–2021 și a Planului de acțiuni cu privire la punerea în aplicare a acestuia.

Violența față de femei și violența în familie reprezintă unele dintre cele mai grave și răspândite infracțiuni cu care se confruntă societatea, lezând drepturile și demnitatea umană. Analiza Observațiilor finale ale Comitetului CEDAW asupra rapoartelor periodice combinate 4 și 5 ale Republicii Moldova din 29 octombrie 2013, a recomandărilor conținute în Raportul Grupului de lucru privind evaluarea periodică universală a Republicii Moldova în domeniul drepturilor omului din 21 decembrie 2016, a hotărârilor pronunțate de CtEDO pe marginea cazurilor de violență în familie, precum și a studiilor și cercetărilor recente, a demonstrat existența unor multiple lacune și deficiențe sectoriale, dar și sistemice, în abordarea fenomenului violenței față de femei și a violenței în familie.

În acest domeniu se preconizează implementarea, de către instituțiile responsabile și în termenele stabilite, a Strategiei naționale de prevenire și combatere a violenței față de femei și a violenței în familie pentru anii 2018–2023, inclusiv consolidarea mecanismelor de coordonare, monitorizare și evaluare a politicilor sectoriale, promovarea acțiunilor aferente ratificării Convenției Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței față de femei și a violenței domestice și ajustarea cadrului legal și instituțional național în conformitate cu prevederile acesteia, eficientizarea procesului de investigare a plîngerilor privind hărțuirea sexuală (inclusiv la locul de muncă).

Dreptul la educație

Reformele promovate pînă în prezent în sectorul educațional au avut drept scop principal sporirea accesului la educație și îmbunătățirea educației și calității studiilor la toate nivelurile. Accesul echitabil la educație este important pentru antrenarea tuturor copiilor și tinerilor în procesul educațional, inclusiv a celor cu cerințe educaționale speciale, asigurându-le astfel șanse egale la o viață decentă, oportunități adecvate de angajare și participare la viața socială. Totuși, declinul demografic conduce la scăderea semnificativă a persoanelor cuprinse în procesul educațional și generează probleme de supradimensionare a rețelei școlare. În același timp, persistă problemele de acces la anumite niveluri de învățămînt generate de creșterea solicitărilor de acces la educație al copiilor de vîrstă mică. Rata de înrolare în învățămîntul general obligatoriu este într-o ușoară scădere. Problemele de acces la educație sînt cauzate de o serie de factori sociali și instituționali, fiind mai accentuate în cazul grupurilor dezavantajate. O altă problemă a sistemului de învățămînt sînt conținuturile programelor de învățămînt aplicate în prezent, care nu contribuie pe deplin la dezvoltarea personală și afirmarea socială a beneficiarilor procesului educațional.

În acest sens, acțiunile incluse în PNADO vor contribui la consolidarea politicii de stat în domeniul educației prin sporirea accesului la o educație de calitate pentru toți copiii și tinerii, prin asigurarea unui mediu școlar prietenos și asigurarea că toți beneficiarii obțin cunoștințele și competențele necesare pentru promovarea dezvoltării durabile, a drepturilor omului, a egalității de gen, a culturii păcii și nonviolentei, a cetățeniei globale și diversității culturale. Curriculumul școlar și cel universitar necesită a fi completate prin dezvoltarea modulelor privind: drepturile omului, cultura păcii și nonviolenta, cetățenia globală și diversitatea culturală; educația ecologică; promovarea sănătății copiilor și a adolescenților în corespundere cu evidențele relevante în domeniu; dimensiunea de gen.

Pentru asigurarea educației incluzive urmează a fi concentrate eforturile pe integrarea și instruirea individualizată a subiecților educației, axate pe cerințele și capacitățile fiecăruia, pe deschiderea spre aplicarea programelor opționale, complementare, adaptate la situații specifice, pe identificarea nevoilor beneficiarilor și referirea la alte servicii comunitare (servicii de sprijin familial, oportunități de educație nonformală).

Dreptul la cel mai înalt standard de sănătate fizică și mintală

Republica Moldova este parte la mai multe tratate internaționale care stabilesc obligația statului de a asigura oricărei persoane dreptul de a se bucura de cea mai bună sănătate fizică și mintală pe care o poate atinge⁹, drept stabilit și prin art. 36 din Constituția Republicii Moldova. Totuși, realizarea efectivă a disponibilității, accesibilității, acceptabilității și a calității bunurilor și serviciilor de sănătate este pusă în dificultate.

Deficiențele sistemului național de ocrotire a sănătății au fost semnalate în repetate rânduri de către mecanismele internaționale de monitorizare a respectării drepturilor omului și de instituțiile naționale de protecție a drepturilor omului. Astfel, potrivit studiului „Percepții asupra drepturilor omului în Republica Moldova”, circa 62% din populația țării este de părerea că statul nu asigură deloc sau asigură într-o măsură mică accesul egal pentru toți cetățenii la servicii medicale de calitate. Odată cu înaintarea în vârstă, percepția privind accesibilitatea și satisfacția față de serviciile medicale oferite este în scădere¹⁰. În opinia a circa 71% din respondenți, asigurarea obligatorie de asistență medicală nu oferă beneficiarului un nivel adecvat al serviciilor medicale, iar accesul la un tratament calitativ este condiționat de plățile informale.

⁹ A se vedea art. 12 din Pactul internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale; art. 5 lit. (e) pct. iv) din Convenția internațională privind eliminarea tuturor formelor de discriminare rasială; art. 11 alin. (1) lit. (f), art. 12, art. 14 alin. (2) lit. (b) din Convenția ONU asupra eliminării tuturor formelor de discriminare față de femei; art. 24 din Convenția ONU cu privire la drepturile copilului; art. 25 din Convenția ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități.

¹⁰ A se vedea Studiul „Percepții asupra drepturilor omului în Republica Moldova”, p. 34–36, disponibil online aici: < http://md.one.un.org/content/dam/unct/moldova/docs/pub/ro-raport_do_final_pentru_tipar.pdf >.

În vederea înlăturării acestor carențe de ordin sistemic, financiar și instituțional, politica statului în domeniul sănătății va fi concentrată pe: dezvoltarea, implementarea și evaluarea acțiunilor de fortificare a capacităților și serviciilor de sănătate publică; eficientizarea și consolidarea sistemelor de supraveghere a sănătății populației în vederea identificării problemelor de sănătate și furnizării de informații relevante, veridice și în timp util pentru decizii și acțiuni în domeniul sănătății publice; fortificarea sistemului național de prevenire, pregătire și răspuns în situații de urgență în sănătatea publică prin intermediul unei abordări integrate a pericolelor; eficientizarea controlului factorilor de risc comportamentali și de mediu; reducerea poverii bolilor transmisibile și netransmisibile prin diminuarea factorilor de risc și asigurarea accesului echitabil al populației la serviciile de prevenire; asigurarea domeniului sănătății publice cu resurse umane competente și suficiente prin fortificarea sistemului de formare și perfecționare a specialiștilor în sănătatea publică; ajustarea structurii organizaționale și îmbunătățirea finanțării serviciului de supraveghere a sănătății publice în scopul realizării operațiunilor și serviciilor esențiale de sănătate publică în colaborare cu alte sectoare; consolidarea cercetărilor în domeniul sănătății publice pentru a asigura fundamentarea politicilor pe dovezi științifice.

Republica Moldova, ca și alte țări din Europa Centrală și de Est, este în tranziție demografică, caracterizată prin câteva provocări: rata scăzută a fertilității, îmbătrânirea demografică, speranța de viață scăzută și mortalitatea ridicată. Obiectivul de dezvoltare durabilă 3 pe sănătate și bunăstare din Agenda 2030 include în mod expres ținta 3.7 „Asigurarea accesului universal la serviciile de sănătate sexuală și reproductivă (SSR), inclusiv pentru planificarea familiei, informare și educație”. Astfel, în domeniul sănătății reproductive urmează a fi luate măsuri pentru a se asigura accesul echitabil și universal al populației la o gamă cuprinzătoare de servicii de sănătate sexuală și reproductivă, dar și creșterea nivelului de educare și informare a populației cu privire la propria sănătate sexuală și reproductivă și la serviciile disponibile în domeniul SSR.

În domeniul sănătății mintale, Consiliul ONU pentru Drepturile Omului recomandă asigurarea faptului ca politicile și serviciile ce țin de tratamentul în instituțiile de sănătate mintală și psihiatrice să fie conforme normelor internaționale în domeniul drepturilor omului, inclusiv prin: disponibilitatea formelor alternative de tratament al bolilor mintale, în particular în cazul tratamentului ambulatoriu, abolirea practicilor violente și discriminatorii de utilizare a restricțiilor și de administrare forțată a unor tratamente invazive și ireversibile în cazul copiilor și al adulților cu dizabilități, monitorizarea independentă și eficientă a tratamentului aplicat pacienților instituțiilor de psihiatrie și efectuarea unui control judiciar eficient pe cauzele de plasare forțată în astfel de instituții.

Dreptul la muncă și la protecție socială

Potrivit studiului „Percepții asupra drepturilor omului în Republica Moldova”, dreptul la muncă și la condiții prielnice de muncă este în topul celor mai importante și actuale drepturi, a cărui respectare se cere a fi asigurată de către stat. În opinia a 27% din respondenți, acest drept se află, după dreptul la sănătate, dreptul la protecție socială și dreptul la educație, printre cele mai importante drepturi care sînt încălcate¹¹.

Pe de altă parte, mecanismele internaționale de protecție a drepturilor omului, în recomandările lor făcute Republicii Moldova, solicită să se depună eforturi suplimentare pentru a garanta realizarea efectivă a acestui drept, inclusiv prin garantarea unui salariu minim național suficient pentru asigurarea unui standard de viață adecvat angajaților și familiilor acestora și instituirea unui mecanism pentru determinarea și ajustarea, cu regularitate, a salariului minim proporțional cu costul de trai.

În această ordine de idei, domeniile de intervenție ale PNADO pe acest segment vor fi canalizate spre fortificarea procesului de implementare a Strategiei naționale privind ocuparea forței de muncă pentru anii 2017–2021, inclusiv asigurarea protecției dreptului la muncă și promovarea unor medii de lucru sigure și securizate pentru toți angajații.

Drepturile copilului

Principalele deficiențe în domeniul drepturilor copilului, conform Raportului Avocatului poporului privind respectarea drepturilor copilului în Republica Moldova în anul 2016, se referă la: indemnizațiile lunare modeste pentru îngrijirea copiilor, care nu acoperă minimul de existență pentru întreținerea acestora; lipsa mecanismelor de protecție a copiilor rămași acasă în grija rudelor sau a altor persoane; lipsa accesibilității informației pentru copiii cu necesități speciale; cazurile de violență față de copii, precum și lipsa serviciilor de reabilitare fizică și psihologică, dar și de reintegrare socială pentru minorii-victime ale abuzurilor; lipsa specialiștilor în protecția drepturilor copilului în cadrul administrației publice locale. Totodată, Raportul Ombudsmanului pentru drepturile copilului relevă numeroase lacune privind asigurarea drepturilor copiilor refugiați, ale copiilor cu dizabilități, asigurarea dreptului copiilor la securitate socială și la educație, precum și alte probleme ce țin de justiția juvenilă.

PNADO înglobează acțiuni pentru implementarea recomandărilor mecanismelor internaționale de protecție a drepturilor omului, care au constatat o serie de deficiențe ce urmează a fi înlăturate pentru a asigura realizarea drepturilor copiilor și adolescenților în Republica Moldova. Printre aceste acțiuni se numără: punerea în aplicare a măsurilor de atenuare a efectelor migrației asupra bunăstării

¹¹ A se vedea Studiul „Percepții asupra drepturilor omului în Republica Moldova”, p. 18, disponibil on-line aici: < http://md.one.un.org/content/dam/unct/moldova/docs/pub/ro-raport_do_final_pentru_tipar.pdf >.

copiilor afectați, inclusiv prin furnizarea de sprijin la nivel local; instruirea îngrijitorilor și îmbunătățirea sprijinului social și psihologic pentru copiii afectați; crearea unor mecanisme eficiente de depunere a plîngerilor de către copiii lăsați în îngrijire și monitorizarea calității îngrijirii acestora; intensificarea urgentă a măsurilor de combatere a muncii copiilor, acordînd o atenție deosebită situației fetelor, copiilor din familii vulnerabile și celor rămași fără îngrijire.

Pe parcursul ultimilor ani, autoritățile au înregistrat progrese importante privind consolidarea sistemului de justiție juvenilă prin instituirea unor noi mecanisme preluate din experiența altor state și adaptate realităților sociale specifice Republicii Moldova. Cu toate acestea, potrivit constatărilor evidențiate în Raportul alternativ al Oficiului Avocatului Poporului la Comitetul ONU pentru Drepturile Copilului¹², persistă anumite probleme identificate pe parcursul anilor și în privința cărora autoritățile nu au întreprins acțiuni corespunzătoare și decisive pentru a le soluționa. Astfel, judecătorii în puține cazuri aplică alte măsuri de constrîngere decît arestul preventiv, iar mecanismul de mediere rămîne nefuncțional. Deși au fost depuse eforturi pentru consolidarea mecanismului de audiere a minorilor în condiții speciale, se mai constată că spațiile de audiere nu corespund standardelor în domeniu și nu sînt utilizate corespunzător, inclusiv din cauza lipsei personalului, a cunoștințelor necesare sau a condițiilor tehnice.

Referitor la sistemul justiției juvenile, activitățile incluse în PNADO sînt orientate spre consolidarea mecanismului de colectare și prelucrare a datelor privind sistemul de justiție pentru copii, consolidarea mecanismului de audiere a minorilor, crearea cadrului instituțional și legal privind copiii care au comis fapte prevăzute de legea penală sau contravențională însă nu au atins vîrsta răspunderii penale sau contravenționale, revizuirea măsurilor de constrîngere cu caracter educativ prevăzute de legislația penală în scopul sporirii eficienței aplicării acestora.

Drepturile persoanelor tinere

Tinerii reprezintă a patra parte din populația Republicii Moldova și, totodată, sînt forța motrice în procesul de dezvoltare a țării. Politicile de tineret sînt importante pentru dezvoltarea și prosperarea Republicii Moldova și, din acest considerent, asigurarea unui trai decent pentru toți tinerii, cu valorificarea la maximum a potențialului lor și îmbunătățirea calității vieții lor per ansamblu, este una dintre măsurile stringente ce urmează a fi realizată. Sistemul de învățămînt din Republica Moldova rămîne a fi defectuos în ceea ce privește calitatea studiilor și relevanța acestora pentru piața muncii, confruntîndu-se inclusiv cu persistența plăților informale și cu îmbătrînirea cadrelor didactice. Implicarea tinerilor în soluționarea acestor probleme este absolut necesară în contextul reformelor aflate în derulare.

¹² Document disponibil on-line aici:

<http://ombudsman.md/sites/default/files/document/attachments/justitia_pentru_copii.pdf>, pp. 2-3.

În acest domeniu PNADO se axează pe: promovarea participării tinerilor la procesele decizionale privind dezvoltarea sectorului de tineret, astfel încât politicile și acțiunile care îi vizează să fie cât mai prietenoase și apropiate de necesitățile lor reale, inclusiv pentru cei din grupurile cu posibilități reduse; diversificarea și consolidarea serviciilor pentru tineri ca instrumente efective de dezvoltare maximă a potențialului fiecăruia dintre ei și de realizare a unei vieți împlinite în Republica Moldova; dezvoltarea oportunităților economice pentru tineri în scopul asigurării unui trai decent prin lărgirea posibilităților de angajare, un venit salarial adecvat și posibilități economice variate în cadrul Republicii Moldova.

Drepturile persoanelor vârstnice

În Republica Moldova fenomenul îmbătrânirii populației a căpătat amploare în special în ultimele două decenii, fiind condiționat în primul rând de scăderea drastică a natalității, care s-a stabilit la valori reduse. Un alt fenomen care afectează grav structura populației este fluxul migrațional, ale cărui efecte încă nu sînt suficient de bine studiate și conștientizate.

Creșterea ponderii persoanelor vârstnice în structura populației Republicii Moldova, modificarea, păstrarea și valorificarea capacităților lor funcționale deschid noi posibilități pentru acest grup de persoane sub aspectul activității economice, sociale, culturale și spirituale. Se știe însă că îmbătrânirea populației implică și o serie de dificultăți legate în primul rând de asigurarea stabilității financiare a sistemelor de asigurare cu pensii, de creșterea cheltuielilor pentru asistența medicală, precum și de crearea unor condiții pentru valorificarea potențialului persoanelor vârstnice.

Pentru remedierea problemelor cu care se confruntă persoanele în etate trebuie evidențiate mai explicit necesitățile, drepturile și contribuțiile acestora în educație, în angajamentul lor economic și social, în sănătate și în alte domenii de politici, redistribuind treptat și adecvat toate resursele. În consecință, se va asista la prelungirea perioadei de activitate economică a vârstnicilor prin creșterea speranței lor de viață, asigurarea calității serviciilor medicale, asigurarea unor venituri decente prin sistemele de pensionare și mecanismele de asistență socială destinate vârstnicilor.

Totodată, se vor întreprinde măsuri pentru atragerea în câmpul muncii a unui număr cât mai mare de persoane capabile să se adapteze condițiilor de modernizare a economiei, indiferent de vîrstă. Creșterea investițiilor în capitalul uman se va referi, în mod cert, și la activitatea de învățare pe tot parcursul vieții, astfel încît instruirea continuă la orice vîrstă să devină o normalitate.

Drepturile persoanelor cu dizabilități

În pofida unor progrese înregistrate în acest domeniu, persoanele cu dizabilități continuă să fie excluse ori se confruntă cu diverse piedici în

participarea la majoritatea aspectelor vieții în comunitate. Potrivit Raportului Avocatului Poporului privind respectarea drepturilor și libertăților omului în Republica Moldova în anul 2017, problemele evidențiate în rapoartele anterioare au rămas, în mare parte, nesoluționate: existența de impedimente în ceea ce privește accesul la justiție; accesibilitatea redusă a infrastructurii sociale, a transportului, a mediului informațional; insuficiența serviciilor sociale la nivel comunitar; nivelul scăzut de plasare în câmpul muncii și motivarea redusă pentru angajarea persoanelor cu dizabilități; prestațiile sociale sub nivelul minimului de existență; încălcarea drepturilor sexual-reproductive. Încălcări grave ale drepturilor omului, la limita tratamentelor inumane sau degradante, sînt raportate în instituțiile rezidențiale¹³ în care sînt plasate actualmente circa patru mii de persoane¹⁴.

Astfel, prioritățile noului PNADO în domeniul drepturilor persoanelor cu dizabilități sînt axate pe: dezinstituționalizare și crearea unor servicii sociale comunitare; implementarea unui cadru legal care ar garanta autonomia decizională a persoanelor cu dizabilități prin acordarea de suport la identificarea și interpretarea corectă a voinței persoanei care se află sub ocrotire; sporirea numărului de persoane cu dizabilități încadrate în câmpul muncii.

Drepturile persoanelor aparținînd minorităților naționale

Republica Moldova este o societate caracterizată prin diversitate etnică, culturală, lingvistică și religioasă, în care identitățile individuale ale persoanelor ce aparțin minorităților respective sînt adesea multiple. Este esențial ca această diversitate să fie valorificată, astfel încît divizarea societății pe criterii etnice, lingvistice sau religioase să fie depășită.

Republica Moldova a depus eforturi semnificative în vederea creării unui cadru normativ și instituțional pentru protejarea împotriva discriminării și promovarea drepturilor persoanelor aparținînd minorităților naționale. Astfel, urmare a cooperării cu Consiliul European, s-au înregistrat progrese în pregătirea ratificării Cartei europene a limbilor regionale și minoritare, ceea ce va constitui un element important în alinierea prevederilor naționale la standardele europene în domeniu. Aceste eforturi urmează a fi consolidate prin acțiuni specifice pentru a asigura o realizare efectivă a incluziunii sociale, culturale și economice a persoanelor aparținînd minorităților naționale. Pentru a atinge aceste rezultate este esențială asigurarea cu fonduri bugetare, în volum suficient, a cadrului de politici din domeniu. Urmează să fie întărite capacitățile instituționale ale entităților

¹³ A se vedea Raportul Comitetului european pentru prevenirea torturii și a pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante (CPT) destinat Guvernului Republicii Moldova ca urmare a vizitei efectuate între 14 și 25 septembrie 2015, disponibil on-line aici: < <https://www.coe.int/en/web/cpt/republic-of-moldova> >.

¹⁴ A se vedea Raportul Avocatului Poporului privind respectarea drepturilor și libertăților omului în Republica Moldova în anul 2016, p. 64, disponibil on-line aici: <http://ombudsman.md/sites/default/files/document/attachments/raport-ombudsman_2016.pdf>.

publice implicate în monitorizarea situației de ansamblu a persoanelor aparținând minorităților naționale.

Pentru a preveni și a combate discriminarea pe criterii religioase este necesar să se asigure că programele școlare în domeniul instruirii religioase reflectă diversitatea religioasă și independența față de ideologii și dogme religioase. Măsurile suplimentare în vederea reducerii distanței sociale față de persoanele aparținând grupurilor minoritare se vor baza pe eficientizarea procesului de investigare a infracțiunilor și incidentelor motivate de prejudecăți, dispreț sau ură, prin revizuirea legislației penale și a celei contravenționale, prin consolidarea capacităților actorilor relevanți din domeniul justiției, prin oferirea suportului necesar victimelor și colectarea de date dezagregate privind incidența infracțiunilor respective.

Respectarea drepturilor omului în localitățile din stînga Nistrului

Respectarea drepturilor omului în regiunea transnistreană reprezintă o problemă majoră, cauzînd efecte negative asupra dezvoltării societății, și rămîne o provocare în vederea garantării drepturilor omului la scara întregii țări. Spre deosebire de problemele menționate anterior, asigurarea respectării drepturilor omului în regiunea transnistreană este împiedicată de lipsa unui control efectiv asupra teritoriului din stînga Nistrului. Lipsa unui astfel de control a determinat crearea unui sistem paralel și separat de sistemul constituțional național și care generează numeroase încălcări ale drepturilor omului. Chiar dacă problemele din regiune se discută la diverse forumuri cu conotații politice, chestiunea respectării drepturilor omului în această regiune trebuie separată de discuțiile în orice formate cu implicarea politicului.

Republica Moldova își va continua într-un ritm constant eforturile pe toate segmentele disponibile și în toate formatele posibile pentru a persevera în demersurile sale vizînd aplicarea legislației naționale pe întreg teritoriul țării. Restabilirea și păstrarea dialogului cu actorii-cheie ai procesului de negocieri ar fi un pas spre soluționarea problemelor din regiune. Totodată, acțiuni concrete trebuie întreprinse în vederea neadmiterii încălcării drepturilor omului la unele categorii speciale de populație din regiune: persoanele aflate în detenție, pacienții instituțiilor psihoneurologice,¹⁵ elevii care își fac studiile în instituțiile cu predare în grafia latină, supuși unor presiuni și intimidări tot mai acerbe din partea administrației de facto a regiunii¹⁶ și a susținătorilor ei.

¹⁵ A se vedea Raportul privind drepturile omului în regiunea transnistreană a Republicii Moldova, de Thomas Hammarberg, expert superior al ONU, din 14 februarie 2013, disponibil on-line aici: < <https://assets.documentcloud.org/documents/889086/raport-onu-drepturile-omului-in-transnistria.pdf> >.

¹⁶ Autoritățile oficiale ale Republicii Moldova, prin intermediul canalelor de dialog cu administrația separatistă de la Tiraspol, au insistat asupra necesității de a normaliza funcționarea acestor instituții de învățămînt. Astfel, subiectul se află permanent pe agenda discuțiilor și negocierilor la toate nivelurile de interacțiune disponibile, a liderilor, a reprezentanților politici în reglementarea conflictului și a grupurilor de lucru sectoriale de la Chișinău și Tiraspol. Totodată, subiectul este inclus în coșul 2 convențional al „Agendei oficiale de negocieri în format de 5+2”. În baza raportului OSCE, Chișinăul a propus spre examinare un proiect de decizie protocolară care

Fortificarea capacităților Oficiului Avocatului Poporului trebuie să se manifeste prin acțiuni de promovare a drepturilor omului pe întreg teritoriul Republicii Moldova. Este absolut necesară dezvoltarea societății civile în regiunea transnistreană, autoritățile constituționale avînd obligația de a asigura un climat favorabil activității acesteia și de a susține organizațiile care depun eforturi să desfășoare activități de promovare a drepturilor omului în regiune¹⁷.

Secțiunea a 4-a Viziunea și scopul

Viziunea PNADO: Republica Moldova este un stat în care drepturile omului reprezintă o valoare supremă și sînt parte integrantă a politicilor publice la nivel central și local, bazate pe principii universale, în care orice persoană are posibilitatea de a beneficia și a valorifica, în măsură egală, toate drepturile sale fundamentale.

Scopul PNADO este de a asigura implementarea unor măsuri care să permită dezvoltarea și prosperarea, în condiții egale, a tuturor persoanelor. În particular, se urmărește asigurarea faptului că toate persoanele, în special cele din grupurile vulnerabile, beneficiază de drepturile lor fundamentale și serviciile prestate în corespundere cu standardele internaționale privind drepturile omului. Adicional se va asigura că dimensiunea de gen și cea a drepturilor persoanelor cu dizabilități sînt încorporate în toate politicile sectoriale și în cadrul normativ național, iar practicile curente sînt ajustate la acestea.

Sub aspectul tendințelor, aspirațiilor și al priorităților generale, PNADO se bazează pe următoarele direcții principale:

- armonizarea cadrului normativ cu standardele internaționale din domeniul drepturilor omului;
- asigurarea accesului la justiție și a respectării drepturilor omului în sistemul de deținere a persoanelor aflate în custodia statului;
- consolidarea instituțiilor naționale de protecție a drepturilor omului;
- prevenirea și combaterea traficului de ființe umane;
- asigurarea transparenței, a accesului la informație și a libertății de exprimare;
- protejarea împotriva discriminării și promovarea egalității;
- prevenirea și combaterea violenței în familie și asigurarea egalității de gen;
- sporirea accesului la o educație de calitate pentru toți copiii și tinerii, la toate nivelurile de învățămînt, în conformitate cu standardele internaționale;

ar asigura funcționarea normală a școlilor. Însă Tiraspolul a înaintat o serie de cerințe suplimentare față de activitatea acestor școli. În consecință, poziția rigidă și tactica de înaintare permanentă a precondițiilor în examinarea problemelor nu au permis avansarea negocierilor pe acest subiect.

¹⁷ Raportorul special al ONU pentru situația apărătorilor drepturilor omului Michel Forst, împreună cu alți raportori speciali ai ONU, și-a exprimat îngrijorarea cu privire la procedura penală inițiată de către serviciile de securitate de la Tiraspol și aplicarea „măsurilor speciale de investigații” împotriva membrilor Promo-LEX.

- asigurarea unor servicii medicale de calitate, sigure și accesibile pentru toți;
- creșterea continuă a nivelului de ocupare a forței de muncă prin oferirea oportunităților de angajare pentru toți;
- asigurarea condițiilor pentru protecția, creșterea și educația copiilor în mediul familial;
- promovarea participării tinerilor la procesele decizionale și dezvoltarea oportunităților economice pentru tineri;
- integrarea problemei îmbătrânirii în politici în vederea asigurării incluziunii sociale a persoanelor vârstnice;
- perfecționarea cadrului normativ și de politici în domeniul protecției drepturilor persoanelor cu dizabilități;
- asigurarea integrării persoanelor aparținând minorităților naționale în toate domeniile de activitate ale statului și combaterea discriminării persoanelor care fac parte din grupurile minoritare;
- asigurarea respectării drepturilor omului în localitățile din stînga Nistrului.

Aceste direcții urmăresc, în mod special, asigurarea coerenței depline între cadrul normativ și de politici național și standardele internaționale relevante, inclusiv standardele Consiliului Europei. Hotărârile CtEDO, concluziile Comitetului european pentru drepturi sociale și recomandările altor organisme relevante de monitorizare și evaluare a respectării drepturilor omului în Republica Moldova vor constitui indicatori de impact pentru evaluarea rezultatului acțiunilor propuse.

Secțiunea a 5-a **Sursele de finanțare**

Avînd în vedere că, potrivit cu standardele internaționale, Republica Moldova are obligația să le asigure tuturor, necondiționat, drepturile civile și politice, precum și dreptul la egalitate, implementînd progresiv și nediscriminatoriu, în limita resurselor disponibile, drepturile economice, sociale și culturale, bugetarea activităților pentru realizarea PNADO constituie un imperativ al politicii statului. Pe anumite segmente ale PNADO, implementarea acțiunilor va putea fi sprijinită financiar prin contribuții complementare din partea partenerilor de dezvoltare.

Implementarea eficientă a PNADO este condiționată de o planificare financiară obiectivă, o estimare corectă a costurilor acțiunilor și de identificarea surselor de finanțare. În acest sens, PNADO va fi finanțat din următoarele surse:

- a) bugetul public național;
- b) mijloacele financiare ale organizațiilor internaționale;
- c) suportul oferit de partenerii de dezvoltare.

Costurile măsurilor cu acoperire din bugetul public național se vor ajusta anual în funcție de disponibilul de mijloace prevăzute în cadrul bugetar pe termen mediu pentru perioadele respective.

Secțiunea a 6-a **Monitorizarea și evaluarea**

PNADO reprezintă foaia de parcurs a Republicii Moldova pentru respectarea, asigurarea și implementarea drepturilor omului la nivel național. În vederea atingerii indicatorilor de rezultat și de impact incluși în PNADO, autoritățile responsabile de implementarea acțiunilor vor întreprinde și alte măsuri necesare. Implementarea planului este sarcina comună a autorităților publice din Republica Moldova în colaborare cu societatea civilă și cu comunitatea partenerilor de dezvoltare.

Coordonarea implementării PNADO va fi realizată pe două niveluri: 1) coordonarea strategică intersectorială și 2) coordonarea la nivel tehnic. Coordonarea strategică intersectorială va fi realizată de către Consiliul Național pentru Drepturile Omului (în continuare – *Consiliu*). Consiliul va fi un organ consultativ de coordonare și monitorizare a modului de implementare a PNADO, compus din reprezentanți ai Parlamentului, Guvernului, autorităților administrației publice centrale și locale, autorităților publice autonome, inclusiv de protecție și promovare a drepturilor omului, și din reprezentanți ai societății civile.

În scopul asigurării interacțiunii și colaborării eficiente cu autoritățile publice locale, vor fi instituite structuri locale ale Consiliului (comisii municipale și raionale pentru protecția drepturilor omului).

Printre competențele Consiliului se vor regăsi: coordonarea și punerea în aplicare a unei politici de stat uniforme în domeniul drepturilor omului; supravegherea procesului de elaborare, implementare și evaluare a documentelor de politici în domeniul drepturilor omului; examinarea și aprobarea rapoartelor semestriale de implementare a PNADO; facilitarea interacțiunii cu mecanismele internaționale de protecție a drepturilor omului; coordonarea procesului de implementare a recomandărilor internaționale în domeniul drepturilor omului, inclusiv a celor formulate în adresa Republicii Moldova în cadrul evaluărilor periodice universale în domeniul drepturilor omului; evaluarea gradului de respectare a drepturilor omului și aprobarea rapoartelor naționale inițiale și periodice privind implementarea tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte; crearea, în caz de necesitate, a comisiilor specializate și a grupurilor de experți pe anumite domenii, precum și supravegherea activității acestora etc.

Abordarea intersectorială pe care o are PNADO implică activități complexe de monitorizare și evaluare. Astfel, la nivel tehnic, activitatea curentă de monitorizare și evaluare a implementării PNADO va fi realizată de Secretariatul permanent pentru drepturile omului (în continuare – *Secretariat*). Secretariatul va

asista Consiliul și va realiza următoarele atribuții: coordonarea procesului de elaborare, promovare și implementare a PNADO; elaborarea recomandărilor pentru autoritățile publice cu privire la implementarea PNADO și a recomandărilor internaționale în domeniul drepturilor omului făcute Republicii Moldova de către mecanismele de monitorizare ale ONU, ale Consiliului Europei, ale OSCE și alte organizații internaționale cu competențe în domeniul drepturilor omului; evaluarea gradului de implementare a PNADO, examinarea rapoartelor privind implementarea acestuia și avansarea propunerilor de rigoare; informarea opiniei publice cu privire la evoluția realizării obiectivelor incluse în PNADO; colaborarea cu organizațiile internaționale, organizațiile necomerciale și cu mass-media; asigurarea activității și transparenței Consiliului; coordonarea procesului de elaborare și aprobare a rapoartelor naționale inițiale și periodice privind implementarea tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte; dezvoltarea și consolidarea relațiilor de cooperare cu partenerii de dezvoltare și organizațiile neguvernamentale în elaborarea și implementarea politicii statului în domeniul protecției drepturilor omului; dezvoltarea capacităților profesionale ale specialiștilor din sistemul de protecție a drepturilor omului; monitorizarea activității structurilor locale în implementarea politicilor naționale în domeniul protecției drepturilor omului.

Consiliul și Secretariatul vor funcționa în baza regulamentelor aprobate prin hotărâri de Guvern.

Partea a II-a

1. Domeniul de intervenție: Armonizarea cadrului normativ național cu standardele internaționale							
Obiectivul I: Aderarea la instrumentele internaționale în domeniul drepturilor omului							
Ținta strategică A: Cadrul normativ național revizuit și armonizat cu recomandările acceptate de Republica Moldova în cadrul ultimei evaluări periodice universale							
Indicatori de rezultat:							
1. Accesibilitate crescută a titularilor de drepturi la comitetele specializate ale ONU							
2. Lipsa recomandărilor repetitive ale mecanismelor de monitorizare ale ONU privind ratificarea/armonizarea cadrului normativ național cu standardele internaționale în domeniul drepturilor omului							
Nr. crt.	Acțiuni	Subacțiuni	Instituții responsabile	Termen de realizare	Indicatori de monitorizare	Costuri de implementare (lei)	Parteneri
1	Semnarea și ratificarea Protocolului opțional la Pactul internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale	1.1. Promovarea acțiunilor aferente semnării și ratificării Protocolului opțional la Pactul internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale; administrația publică centrală; comisia parlamentară de profil	2019	Proiectul de lege privind ratificarea Protocolului, elaborat și adoptat	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
		1.2. Ajustarea cadrului normativ potrivit cu prevederile Protocolului opțional la Pactul internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale; Ministerul Justiției; comisia parlamentară de profil	2020	Proiecte de acte normative elaborate, aprobate și adoptate	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
2	Ratificarea Convenției internaționale pentru protecția tuturor persoanelor împotriva	2.1. Promovarea acțiunilor aferente ratificării Convenției internaționale pentru protecția tuturor persoanelor împotriva disparițiilor forțate	Ministerul Afacerilor Interne (Biroul migrație și azil); Ministerul Apărării;	2019	Proiectul de lege privind ratificarea Convenției, elaborat și adoptat	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile

	disparițiilor forțate		Procuratura Generală; Consiliul Superior al Magistraturii; Ministerul Justiției; Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale; comisia parlamentară de profil				
3	Ratificarea Convenției ONU pentru protecția drepturilor tuturor muncitorilor migranți și ale membrilor familiilor acestora	3.1. Promovarea acțiunilor aferente ratificării Convenției ONU pentru protecția drepturilor tuturor muncitorilor migranți și ale membrilor familiilor acestora	Ministerul Afacerilor Interne (Biroul migrație și azil); Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2019–2020	1. Acțiunile aferente ratificării Convenției, promovate/întreprinse 2. Cadrul normativ elaborat și adoptat, după caz	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
		3.2. Elaborarea proiectului de lege de ratificare a Convenției ONU pentru protecția drepturilor tuturor muncitorilor migranți și ale membrilor familiilor acestora	Ministerul Afacerilor Interne (Biroul migrație și azil); Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale; comisia parlamentară de profil	2021	Proiectul de lege de ratificare a Convenției elaborat și adoptat	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
4	Ratificarea amendamentului la art. 8 alin. 6 din	4.1. Elaborarea proiectului de lege pentru ratificarea amendamentului la art. 8 alin. 6 din Convenția	Ministerul Educației, Culturii și	2020–2021	Proiect de lege elaborat și adoptat	În limita alocațiilor bugetare	Comunitatea partenerilor de dezvoltare;

	Convenția internațională privind eliminarea tuturor formelor de discriminare rasială	internațională privind eliminarea tuturor formelor de discriminare rasială	Cercetării; Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene; Biroul Relații Interetnice			aprobate; asistență externă	organizațiile societății civile
5	Asigurarea condițiilor pentru implementarea în dreptul intern al Republicii Moldova a constatărilor (deciziilor) organelor de control pentru aplicarea principalelor tratate ale ONU în domeniul drepturilor omului	5.1. Elaborarea unui studiu privind condițiile de implementare în dreptul intern al Republicii Moldova a constatărilor (deciziilor) organelor de control pentru aplicarea principalelor tratate ale ONU în domeniul drepturilor omului	Ministerul Justiției; Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene	2020	1. Studiu elaborat, avînd argumentarea condițiilor optime de implementare 2. Recomandări formulate	200 000	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
		5.2. Revizuirea cadrului normativ și instituirea unui mecanism de implementare în dreptul intern al Republicii Moldova a constatărilor (deciziilor) organelor de control pentru aplicarea principalelor tratate ale ONU în domeniul drepturilor omului	Ministerul Justiției; comisia parlamentară de profil	2021–2022	1. Proiect de lege elaborat și adoptat 2. Mecanism creat și funcțional 3. Rata constatărilor (deciziilor) organelor de control implementate în dreptul intern	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
6	Întreprinderea de acțiuni în vederea aderării la Convenția privind obținerea pensiei de întreținere în străinătate pentru copii și alți membri ai familiei	6.1. Realizarea studiului de fezabilitate privind implementarea Convenției privind obținerea pensiei de întreținere în străinătate pentru copii și alți membri ai familiei	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2018–2019	Studiul de fezabilitate, avînd descrierea tuturor opțiunilor, realizat	Asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare (UNICEF) ; organizațiile societății civile
		6.2. Elaborarea Foii de parcurs pentru ratificarea Convenției privind obținerea pensiei de întreținere în străinătate pentru copii și alți membri ai familiei	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2018–2019	Foaie de parcurs realizată	Asistență externă-	Comunitatea partenerilor de dezvoltare (UNICEF); organizațiile societății civile
		6.3. Elaborarea proiectului de lege pentru aderarea la Convenție privind obținerea pensiei de întreținere în străinătate pentru	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției	2018–2019	Proiect de lege elaborat și adoptat	Asistență externă-	Comunitatea partenerilor de dezvoltare (UNICEF); organizațiile societății

		copii și alți membri ai familiei	Sociale; comisia parlamentară de profil				civile
7	Întreprinderea de acțiuni în vederea aderării la Convenția privind competența, legea aplicabilă, recunoașterea, executarea și cooperarea cu privire la răspunderea părintească și măsurile privind protecția copiilor (Haga, 19 octombrie 1996)	7.1. Realizarea studiului de fezabilitate privind implementarea Convenției privind competența, legea aplicabilă, recunoașterea, executarea și cooperarea cu privire la răspunderea părintească și măsurile privind protecția copiilor	Ministerul Sănătății Muncii și Protecției Sociale	2018–2019	Studiul de fezabilitate, avînd descrierea tuturor opțiunilor, realizat	Asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare (UNICEF); organizațiile societății civile
		7.2. Elaborarea foii de parcurs pentru ratificarea Convenției privind competența, legea aplicabilă, recunoașterea, executarea și cooperarea cu privire la răspunderea părintească și măsurile privind protecția copiilor	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2018–2019	Foaie de parcurs realizată	Asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare (UNICEF); organizațiile societății civile
		7.3. Evaluarea costurilor necesare pentru pregătirea implementării Convenției privind competența, legea aplicabilă, recunoașterea, executarea și cooperarea cu privire la răspunderea părintească și măsurile privind protecția copiilor	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2018–2019	Evaluarea costurilor realizată	Asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare (UNICEF); organizațiile societății civile
8	Semnarea și ratificarea Protocolului opțional la Convenția ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități	8.1. Promovarea acțiunilor aferente semnării și ratificării Protocolului opțional la Convenția ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale; Consiliul pentru Egalitate; comisia parlamentară de profil	2019–2020	Acțiunile aferente semnării și ratificării Protocolului întreprinse	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Oficiului Avocatului Poporului; comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
		8.2. Elaborarea proiectului de lege de ratificare a Protocolului opțional la Convenția ONU cu privire la drepturile persoanelor cu	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției	2021	Proiectul de lege de ratificare a Protocolului opțional, elaborat și adoptat	În limita alocațiilor bugetare aprobate;	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății

		dizabilități	Sociale; comisia parlamentară de profil			asistență externă	civile
9	Ajustarea legislației naționale conform Statutului Curții Penale Internaționale, adoptat la Roma, potrivit recomandărilor internaționale adresate Republicii Moldova, inclusiv în cadrul ciclurilor I și II ale evaluării periodice universale	9.1. Armonizarea cadrului normativ	Ministerul Justiției; Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene; Procuratura Generală; comisia parlamentară de profil	2021–2022	1. Acțiunile întreprinse vizînd armonizarea cadrului normativ 2. Cadrul normativ armonizat	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
10	Întreprinderea acțiunilor aferente ratificării Convenției CE privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice (Convenției de la Istanbul)	10.1. Ajustarea cadrului normativ și instituțional potrivit cu prevederile Convenției de la Istanbul	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale; Ministerul Afacerilor Interne; comisia parlamentară de profil	2019–2021	Cadrul normativ armonizat	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
		10.2. Elaborarea proiectului de lege de ratificare a Convenției de la Istanbul	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale; Ministerul Afacerilor Interne; comisia parlamentară de	2022	Proiect de lege elaborat	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile

			profil				
11	Configurarea opțiunilor de ratificare a Cartei europene a limbilor regionale sau minoritare și ratificarea acesteia	11.1. Revizuirea și clarificarea angajamentelor care vor fi asumate pentru fiecare limbă	Biroul Relații Interetnice; Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene	2018	Rata angajamentelor revizuite și agreeate	10 000	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; Consiliul European; organizațiile societății civile
		11.2. Implementarea proiectului pilot privind aplicarea prevederilor Cartei europene a limbilor regionale sau minoritare în 7 localități populate compact de persoane aparținând unor minorități naționale și aprobarea angajamentelor ce urmează a fi asumate	Biroul Relații Interetnice; administrația publică locală	2019	1. Proiectul pilot implementat în 7 localități 2. Angajamentele aprobate	10 000	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; Consiliul European; organizațiile societății civile
		11.3. Ratificarea Cartei europene a limbilor regionale sau minoritare	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării; comisia parlamentară de profil; Biroul Relații Interetnice	2021	Proiectul de lege de ratificare a Cartei elaborat și adoptat	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
12	Ratificarea Protocolului opțional nr. 12 la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (CEDO)	12.1. Elaborarea proiectului de lege de ratificare a Protocolului opțional nr. 12 la CEDO	Ministerul Justiției; comisia parlamentară de profil	2019	Proiectul de lege de ratificare a Protocolului opțional, elaborat și adoptat	În limita alocațiilor bugetare aprobate	Comunitatea partenerilor de dezvoltare
13	Ratificarea Protocolului opțional la Convenția ONU cu privire la drepturile copilului,	13.1. Elaborarea proiectului de lege de ratificare a Protocolului opțional la Convenția ONU cu privire la drepturile copilului, referitor la procedura de	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale;	2020	Proiectul de lege de ratificare a Protocolului opțional, elaborat și adoptat	În limita alocațiilor bugetare aprobate	Comunitatea partenerilor de dezvoltare

	referitor la procedura de comunicare	comunicare	comisia parlamentară de profil				
14	Întreprinderea de măsuri pentru ratificarea art. 15 pct. 3, art. 23 și art. 30 din Carta socială europeană revizuită	14.1. Realizarea studiului de fezabilitate privind implementarea art. 15 pct. 3, art. 23 și art. 30 ale Cartei sociale europene revizuite	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2019	Studiu de fezabilitate realizat	Asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
		14.2. Elaborarea și realizarea Foi de parcurs pentru ratificarea art. 15 pct. 3, art. 23 și art. 30 ale Cartei sociale europene revizuite	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2020–2021	Foaia de parcurs realizată	Asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
		14.3. Evaluarea costurilor necesare pentru pregătirea implementării art. 15 pct. 3, art. 23 și art. 30 ale Cartei sociale europene revizuite	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2021	Evaluarea costurilor realizată	Asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
15	Popularizarea recomandărilor formulate de mecanismele internaționale de monitorizare a drepturilor omului	15.1. Publicarea recomandărilor formulate de mecanismele internaționale de monitorizare a drepturilor omului	Cancelaria de Stat (Secretariatul permanent pentru drepturile omului)	2018–2022	1. Rapoartele/observațiile finale ale mecanismelor internaționale de monitorizare a drepturilor omului publicate 2. Discuții/dezbateri publice asupra rapoartelor organizate	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile

2. Domeniul de intervenție: Sistemul național de justiție

Obiectivul I: Asigurarea protecției drepturilor omului printr-o justiție accesibilă, independentă, transparentă și integră

Ținta strategică A: Accesul la justiție asigurat în mod egal pentru toți

Indicatori de rezultat:

1. Gradul de încredere în actul de justiție a crescut în percepția titularilor de drepturi
2. Numărul de plângeri către mecanismele internaționale respinse ca nefondate (persoanele beneficiind de remedii eficiente la nivel național)
3. Grad ridicat de acces la justiție pentru persoanele aparținând grupurilor vulnerabile, susceptibile de violarea drepturilor omului (persoanele cu dizabilități, femeile victime ale violenței în familie și sexuale, persoanele aparținând minorităților naționale)
4. Frecvența invocării standardelor internaționale în actele de dispoziție ale judecătorilor și procurorilor

Nr. crt.	Acțiuni	Subacțiuni	Instituția responsabilă	Termen de realizare	Indicatori de monitorizare	Costuri de implementare (lei)	Parteneri
1	Asigurarea accesului la justiție prin	1.1. Revizuirea cadrului normativ relevant (Codul de procedură	Ministerul Justiției;	2018	Cadru normativ elaborat și adoptat	În limita alocațiilor	Comunitatea partenerilor de

	implementarea dosarului electronic	civilă, Codul de procedură penală, Codul contravențional, Codul de executare)	Consiliul Superior al Magistraturii; Procuratura Generală; Ministerul Afacerilor Interne; Serviciul Vamal, Centrul Național Anticorupție; Uniunea Națională a Executorilor Judecătorești; comisia parlamentară de profil			bugetare aprobate; asistență externă	dezvoltare; organizațiile societății civile
2	Extinderea cercului de justițiabili care au acces la justiție prin intermediul aplicației informatice e-Dosar judiciar	2.1. Pilotarea aplicației informatice e-Dosar judiciar pentru formarea și administrarea dosarului electronic judiciar cu accesul părților	Ministerul Justiției; Uniunea Avocaților; Uniunea Națională a Executorilor Judecătorești, Procuratura Generală; Consiliul Superior al Magistraturii	2018	1. Raportul post-pilotare, cu indicarea erorilor depistate și a modului de înlăturare a acestora, elaborat 2. Recomandările formulate, aplicația îmbunătățită	150 000	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
		2.2. Implementarea aplicației informatice e-Dosar judiciar în toate instanțele de judecată	Ministerul Justiției; Consiliul Superior al Magistraturii	2019–2020	100% a instanțelor de judecată utilizează aplicația informatică e-Dosar judiciar	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
		2.3. Asigurarea utilizării obligatorii de către avocați a adreselor electronice de serviciu, create pe	Ministerul Justiției; Uniunea	2018–2022	1. Cadru normativ revizuit și modificat 2. 100% dintre avocați au	În limita alocațiilor bugetare	Comunitatea partenerilor de dezvoltare;

		platforma <i>justice.md</i> , în scopul instituirii unui mecanism electronic de comunicare între aceștia și instanțele de judecată	Avocaților		acorduri semnate privind utilizarea platformei <i>justice.md</i> 3. Rata avocaților care utilizează platforma <i>justice.md</i> în comunicarea cu instanțele de judecată	aprobate; asistență externă	organizațiile societății civile
		2.4. Asigurarea accesului la dosare al tuturor categoriilor de participanți la procesul de judecată prin intermediul aplicației informatice e-Dosar judiciar	Ministerul Justiției; Procuratura Generală; Consiliul Superior al Procurorilor	2018–2020	1. Rata persoanelor care au utilizat aplicația informatică e-Dosar judiciar 2. Rata actelor depuse prin intermediul aplicației informatice e-Dosar judiciar	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
3	Accesibilizarea sediilor instanțelor de judecată, a informației și proceselor judiciare potrivit cu necesitățile persoanelor cu dizabilități	3.1. Elaborarea criteriilor/standardelor de accesibilitate potrivit cu necesitățile persoanelor cu dizabilități	Ministerul Justiției; Consiliul Superior al Magistraturii; Ministerul Economiei și Infrastructurii; Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2018–2019	1. Criteriile/standardele privind accesibilizarea sediilor instanțelor de judecată, a informației și proceselor judiciare potrivit cu necesitățile persoanelor cu dizabilități, elaborate și aprobate 2. Raportul de analiză și evaluare a costurilor pentru fiecare instanță de judecată, elaborat	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
		3.2. Luarea unor măsuri concrete pentru a facilita accesul persoanelor cu dizabilități, în condiții de egalitate cu ceilalți, la sediile instanțelor de judecată	Consiliul Superior al Magistraturii; Ministerul Justiției; instanțele de judecată	2018–2022	Rata de sedii ale instanțelor de judecată avînd acces liber pentru persoanele cu dizabilități conform criteriilor/standardelor aprobate	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
		3.3. Revizuirea cadrului normativ relevant în vederea acomodării/accesibilizării procedurilor judiciare potrivit cu necesitățile persoanelor cu	Ministerul Justiției; Consiliul Superior al Magistraturii;	2019	Cadrul normativ revizuit	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile

		dizabilități	Procuratura Generală; comisia parlamentară de profil				
Ținta strategică B: Facilitarea accesului la asistența juridică garantată de stat							
Indicatori de rezultat: 1. Creșterea gradului de cunoaștere a drepturilor proprii, inclusiv în rândul persoanelor aparținând grupurilor vulnerabile 2. Creșterea gradului de revendicare a drepturilor proprii, inclusiv în rândul persoanelor aparținând grupurilor vulnerabile 3. Creșterea gradului de încredere a beneficiarilor în serviciile de asistență juridică garantată de stat 4. Reducerea cazurilor de excludere a avocaților din sistemul de asistență juridică garantată de stat ca urmare a nerespectării standardelor de calitate 5. Gradul de satisfacție a beneficiarilor serviciilor de reabilitare							
Nr. crt.	Acțiuni	Subacțiuni	Instituții responsabile	Termen de realizare	Indicatori de monitorizare	Costuri de implementare (lei)	Parteneri
1	Alfabetizarea juridică a populației	1.1. Extinderea, cu 10 unități anual, a rețelei de parajuriști din localitățile rurale și urbane pentru acordarea asistenței juridice primare	Consiliul Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat; oficiile teritoriale ale Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat; Ministerul Justiției; Ministerul Finanțelor	2018–2021	1. Rețeaua de parajuriști extinsă cu 10 unități anual 2. Numărul de beneficiari ai asistenței juridice primare oferite de către parajuriști 3. Rata de beneficiari asistați care au fost repuși în drepturi	251 000 anual	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
		1.2. Instruirea inițială și continuă a parajuriștilor	Consiliul Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat;	2018–2021	1. Numărul de instruiți/numărul de parajuriști instruiți 2. Rata parajuriștilor instruiți în cadrul programului de formare inițială/instruire	178 200 anual	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile

			oficiile teritoriale ale Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat		continuă		
2	Asigurarea calității în asistența juridică garantată de stat	2.1. Monitorizarea externă și internă a calității serviciilor de asistență juridică calificată garantată de stat, acordată de către avocați	Consiliul Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat; Ministerul Justiției; Ministerul Finanțelor; Uniunea Avocaților	2018–2021	1. Numărul/rata avocaților care au trecut monitorizarea internă și externă a calității serviciilor juridice prestate 2. Raportul anual elaborat și făcut public	783 600	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
		2.2. Elaborarea suportului metodologic pentru avocați sub formă de ghiduri practice și standarde minime de calitate pentru activitatea avocaților pe anumite categorii de cauze	Consiliul Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat	2018–2022	1. Standardele minime de calitate elaborate și aprobate 2. Numărul de ghiduri elaborate și distribuite avocaților	90 000	Comunitatea partenerilor de dezvoltare
		2.3. Instruirea avocaților care acordă asistență juridică garantată de stat	Consiliul Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat; Institutul Național al Justiției	2018–2022	1. Numărul de instruiți/numărul de avocați instruiți anual 2. Rata avocaților instruiți	748 000	Organizațiile societății civile
3	Dezvoltarea serviciilor de reabilitare destinate victimelor	3.1. Elaborarea programelor de informare a victimelor infracțiunilor cu privire la drepturile lor	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției	2018–2021	Programe elaborate și aprobate	1 438 100	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății

	infracțiunilor		Sociale; Ministerul Afacerilor Interne; Procuratura Generală; Consiliul Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat; Centrul Național Anticorupție; administrația publică locală				civile
	3.2. Elaborarea cadrului normativ secundar privind reabilitarea victimelor infracțiunilor	Ministerul Sănătății; Muncii și Protecției Sociale; Ministerul Afacerilor Interne; Consiliul Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat	2018–2021	Cadrul normativ elaborat și adoptat	În limita alocațiilor bugetare aprobrate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile	
	3.3. Crearea serviciilor de suport pentru victimele infracțiunilor pornind de la competențele funcționale ale instituțiilor de resort conform Legii nr. 137/2016 cu privire la reabilitarea victimelor infracțiunilor	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale; Ministerul Afacerilor Interne; Ministerul	2018–2021	1. Servicii create și funcționale 2. Numărul de persoane care au beneficiat de servicii de reabilitare raportat la numărul celor care s-au adresat 3. Date dezagregate, colectate după tipul serviciilor de suport	În limita alocațiilor bugetare aprobrate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile	

			Finanțelor; Procuratura Generală; Consiliul Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat; administrația publică locală		4. Rata beneficiarilor serviciilor de suport		
Obiectivul II: Asigurarea respectării drepturilor omului pentru persoanele aflate în custodia statului							
Ținta strategică A: Toate persoanele private de libertate sînt deținute cu respectarea normelor naționale și a standardelor internaționale							
Indicatori de rezultat: 1. Creșterea ratei persoanelor aflate în custodia statului, în special a femeilor și persoanelor cu dizabilități, care beneficiază de condiții materiale și de securitate conforme standardelor internaționale 2. Toți deținuții beneficiază de servicii medicale, inclusiv servicii psihiatrice independente și de calitate 3. Scăderea ratei incidentelor ce implică violența între deținuți 4. Creșterea ratei angajat-deținut potrivit normelor internaționale pentru asigurarea securității în locurile de detenție 5. Sporirea gradului de beneficiere de garanții fundamentale de protecție a persoanelor aflate în detenție provizorie 6. Scăderea incidenței cazurilor de abuz asupra persoanelor ce intră în contact cu sistemul de justiție penală, asupra persoanelor aflate în detenție și, în special, asupra persoanelor cu dizabilități psihosociale							
Nr. crt.	Acțiuni	Subacțiuni	Instituții responsabile	Termen de realizare	Indicatori de monitorizare	Costuri de implementare (lei)	Parteneri
1	Alinierea legislației naționale la standardele internaționale privind perioada reținerii/a detenției provizorii/a arestului preventiv	1.1. Elaborarea studiului privind gradul de corespundere a legislației naționale cu standardele internaționale privind perioada și modul de aplicare a reținerii/a detenției provizorii/a arestului preventiv și modificarea cadrului normativ, după caz	Ministerul Justiției; Ministerul Afacerilor Interne; Procuratura Generală; Centrul Național Anticorupție; Serviciul Vamal	2018	1. Studiul elaborat, propunerile formulate 2. Cadrul normativ modificat, după caz	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
2	Realizarea politicii de stat privind punerea în aplicare a pedepselor și	2.1. Monitorizarea și evaluarea implementării Strategiei de dezvoltare a serviciului penitenciar în Republica Moldova pentru anii	Ministerul Justiției	2018–2020	1. Rata plîngerilor depuse de deținuți privind condițiile de detenție 2. Rata plîngerilor soluționate	1 800 000	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății

	măsurilor privative de libertate în scopul reintegrării sociale a persoanelor reținute	2016–2020			privind condițiile de detenție 3. Numărul condamnărilor Republicii Moldova la CtEDO pentru condiții de detenție contrare prevederilor art. 3 din CEDO 4. Rata cazurilor de violență dintre deținuți 5. Numărul de instituții penitenciare construite/reconstruite 6. Numărul structurilor de escortare a deținuților create la nivel de penitenciar 7. Rata instituțiilor/serviciilor medicale dotate/renovate și acreditate 8. Rata de implementare a Strategiei		civile
	2.2. Consolidarea capacităților instituționale la nivelul instituțiilor penitenciare și dezvoltarea profesională a personalului din sistemul penitenciar	Ministerul Justiției	2018–2022	1. Numărul de psihologi/asistenți sociali angajați în instituțiile penitenciare în creștere raportat la numărul de deținuți 2. Programe de instruire a personalului din serviciul penitenciar axate pe dezvoltarea competențelor și pe drepturile omului 3. Rata personalului instruit din sistemul penitenciar	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile	
	2.3. Planificarea/alocarea anuală a mijloacelor financiare necesare pentru implementarea proiectelor de construcție/reconstrucție a penitenciarelor (Centrul penitenciar Chișinău, Casa de arest Bălți, Penitenciarul nr. 2 – Lipcani,	Ministerul Finanțelor; Ministerul Justiției	2018–2022	1. Suma mijloacelor financiare alocate pentru implementarea proiectelor de construcție/reconstrucție a penitenciarelor 2. Planurile individuale de construcție/reconstrucție pentru fiecare penitenciar	800 000 000	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile	

		Penitenciarul nr. 3 – Leova, Penitenciarul nr. 5 – Cahul, Penitenciarul nr. 6 – Soroca, Penitenciarul nr. 15 – Cricova, Penitenciarul nr. 17 – Rezina, Penitenciarul nr. 18 – Brănești)			3. Gradul de absorbție a mijloacelor financiare alocate construcției/reconstrucției penitenciarelor 4. Numărul de instituții penitenciare construite/reconstruite		
		2.4. Aprobarea normelor minime de echipare a spațiilor de detenție necesare pentru deținerea în condiții corespunzătoare a persoanelor cu dizabilități private de libertate	Ministerul Justiției; Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2018–2022	1. Proiecte de acte normative elaborate și aprobate 2. Numărul/rata deținuților cu dizabilități care beneficiază de spațiile special amenajate	În limita alocațiilor bugetare aprobate	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
		2.5. Continuarea procesului de modernizare a sistemului penitenciar prin amenajarea/reutilizarea spațiilor de detenție, conform normelor și standardelor europene	Ministerul Justiției	2019–2022	1. Planul de modernizare actualizat 2. Spațiile de detenție amenajate/reutilitate 3. Rapoartele privind gradul de executare a lucrărilor, elaborate	32 000 000	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
		2.6. Actualizarea normelor privind asigurarea persoanelor private de libertate cu: a) rație alimentară conform regulilor nutriționale; b) echipament individual; c) produse de igienă și întreținere	Ministerul Justiției	2019	Proiecte de acte normative elaborate și aprobate	În limita alocațiilor bugetare aprobate	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
		2.7. Aprobarea normelor minime de echipare a angajaților instituțiilor penitenciare cu dispozitive pentru paza, escortarea și supravegherea persoanelor private de libertate	Ministerul Justiției	2019	Proiect de act normativ elaborat și aprobat	În limita alocațiilor bugetare aprobate	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
3	Implementarea mecanismului compensatoriu pentru încălcarea dreptului garantat de	3.1. Soluționarea eficientă a cererilor persoanelor aflate în detenție în condiții precare	Ministerul Justiției	2019 –2022	1 . Numărul de deținuți cărora li s-a redus termenul pedepsei în condițiile stabilite 2. Numărul persoanelor reținute/deținute care au fost	În limita alocațiilor bugetare aprobate	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile

	art. 3 al CEDO				despăgubite financiar 3. Cuantumul sumelor achitate ca despăgubire		
4	Diminuarea numărului de deținuți escortați la instanțele de judecată	4.1. Amenajarea în sediile instituțiilor penitenciare a unor spații speciale pentru examinarea chestiunilor ce țin de executarea pedepsei prin intermediul sistemului de videoconferință	Ministerul Justiției	2019–2022	1. Numărul spațiilor special amenajate 2. Rata ședințelor desfășurate în spații special amenajate și prin intermediul sistemului de videoconferință	În limita alocațiilor bugetare aprobate	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
5	Reorganizarea serviciilor/unităților medicale din cadrul instituțiilor de detenție	5.1. Asigurarea independenței decizionale a lucrătorilor medicali în acordarea asistenței medicale persoanelor private de libertate	Ministerul Justiției; Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2019–2020	1. Cadrul normativ modificat 2. Lucrătorii medicali independenți față de administrația instituției de detenție 3. Numărul de plângeri din partea persoanelor private de libertate privind serviciile medicale acordate	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
		5.2. Revizuirea cadrului normativ pentru includerea persoanelor deținute în lista subiecților beneficiari de asigurare obligatorie de asistență medicală	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale; Ministerul Justiției	2019	1. Cadrul normativ revizuit 2. Deținuții incluși în lista persoanelor asigurate	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
6	Revizuirea sistemului actual de detenție provizorie din cadrul Poliției	6.1. Crearea izolatoarelor regionale de detenție provizorie	Ministerul Afacerilor Interne (Inspectoratul General al Poliției)	2018–2019	Harta izolatoarelor de detenție provizorie optimizată	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
		6.2. Modernizarea spațiilor de detenție provizorie din cadrul Poliției în conformitate cu normele internaționale și ale Uniunii Europene din domeniu	Ministerul Afacerilor Interne (Inspectoratul General al Poliției)	2018–2020	15 izoloare de detenție provizorie renovate	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
		6.3. Elaborarea și aprobarea unor proceduri standard de operare ce	Ministerul Afacerilor	2018 – 2020	1. Numărul de proceduri aprobate și aplicate	În limita alocațiilor	Comunitatea partenerilor de

		vizează reținerea, paza și escortarea persoanelor aflate în custodia Poliției prin prisma respectării drepturilor omului și a particularităților de gen	Interne (Inspectoratul General al Poliției)		2. Numărul de plângeri din partea persoanelor reținute privind nerespectarea garanțiilor legale fundamentale	bugetare aprobate; asistență externă	dezvoltare, organizațiile societății civile
7	Dezvoltarea Sistemului informațional e-Reținere	7.1. Dezvoltarea Sistemului informațional e-Reținere, inclusiv pentru facilitarea accesului direct al deținuților la informațiile din propriul dosar personal	Ministerul Justiției; Ministerul Afacerilor Interne; Procuratura Generală; Centrul Național Anticorupție; Serviciul Vamal	2018–2020	1. Sistem informațional dezvoltat 2. Numărul de infochioșcări instalate și funcționale în cadrul instituțiilor de detenție	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
		7.2. Pilotarea Sistemului informațional e-Reținere	Ministerul Justiției; Ministerul Afacerilor Interne; Procuratura Generală; Centrul Național Anticorupție; Serviciul Vamal	2020	1. Raportul post-pilotare elaborat, cu indicarea erorilor depistate și a modului de înlăturare a acestora 2. 100% a persoanelor reținute înregistrate în sistem	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
8	Asigurarea respectării garanțiilor fundamentale din domeniul drepturilor omului	8.1. Evaluarea codurilor de etică și deontologie a personalului din instituțiile ce asigură detenția persoanelor și, după caz, includerea în textul acestora a obligațiilor de respectare a garanțiilor fundamentale din domeniul drepturilor omului	Ministerul Justiției; Ministerul Afacerilor Interne; Procuratura Generală; Centrul Național Anticorupție; Serviciul Vamal; Ministerul Apărării	2018–2019	1. Codurile de etică și deontologie evaluate și modificate, după caz 2. Obligații incluse în codurile de etică și deontologie 3. Numărul de plângeri din partea persoanelor deținute privind nerespectarea garanțiilor legale fundamentale 4. Numărul de încălcări ale garanțiilor legale fundamentale și sancțiunile aplicate	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile

Ținta strategică B: Autoritățile manifestă toleranță zero față de cazurile de tortură							
Indicatori de rezultat:							
1. Creșterea gradului de conștientizare privind inadmisibilitatea absolută de limitare a dreptului de a nu fi supus la tortură și alte rele tratamente, în special în rândul reprezentanților sistemului judecătoresc							
2. Sporirea eficienței procesului de investigare și sancționare a persoanelor culpabile de acte de tortură și alte forme de rele tratamente							
Nr. crt.	Acțiuni	Subacțiuni	Instituții responsabile	Termen de realizare	Indicatori de monitorizare	Costuri de implementare (lei)	Parteneri
1	Asigurarea unui nivel adecvat de instruire a subiecților implicați în prevenirea și combaterea torturii conform standardelor stabilite în Protocolul de la Istanbul și consacrate în jurisprudența CtEDO	1.1. Dezvoltarea curriculumurilor universitare pentru specializările relevante (drept, medicină, ordine publică, securitate) cu module ce prevăd studiul standardelor stabilite în Protocolul de la Istanbul și consacrate în jurisprudența CtEDO	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării; instituțiile de învățământ superior (în cadrul cărora sînt specialități de drept, medicină, ordine publică și securitate); Ministerul Afacerilor Interne; Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2019–2022	1. Curriculumuri elaborate, aprobate și implementate 2. Numărul de absolvenți instruiți în domeniul standardelor stabilite în Protocolul de la Istanbul	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
		1.2. Instruirea inițială și continuă a judecătorilor și procurorilor cu privire la aplicarea standardelor stabilite în Protocolul de la Istanbul	Institutul Național al Justiției; Procuratura Generală; Consiliul Superior al Magistraturii	2019–2022	1. Curriculumuri disciplinare/ programe de instruire incluse în planurile de formare inițială 2. Tematici incluse în planurile de formare continuă 3. Numărul de instruiți raportat la numărul de judecători și procurori instruiți	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
		1.3. Consolidarea capacităților personalului instituțiilor de detenție	Ministerul Sănătății,	2018–2020	1. Numărul de persoane instruite	În limita alocațiilor	Comunitatea partenerilor de

		și al instituțiilor psihoneurologice în domeniul standardelor stabilite în Protocolul de la Istanbul, inclusiv în domeniul prevenirii violenței între deținuți	Muncii și Protecției Sociale; Ministerul Justiției; Ministerul Afacerilor Interne; Centrul Național Anticorupție		2. Rata personalului cu capacități îmbunătățite 3. Numărul de petiții examinate privind încălcarea standardelor în instituțiile psihoneurologice și în locurile de detenție 4. Rata cazurilor soluționate 5. Numărul de cazuri soluționate privind violența între deținuți	bugetare aprobate; asistență externă	dezvoltare; organizațiile societății civile
2	Elaborarea și implementarea standardelor privind utilizarea forței, a mijloacelor speciale și a armelor de foc	2.1. Elaborarea ghidului privind utilizarea forței, a mijloacelor speciale și a armelor de foc	Ministerul Afacerilor Interne; Procuratura Generală; Ministerul Justiției; Serviciul Vamal; Centrul Național Anticorupție	2018–2022	1. Ghid elaborat, aprobat și publicat 2. 100% a colaboratorilor structurilor de forță instruiți 3. Numărul de plângeri privind încălcarea standardelor de utilizare a forței, a mijloacelor speciale și a armelor de foc	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
3	Perfecționarea mecanismelor de investigare a plîngerilor privind relele tratamente	3.1. Îmbunătățirea mecanismelor de investigare a plîngerilor privind tortura și tratamentele inumane sau degradante în conformitate cu standardele și recomandările internaționale formulate în adresa Republicii Moldova	Ministerul Afacerilor Interne; Ministerul Justiției; Procuratura Generală; Serviciul Vamal; Centrul Național Anticorupție	2018–2019	1. Studiul elaborat, recomandările formulate 2. Cadrul normativ modificat, după caz 3. Rata plîngerilor privind aplicarea torturii și a tratamentelor inumane sau degradante în instituțiile ce asigură detenția persoanelor 4. Rata cauzelor investigate ca urmare a plîngerilor privind aplicarea torturii și a tratamentelor inumane sau degradante 5. Rata persoanelor repuse în drepturi 6. Rata condamnărilor Republicii Moldova la CtEDO	150 000	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile

					pentru aplicarea torturii și a tratamentelor inumane sau degradante		
4	Evaluarea accesului la asistența juridică garantată de stat și a calității serviciilor prestate de avocați pe parcursul tuturor etapelor de detenție; modificarea cadrului normativ, după caz		Ministerul Justiției; Uniunea Avocaților; Consiliul Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat; Ministerul Afacerilor Interne; Procuratura Generală	2019	1. Studiul elaborat, recomandările formulate 2. Gradul de satisfacție a beneficiarilor de asistență juridică garantată de stat	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
5	Crearea de condiții pentru asigurarea înțrevederilor confidențiale între apărători și persoanele reținute/deținute	5.1. Amenajarea unor spații destinate înțrevederilor confidențiale dintre apărători și persoanele reținute/deținute în cadrul inspectoratelor de poliție și al procuraturilor de orice nivel	Ministerul Afacerilor Interne; Procuratura Generală	2019–2022	Numărul de spații amenajate	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
6	Asigurarea obligativității înregistrării audio și video a tuturor audierilor din cadrul poliției, procuraturii și al locurilor de detenție	6.1. Revizuirea cadrului normativ, inclusiv a prevederilor Codului de procedură penală, în vederea introducerii obligativității de înregistrare audio și video a audierilor, cu simplificarea procedurii	Ministerul Afacerilor Interne; Procuratura Generală; Ministerul Justiției; Centrul Național Anticorupție; Serviciul Vamal	2018–2019	Proiectul de modificare a cadrului normativ elaborat, aprobat și adoptat	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
		6.2. Asigurarea echipamentelor necesare pentru înregistrările audio și video	Ministerul Afacerilor Interne; Procuratura	2019–2021	1. Costurile estimate 2. Echipamentul achiziționat, instalat și aplicat 3. Rata înregistrărilor audio și	740 000 – Ministerul Afacerilor Interne	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății

			Generală; Centrul Național Anticorupție; Serviciul Vamal; Ministerul Justiției		video		civile
		6.3. Instruirea personalului pentru efectuarea audierilor cu înregistrări audio și video	Institutul Național de Justiție; Ministerul Justiției; Ministerul Afacerilor Interne; Procuratura Generală; Centrul Național Anticorupție; Serviciul Vamal	2019–2021	1. Numărul de instruiți organizate 2. Numărul de angajați instruiți	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
7	Fortificarea capacității sistemului de protecție a persoanelor care denunță acte de tortură	7.1. Revizuirea cadrului normativ relevant	Ministerul Justiției, Procuratura Generală, Ministerul Afacerilor Interne	2018–2019	Cadrul normativ elaborat și adoptat	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
		7.2. Consolidarea mecanismului de protecție a persoanelor care denunță acte de tortură	Procuratura Generală; Ministerul Justiției; Ministerul Afacerilor Interne	2021	1. Studiul de aplicabilitate a mecanismului de protecție a persoanelor care denunță acte de tortură 2. Costurile estimate 3. Mecanismul de protecție a persoanelor care denunță acte de tortură pus în aplicare 4. Numărul anual de persoane care au denunțat acte de tortură 5. Rata persoanelor care au beneficiat de protecție pe	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Oficiul Avocatului Poporului; comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile

					termen scurt și mediu		
Ținta strategică C: Rata de executare a pedepselor alternative detenției							
Indicatori de rezultat:							
1. Sporirea ratei de pedepse alternative detenției aplicate persoanelor condamnate 2. Reducerea ratei de aplicare a arestului preventiv în raport cu alte măsuri preventive neprivative de libertate							
Nr. crt.	Acțiuni	Subacțiuni	Instituții responsabile	Termen de realizare	Indicatori de monitorizare	Costuri de implementare (lei)	Parteneri
1	Promovarea aplicării măsurilor și pedepselor neprivative de libertate	1.1. Elaborarea unui studiu/unei evaluări comprehensive privind punerea în executare a măsurilor alternative detenției	Ministerul Justiției; Consiliul Superior al Magistraturii; Procuratura Generală	2019	1. Studiul elaborat și recomandările formulate 2. Rata aplicării măsurilor alternative detenției (inițiale și prelungite) din numărul total de măsuri provizorii	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
		1.2. Elaborarea și adoptarea liniilor directorii/unificarea practicii judiciare privind aplicarea arestului ca măsură preventivă	Curtea Supremă de Justiție; Procuratura Generală	2019	1. Liniile directorii/hotărârile explicative publicate 2. Raportul privind aplicarea arestului preventiv elaborat și făcut public	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
2	Realizarea politicii de stat în domeniul probațiunii	2.1. Monitorizarea și evaluarea implementării Strategiei de dezvoltare a sistemului probațiunii pentru anii 2016–2020	Ministerul Justiției	2018–2020	Raportul anual privind executarea pedepselor neprivative de libertate, cu indicarea: 1) numărului de sentințe de condamnare la pedepse neprivative de libertate, dezagregate pe categorii de evidență; 2) numărului/ratei de condamnați cărora li s-au aplicat măsuri de probațiune, angajați în câmpul muncii/instruiți economic; 3) ratei condamnaților care au beneficiat de programe probaționale; 4) ratei anuale a recidivei infracționale comise de	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile

					condamnații cărora li s-au aplicat măsuri de probațiune		
		2.2. Dezvoltarea capacităților instituționale și profesionale ale personalului din sistemul de probațiune	Ministerul Justiției	2018–2020	1. Numărul de birouri de probațiune cu dotare tehnico-materială corespunzătoare 2. Numărul de sedii procurate/închiriate pentru activitățile de probațiune 3. Numărul de mijloace tehnice, necesare monitorizării electronice, achiziționate	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
		2.3. Realizarea unei evaluări intermediare privind impactul implementării Strategiei de dezvoltare a sistemului probațiunii pentru anii 2016–2020 și, după caz, modificarea acesteia	Ministerul Justiției	2018–2019	1. Raportul de evaluare intermediară a impactului elaborat 2. Rata de implementare a indicatorilor-cheie din Strategie 3. Planul anual de acțiuni ajustat, după caz	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
3. Domeniul de intervenție: Prevenirea și combaterea traficului de ființe umane							
Obiectivul I: Realizarea politicii naționale de prevenire și combatere a traficului de ființe umane							
Ținta strategică A: Asigurarea prevenirii și combaterii traficului de ființe umane							
Nr. crt.	Acțiuni	Subacțiuni	Instituții responsabile	Termen de realizare	Indicatori de monitorizare	Costuri de implementare (lei)	Parteneri
1	Realizarea politicii de stat în domeniul prevenirii și combaterii traficului de ființe umane	1.1. Adoptarea Strategiei naționale de prevenire și combatere a traficului de ființe umane pentru anii 2018–2023 și a Planului de acțiuni pentru anii 2018–2020	Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene; Cancelaria de Stat (Secretariatul permanent al CNCTFU)	2018	Documente de politici aprobate/adoptate	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
		1.2. Monitorizarea și evaluarea implementării Strategiei naționale de prevenire și combatere a	Cancelaria de Stat (Secretariatul	2018–2022	1. Numărul de acorduri/memorandumuri încheiate între subiecții	În limita alocațiilor bugetare	Comunitatea partenerilor de dezvoltare;

		traficului de ființe umane pentru anii 2018–2023 și a Planului de acțiuni pentru anii 2018–2020	permanent al CNCTFU)		relevanți guvernamentali și non-guvernamentali din domeniul combaterii traficului de ființe umane și proiectele implementate în comun 2. Numărul de note informative, de rapoarte elaborate și discutate 3. Numărul de campanii de informare și sensibilizare a publicului larg privind fenomenul traficului de ființe umane 4. Numărul de persoane – victime/prezuate victime ale traficului de ființe umane – beneficiare de asistență în cadrul procedurii de repatriere, cu date dezagregate pe criterii de sex și vîrstă (adulți/copii) 5. Numărul de victime/victimele prezuate ale traficului de ființe umane care au beneficiat de asistență și protecție 6. Numărul sentințelor de condamnare pentru infracțiuni de trafic de ființe umane 7. Numărul de victime ale infracțiunilor de trafic de ființe umane și valoarea compensațiilor financiare de care au beneficiat acestea	aprobate; asistență externă	organizațiile societății civile
Ținta strategică B: Sistemul național de referire pentru protecția și asistența victimelor/prezumatelor victime ale traficului de ființe umane (SNR) consolidat și funcțional în proporție de 100% la orice nivel de administrație publică							
Nr. crt.	Acțiuni	Subacțiuni	Instituții responsabile	Termen de realizare	Indicatori de monitorizare	Costuri de implementare (lei)	Parteneri

1	Asigurarea durabilității funcționării SNR prin măsuri legislative și de coordonare	1.1. Reglementarea la nivel de lege a SNR, ca un model progresiv de interacțiune interdepartamentală și intersectorială între Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale și alți actori relevanți pentru asigurarea drepturilor victimelor traficului de ființe umane	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale; Ministerul Afacerilor Interne; Procuratura Generală; Cancelaria de Stat (Secretariatul permanent al CNCTFU)	2018–2019	1. Proiectele de acte normative elaborate și aprobate/adoptate 2. Numărul de victime asistate în cadrul SNR	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
2	Instruirea obligatorie orientată pe aspectele de gen pentru judecători, procurori, polițiști și alți angajați ai organelor de ocrotire a normelor de drept privind prevederile legale referitoare la traficul de ființe umane	2.1. Organizarea instruirii judecătorilor, procurorilor, polițiștilor și a altor angajați ai organelor de ocrotire a normelor de drept privind normele legale referitoare la traficul de ființe umane și procedura de referire a victimelor traficului de ființe umane	Institutul Național al Justiției; Ministerul Afacerilor Interne; Consiliul Superior al Magistraturii; Procuratura Generală	Permanent	1. Numărul de persoane instruite 2. Numărul de cursuri organizate 3. Numărul de cazuri investigate și trimise în judecată 4. Numărul de condamnări pe cauze de trafic de ființe umane 5. Rapoartele generate	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
3	Negocierea și semnarea unor acorduri bilaterale și multilaterale cu țările de destinație pentru traficul de ființe umane	3.1. Organizarea activităților în vederea semnării de acorduri bilaterale și multilaterale	Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene; Ministerul Afacerilor Interne; Cancelaria de Stat (Secretariatul permanent al	2018–2022	1. Numărul de negocieri organizate 2. Numărul de acorduri semnate	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile

			CNCTFU				
4. Domeniul de intervenție: Instituțiile naționale de protecție a drepturilor omului							
Obiectivul I: Conformarea mandatului și practicii Oficiului Avocatului Poporului și ale Consiliului pentru egalitate cu Principiile de la Paris							
Ținta strategică A: Oficiul Avocatului Poporului acreditat cu statutul „A”							
Indicatori de rezultat:							
1. Oficiul Avocatului Poporului acreditat cu statutul „A”, conform Principiilor de la Paris							
2. Creșterea ratei politicilor publice/actelor normative elaborate/îmbunătățite prin prisma abordării drepturilor omului							
3. Creșterea ratei recomandărilor implementate de către autorități privind îmbunătățirea cadrului normativ în domeniul drepturilor omului, înaintate de Oficiul Avocatului Poporului							
4. Creșterea ponderii persoanelor repuse în drepturi ca urmare a intervențiilor Oficiului Avocatului Poporului							
Nr. crt.	Acțiuni	Subacțiuni	Instituții responsabile	Termen de realizare	Indicatori de monitorizare	Costuri de implementare (lei)	Parteneri
1	Asigurarea funcționalității Oficiului Avocatului Poporului conform Principiilor de la Paris	1.1. Evaluarea necesităților Oficiului Avocatului Poporului în contextul reorganizării instituției	Oficiul Avocatului Poporului	2018	1. Studiu de evaluare elaborat 2. Recomandări formulate și implementate	120 000	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
		1.2. Modificarea Legii cu privire la Avocatul poporului potrivit recomandărilor evaluării periodice universale, ale Raportorului special al ONU privind tortura, ale Raportorului special al ONU pentru drepturile persoanelor cu dizabilități, ale Comitetului ONU împotriva torturii, ale Subcomitetului ONU pentru prevenirea torturii și a altor tratamente și pedepse crude, inumane sau degradante, ale avizului Comisiei de la Veneția și avizului Directoratului pentru drepturile omului și statul de drept al Consiliului Europei	Ministerul Justiției; Oficiul Avocatului Poporului	2018	Proiect de lege elaborat și adoptat	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
		1.3. Reconstrucția sediului Oficiului Avocatului Poporului conform cerințelor minime de securitate și sănătate a muncii, inclusiv adaptarea acestuia la	Oficiul Avocatului Poporului	2018–2020	1. Resursele financiare alocate 2. Sediul reconstruit conform cerințelor minime de securitate și accesibilitate	23 500 000	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile

		necesitățile persoanelor cu dizabilități și crearea unor condiții prietenoase pentru copii					
2	Crearea unui mecanism de monitorizare a implementării recomandărilor formulate de Avocatul Poporului	2.1. Analiza și evaluarea opțiunilor de instituire a mecanismului de monitorizare a implementării recomandărilor formulate de Avocatul Poporului	Oficiul Avocatului Poporului; Ministerul Justiției	2019–2022	1. Mecanismul de monitorizare implementat 2. Rata recomandărilor integrate în planurile anuale de activitate ale autorităților vizate 3. Rata recomandărilor implementate de către autoritățile vizate	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; Consiliul European
Ținta strategică B: Activitatea de prevenire a torturii și a altor rele tratamente consolidată							
Indicatori de rezultat:							
1. Creșterea ratei recomandărilor implementate de către autoritățile vizate privind îmbunătățirea cadrului normativ în domeniul prevenirii torturii și a altor rele tratamente							
2. Creșterea ratei de implementare a recomandărilor înaintate de Oficiul Avocatului Poporului și de Consiliul pentru prevenirea torturii către instituțiile ce asigură detenția/custodia persoanelor referitoare la prevenirea torturii și a altor rele tratamente							
Nr. crt.	Acțiuni	Subacțiuni	Instituții responsabile	Termen de realizare	Indicatori de monitorizare	Costuri de implementare (lei)	Parteneri
1	Consolidarea activității de prevenire a torturii	1.1. Asigurarea transparenței în activitatea Consiliului pentru prevenirea torturii	Oficiul Avocatului Poporului	2018–2021	1. Rapoarte anuale elaborate, publicate și diseminate 2. Numărul de materiale informative elaborate și diseminate 3. Noua pagină web oficială a Oficiului Avocatului Poporului www.ombudsman.md elaborată; numărul anual de vizualizări 4. Rapoartele prezentate de Consiliu autorităților vizate și organului ierarhic superior 5. Gradul de aplicare a recomandărilor Consiliului în activitatea autorităților vizate	900 000 anual	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
		1.2. Consolidarea capacităților Oficiului Avocatului Poporului	Oficiul Avocatului	2018–2021	1. Programe de instruire elaborate și implementate	1 500 000	Comunitatea partenerilor de

		și ale membrilor Consiliului pentru prevenirea torturii	Poporului		2. Numărul de instruiți realizate raportat la numărul de membri instruiți ai Consiliului pentru prevenirea torturii 3. Instrumentele/metodologiile de lucru privind monitorizarea locurilor de detenție elaborate și aplicate 4. Unitate de transport cu o capacitate de maximum 9 locuri, destinată vizitelor preventive și de monitorizare, achiziționată		dezvoltare; organizațiile societății civile
Ținta strategică C: Servicii accesibile din partea Consiliului pentru egalitate							
Indicatori de rezultat:							
1. Creșterea ratei de implementare a recomandărilor Consiliului pentru Egalitate înaintate autorităților vizate privind îmbunătățirea cadrului normativ din perspectiva nediscriminării și a egalității.							
2. Creșterea ponderii persoanelor repuse în drepturi ca urmare a intervențiilor Consiliului pentru Egalitate							
3. Creșterea gradului de cunoaștere și de încredere față de Consiliul pentru Egalitate din partea persoanelor/titularilor de drepturi și a autorităților publice/purtătorilor de obligații							
Nr. crt.	Acțiuni	Subacțiuni	Instituții responsabile	Termen de realizare	Indicatori de monitorizare	Costuri de implementare (lei)	Parteneri
1	Perfecționarea cadrului normativ în domeniul prevenirii și combaterii discriminării	Revizuirea Legii nr. 121/2012 cu privire la asigurarea egalității și a Legii nr. 298/2012 cu privire la activitatea Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității în conformitate cu recomandările experților CE formulate în rapoartele de evaluare a legilor respective	Ministerul Justiției; Consiliul pentru Egalitate; comisia parlamentară de profil	2018	Proiectul de modificare și completare a cadrului normativ, elaborat și adoptat	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
2	Accesibilizarea informației și a serviciilor Consiliului pentru egalitate astfel încât să corespundă nevoilor persoanelor	2.1. Evaluarea necesităților Consiliului pentru egalitate cu scopul de a asigura accesibilitatea informației și a serviciilor Consiliului pentru persoanele cu dizabilități, persoanele aparținând minorităților naționale și	Consiliul pentru Egalitate	2018	Studiul de evaluare, având formulate recomandări, elaborat și prezentat factorilor de decizie	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile

	cu diverse tipuri de dizabilități, persoanelor aparținând minorităților naționale și persoanelor din zonele rurale	persoanele din zonele rurale 2.2. Accesibilizarea informației, a serviciilor și a sediului Consiliului pentru egalitate pentru persoanele cu diverse tipuri de dizabilități, persoanele aparținând minorităților naționale și persoanele din zonele rurale	Consiliul pentru Egalitate	2018–2019	Informația, serviciile și sediul Consiliului accesibile pentru persoanele cu diverse tipuri de dizabilități, persoanele aparținând minorităților naționale și persoanele din zonele rurale	2 000 000	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
5. Domeniul de intervenție: Transparența, accesul la informație și libertatea de exprimare							
Obiectivul I: Asigurarea libertății de exprimare, a pluralismului și a transparenței							
Ținta strategică A: Directiva Uniunii Europene cu privire la serviciile mass-mediei audiovizuale (SMA) transpusă în legislația națională de profil							
Indicatori de rezultat: 1. Cadrul normativ național din domeniu armonizat cu standardele conținute în Directiva Uniunii Europene cu privire la serviciile mass-mediei audiovizuale 2. Creșterea gradului de transparență în ceea ce privește proprietatea asupra mass-mediei 3. Reducerea concentrării proprietății asupra mass-mediei 4. Creșterea numărului de radiodifuzori locali pe piața media națională 5. Cunoștințe și abilități îmbunătățite ale elevilor/tinerilor în domeniul media/media literacy 6. Creșterea accesibilității produselor media pentru persoanele cu dizabilități senzoriale și minoritățile lingvistice 7. Avansarea poziției Republicii Moldova în clasamentele internaționale privind libertatea mass-mediei 8. Creșterea gradului de transparență a activității Consiliului Coordonator al Audiovizualului 9. Creșterea actelor de reacționare ale Consiliului Coordonator al Audiovizualului în cazurile de incitare la ură și discriminare în mass-media audiovizuală							
Nr. crt.	Acțiuni	Subacțiuni	Instituții responsabile	Termen de realizare	Indicatori de monitorizare	Costuri de implementare (lei)	Parteneri
1	Adoptarea unui nou cod al audiovizualului și asigurarea implementării prevederilor acestuia	1.1. Definirea noțiunilor de proprietar de media, investitor în domeniul media, cotă de piață media, cotă de licență media, cotă de publicitate	Comisia parlamentară de profil; Consiliul Coordonator al Audiovizualului	2018	1. Noțiuni definite și aprobate 2. Codul elaborat conform standardelor europene și adoptat	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
		1.2. Elaborarea prevederilor referitoare la monitorizarea periodică în ceea ce privește produsul străin și cota de publicitate deținută	Consiliul Coordonator al Audiovizualului; comisia parlamentară de profil	2018	Prevederi elaborate și aprobate	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
		1.3. Reglementarea stimulării caselor de producție media naționale să creeze produse media	Consiliul Coordonator al Audiovizualului;	2018–2019	1. Reglementări formulate și aprobate 2. Volumul de produse media	În limita alocațiilor bugetare	Comunitatea partenerilor de dezvoltare;

		în domeniile social, medical, al justiției, al combaterii corupției și al drepturilor persoanelor aparținînd minorităților naționale	comisia parlamentară de profil		realizate și difuzate (audiențe)	aprobate; asistență externă	organizațiile societății civile
2	Implementarea măsurilor de stimulare a producerii și difuzării de emisiuni în limbile minorităților lingvistice	2.1. Revizuirea cotei de utilizare a limbilor pentru a extinde timpul de emisie al emisiunilor în limbile minorităților lingvistice	Consiliul Coordonator al Audiovizualului; comisia parlamentară de profil	2018–2022	1. Cadrul normativ elaborat și adoptat 2. Cota de utilizare a limbilor revizuită conform standardelor/recomandărilor 3. Rata emisiunilor în limbile minorităților lingvistice difuzate anual	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
3	Limitarea concentrării proprietății asupra mass-mediei și asigurarea pluralismului în mass-media	3.1. Consolidarea capacităților Consiliului Coordonator al Audiovizualului pentru asigurarea respectării pluralismului în mass-media și a liberei concurențe	Consiliul Coordonator al Audiovizualului	2019	Act normativ elaborat și adoptat	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
		3.2. Crearea mecanismului de limitare a concentrării proprietății asupra mass-mediei	Consiliul Coordonator al Audiovizualului; Consiliul Concurenței	2020	1. Mecanismul creat și pus în aplicare 2. Rata instituțiilor media care întrunesc cerințele privind proprietatea asupra mass-mediei 3. Numărul de instituții mass-media și/sau persoane sancționate pentru nerespectarea cerințelor privind proprietatea asupra mass-mediei	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
Obiectivul II: Asigurarea accesului la informație							
Ținta strategică A: Accesul la informație asigurat pe întreg teritoriul Republicii Moldova							
Indicator de rezultat:							
Autoritățile publice asigură accesul la informațiile de interes public fără constrîngereri și în mod deplin							
Nr. crt.	Acțiuni	Subacțiuni	Instituții responsabile	Termen de realizare	Indicatori de monitorizare	Costuri de implementare (lei)	Parteneri
1	Modificarea legislației privind accesul la	1.1. Formularea unor prevederi clare în ceea ce privește categoria de informații care sînt de interes	Centrul Național pentru Protecția Datelor cu	2020	1. Cadrul normativ elaborat și adoptat 2. Criteriile de acces la	În limita alocațiilor bugetare	Comunitatea partenerilor de dezvoltare;

	informație: Legea nr. 982/2000 privind accesul la informație; Legea nr. 133/2011 privind protecția datelor cu caracter personal; Legea nr. 171/1994 cu privire la secretul comercial; Legea nr. 245/2008 cu privire la secretul de stat	public	Caracter Personal; Ministerul Justiției; Cancelaria de Stat; Ministerul Finanțelor; comisia parlamentară de profil		informația de interes public, stabilite 3. Mecanismul clar de sancționare a autorităților/instituțiilor publice care nu respectă criteriile de acces la informația de interes public, aprobate	aprobate; asistență externă	organizațiile societății civile
2	Asigurarea securității informaționale a Republicii Moldova	2.1. Adoptarea proiectului de lege privind Concepția securității informaționale a Republicii Moldova	Comisia parlamentară de profil	2018	Proiect de lege elaborat și adoptat	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
3	Supravegherea spațiului audiovizual autohton prin monitorizarea serviciilor de programe informativ-analitice	3.1. Elaborarea de rapoarte privind supravegherea spațiului audiovizual autohton	Consiliul Coordonator al Audiovizualului	2018–2022	Rapoarte elaborate și publicate	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
4	Instruirea personalului autorităților publice centrale și locale cu privire la asigurarea transparenței și a accesului la informații	4.1. Elaborarea programelor de instruire	Academia de Administrare Publică	2018–2021	1. Programele elaborate și pilotate 2. Materialele de instruire elaborate	10 000	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
		4.2. Desfășurarea cursurilor de instruire	Academia de Administrare Publică	2018–2021	1. Numărul de cursuri desfășurate 2. Numărul de funcționari instruiți 3. Gradul de satisfacție a participanților la programele de instruire	287 000	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
		4.3. Evaluarea impactului instruirii asupra activității funcționarilor	Academia de Administrare Publică	2018–2021	1. Chestionarul de evaluare a impactului instruirii, elaborat 2. Raportul privind evaluarea	3000	Comunitatea partenerilor de dezvoltare;

					impactului instruirii, elaborat		organizațiile societății civile
6. Domeniul de intervenție: Nediscriminarea și egalitatea							
Obiectivul I: Protecția împotriva discriminării							
Ținta strategică A: Creșterea gradului de acceptare a unor grupuri de persoane din Republica Moldova (persoanele cu dizabilități mintale și intelectuale, comunitatea LGBT, persoanele cu statut HIV pozitiv, imigranții, foștii deținuți, persoanele aparținând minorităților naționale)							
Indicatori de rezultat:							
1. Creșterea ratei de politici publice/acte normative elaborate/îmbunătățite prin prisma nediscriminării și a egalității 2. Reducerea distanței sociale față de grupurile vulnerabile, susceptibile la încălcarea drepturilor omului conform indicelui distanței sociale 3. Creșterea ratei de produse media cu tematică ce reflectă nediscriminarea și asigurarea egalității 4. Creșterea ratei de incriminare a faptelor ilegale motivate de prejudecăți, dispreț sau ură 5. Mecanismul național de colectare a datelor dezagregate în domeniul drepturilor omului, conform cu recomandările ONU, instituit							
Nr. crt.	Acțiuni	Subacțiuni	Instituții responsabile	Termen de realizare	Indicatori de monitorizare	Costuri de implementare (lei)	Parteneri
1	Sensibilizarea publicului larg și a autorităților publice cu privire la stereotipurile existente în societate față de unele grupuri de persoane (persoanele cu dizabilități mintale și intelectuale, persoanele cu statut HIV pozitiv, comunitatea LGBT, imigranții, foștii deținuți, persoanele aparținând minorităților naționale)	1.1. Desfășurarea, la nivel central și local, a campaniilor de informare și sensibilizare a publicului cu privire la efectele negative ale stereotipurilor și discriminării	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale; Biroul Relații Interetnice; Consiliul pentru Egalitate	2018–2019	1. Numărul de campanii de informare și sensibilizare desfășurate la nivel central și local pe fiecare dintre grupuri 2. Numărul de persoane-țintă care au beneficiat de activități de informare/sensibilizare	5000	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
		1.2. Elaborarea unui studiu privind percepția unor grupuri de persoane și privind eficientizarea combaterii tuturor formelor de discriminare în Republica Moldova	Consiliul pentru Egalitate	2019	Studiul elaborat și rezultatele/constatările comunicate publicului larg	400 000	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
2	Consolidarea capacităților reprezentanților mass-mediei și ale studenților	2.1. Desfășurarea activităților de instruire a reprezentanților mass-mediei privind elaborarea și prezentarea materialelor despre și cu implicarea anumitor grupuri de	Consiliul Coordonator al Audiovizualului	2018–2021	1. Ghidul metodologic elaborat și distribuit grupului-țintă 2. Numărul de instruiți desfășurate/numărul de	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Consiliul pentru Egalitate; Comunitatea partenerilor de dezvoltare;

facultăților de jurnalism în ceea ce privește particularitățile prezentării materialelor ce vizează unele grupuri de persoane (persoanele cu dizabilități mintale și intelectuale, persoanele cu statut HIV pozitiv, comunitatea LGBT, imigranții, foștii deținuți, persoanele aparținând minorităților naționale)	persoane			persoane instruite, cu date dezagregate pe localități și instituții media 3. Numărul anual de plângeri pe subiectul lezării drepturilor persoanelor care fac parte din anumite grupuri de către reprezentanții mass-mediei, adresate Oficiului Avocatului Poporului și Consiliului pentru Egalitate		organizațiile societății civile
	2.2. Evaluarea și, după caz, revizuirea curriculumului facultăților de jurnalism prin prisma respectării drepturilor omului și a nediscriminării	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării; instituțiile de învățământ superior (în cadrul cărora sînt specialități de jurnalism)	2019	1. Evaluarea efectuată 2. Recomandările formulate 3. Curriculumul ajustat conform cerințelor aprobate	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
	2.3. Ajustarea Ghidului privind cadrul normativ în domeniul audiovizualului din Republica Moldova în partea ce ține de prezentarea în mass-media a materialelor referitoare la unele grupuri de persoane	Consiliul Coordonator al Audiovizualului	2018	1. Ghidul ajustat și aprobat 2. Codul deontologic al jurnalistului modificat conform cerințelor/recomandărilor ghidului	20 000	Consiliul pentru Egalitate; Oficiul Avocatului Poporului; comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
	2.4. Elaborarea și diseminarea materialelor informative privind bunele practici în prezentarea materialelor media despre și cu participarea reprezentanților anumitor grupuri de persoane	Consiliul pentru Egalitate; Consiliul Coordonator al Audiovizualului	2018–2019	1. Numărul de materiale informative elaborate 2. Rata instituțiilor media cărora li s-au distribuit materialele informative	100 000	Oficiul Avocatului Poporului; comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile; reprezentanții media

3	Ridicarea gradului de implicare a funcționarilor publici/ reprezentanților administrației publice locale și a organelor de ocrotire a normelor de drept în prevenirea discriminării	3.1. Desfășurarea activităților de instruire a reprezentanților relevanți ai autorităților administrației publice centrale și locale, în special a angajaților organelor de ocrotire a normelor de drept și a specialiștilor din domeniul imigrației, pe tema nediscriminării și a egalității	Academia de Administrare Publică; Cancelaria de Stat; administrația publică centrală; administrația publică locală	2018–2019	1. Numărul de instruiți desfășurate 2. Numărul/rata persoanelor instruite din grupurile profesionale-țintă, cu date dezagregate pe regiuni geografice	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Consiliul pentru Egalitate; Oficiul Avocatului Poporului; comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
		3.2. Elaborarea și diseminarea materialelor informative privind atribuțiile funcționale ale autorităților administrației publice centrale și locale în prevenirea și combaterea discriminării	Consiliul pentru Egalitate	2018–2019	Materialele informative elaborate și diseminate, cu date dezagregate pe autorități publice centrale și locale	100 000	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
4	Sporirea gradului de cunoaștere a propriilor drepturi, responsabilități, a autorităților și a mecanismelor de protecție împotriva discriminării în rândul unor anumite grupuri de persoane	4.1. Elaborarea și diseminarea, în rândul unor anumite grupuri de persoane, a materialelor informative privind realizarea și apărarea drepturilor omului și mecanismele de protecție împotriva discriminării	Consiliul pentru Egalitate; administrația publică centrală; administrația publică locală	2018–2019	1. Numărul de materiale informaționale elaborate 2. Numărul de materiale diseminate, cu date dezagregate pe grupuri vulnerabile la discriminare	100 000	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
5	Facilitarea accesului la serviciile de suport în procesul de revendicare a drepturilor încălcate	5.1. Întocmirea și publicarea listelor de avocați specializați în acordarea asistenței juridice garantate de stat pe cauze de discriminare	Consiliul Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat; Uniunea Avocaților	2018	Baza de date a avocaților specializați pe cauze de discriminare, elaborată și actualizată	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
		5.2. Instruirea parajuriștilor și a avocaților care acordă asistență juridică garantată de stat în domeniul egalității și nediscriminării	Consiliul Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat;	2018–2020	1. Numărul de instruiți desfășurate 2. Numărul de parajuriști și avocați care acordă asistență juridică garantată de stat, instruiți	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Consiliul pentru Egalitate; comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății

			Uniunea Avocaților		3. Numărul de persoane care au beneficiat de serviciile parajuriștilor și avocaților		civile
		5.3. Instruirea mediatorilor comunitari în domeniul egalității și nediscriminării	Consiliul de mediere	2018–2020	1. Numărul de instruiți desfășurate 2. Numărul de mediatori comunitari instruiți 3. Numărul de persoane care au beneficiat de serviciile mediatorilor comunitari	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Consiliul pentru Egalitate; comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
6	Incriminarea și pedepsirea faptelor ilegale motivate de prejudecăți, dispreț sau ură	6.1. Promovarea proiectului de lege pentru modificarea legislației penale și contravenționale privind introducerea motivelor de prejudecăți, dispreț sau ură (conform listei criteriilor protejate de legislația internă și CEDO) pentru comiterea infracțiunilor și contravențiilor ce atentează la integritatea fizică și psihică a persoanelor	Comisia parlamentară de profil; Ministerul Justiției; Ministerul Afacerilor Interne; Procuratura Generală; Consiliul Superior al Magistraturii	2018–2022	1. Actul normativ adoptat 2. Rata anuală a proceselor intentate pe baza unor fapte raportate, motivate de prejudecăți, dispreț sau ură 3. Rata anuală a sentințelor de condamnare pentru comiterea de fapte ilegale motivate de prejudecăți, dispreț sau ură	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
7	Consolidarea capacităților organelor de urmărire penală, ale avocaților și ale judecătorilor de a aplica eficient legislația penală și contravențională privind infracțiunile și contravențiile motivate de prejudecăți, dispreț sau ură	7.1. Includerea în planurile de formare, după modificarea cadrului normativ relevant, a tematicii privind particularitățile investigării și examinării infracțiunilor motivate de prejudecăți, dispreț sau ură	Institutul Național al Justiției; Ministerul Afacerilor Interne; Procuratura Generală; Consiliul Superior al Magistraturii; Uniunea Avocaților; Oficiul Avocatului Poporului	2018–2019	100% a planurilor de formare inițială și continuă includ module/subiecte/tematici privind examinarea infracțiunilor motivate de prejudecăți, dispreț sau ură	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Consiliul pentru Egalitate; comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile

		7.2. Elaborarea și aprobarea ghidurilor metodologice de examinare a cauzelor privind infracțiunile motivate de prejudecăți, dispreț sau ură	Procuratura Generală; Ministerul Afacerilor Interne; Uniunea Avocaților	2018	1. Ghidurile metodologice aprobate 2. Campaniile de popularizare a ghidurilor desfășurate	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Consiliul pentru Egalitate; Oficiul Avocatului Poporului; comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
		7.3. Instruirea reprezentanților organelor de urmărire penală, a avocaților și a judecătorilor privind aplicarea legislației penale și contravențiilor în domeniul infracțiunilor motivate de prejudecăți, dispreț sau ură	Institutul Național al Justiției; Ministerul Afacerilor Interne; Procuratura Generală; Uniunea Avocaților	2019–2020	1. Numărul anual de instruiți desfășurate 2. Numărul anual de persoane instruite, cu date dezagregate pe grupuri profesionale	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Consiliul pentru Egalitate; Oficiul Avocatului Poporului; comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
8	Instituirea mecanismului de colectare a datelor dezagregate privind infracțiunile și contravențiile motivate de prejudecăți, dispreț sau ură	8.1. Modificarea cadrului normativ privind metodologia de colectare a datelor dezagregate privind numărul și tipul infracțiunilor și contravențiilor motivate de prejudecăți, dispreț sau ură	Ministerul Afacerilor Interne; Procuratura Generală; Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal; Consiliul pentru Egalitate	2019	1. Cadrul de indicatori elaborat 2. Cadrul normativ modificat	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Oficiul Avocatului Poporului; comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
		8.2. Punerea în aplicare a mecanismului de colectare a datelor dezagregate privind numărul, tipul și categoriile (în baza criteriilor protejate de lege) de infracțiuni și contravenții motivate de prejudecăți, dispreț sau ură	Ministerul Afacerilor Interne; Procuratura Generală; Consiliul Superior al Magistraturii;	2020–2022	1. Mecanismul instituit și funcțional 2. Datele dezagregate colectate și accesibile 3. Datele dezagregate privind cauzele inițiate și sentințele pronunțate, colectate și accesibile per fiecare unitate	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile

			Biroul Național de Statistică; Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal; Consiliul pentru Egalitate		administrativ-teritorială		
9	Dezvoltarea capacităților personalului medical din instituțiile medicale privind egalitatea și nediscriminarea	9.1. Elaborarea și aprobarea unor politici privind nediscriminarea și drepturile pacientului în cadrul instituțiilor medicale	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2018–2020	1. Politicile privind nediscriminarea și drepturile pacientului în instituțiile medicale aprobate 2. Numărul/rata instituțiilor medicale avînd politici de nediscriminare aprobate și aplicate. Numărul de sancțiuni disciplinare aplicate pe motiv de discriminare/nerespectare a drepturilor pacientului	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Consiliul pentru Egalitate; Oficiul Avocatului Poporului; comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
		9.2. Elaborarea ghidului metodologic privind drepturile pacientului și aplicarea politicilor de nediscriminare în practica medicală	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale; Consiliul pentru Egalitate	2020	1. Ghidul metodologic elaborat 2. Numărul de exemplare ale ghidului metodologic diseminate	200 000	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
10	Eliminarea obstacolelor cu care se confruntă persoanele cu statut HIV pozitiv pentru a avea acces la serviciile medicale corespunzătoare (inclusiv privind	10.1. Elaborarea unui studiu privind căile de eliminare a obstacolelor în accesul la serviciile medicale (inclusiv la suportul psihologic) al persoanelor neasigurate, inclusiv al celor cu statut HIV pozitiv, precum și modalitatea de a avea acces la servicii medicale pentru cei care	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale; Compania Națională de Asigurări în Medicină	2018	1. Studiul elaborat și publicat 2. Recomandările formulate	2 600 000	Oficiul Avocatului Poporului; Consiliul pentru Egalitate; comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile

	maladiile asociate SIDA) ¹⁸	locuiesc în localități îndepărtate	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale; comisia parlamentară de profil; Oficiul Avocatului Poporului; Consiliul pentru Egalitate	2019	Proiectul de act normativ elaborat, consultat și adoptat	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
		10.2. Elaborarea și aprobarea cadrului legal pentru facilitarea accesului la servicii medicale (inclusiv la suport psihologic) al persoanelor cu statut HIV pozitiv					
		10.3. Crearea infrastructurii necesare pentru facilitarea accesului la servicii medicale (inclusiv la suport psihologic) al persoanelor cu statut HIV pozitiv	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2020	1. Numărul de servicii create sau ajustate 2. Rata de creștere a accesului la servicii medicale în rândul persoanelor cu statut HIV pozitiv	11 718 476	Oficiul Avocatului Poporului; comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
7. Domeniul de intervenție: Egalitatea de gen și violența în familie							
Obiectivul I: Prevenirea și combaterea violenței față de femei și a violenței în familie							
Ținta strategică A: Fenomenul violenței față de femei, inclusiv violența în familie, diminuat printr-o abordare sistemică și răspunsul eficient al organelor de resort							
Indicatori de rezultat:							
1. Creșterea gradului de încorporare a dimensiunii intersecționale (nevoile femeilor de etnie romă/femeilor cu dizabilități, inclusiv ale celor care trăiesc în instituții/femeilor din mediul rural/femeilor LGBT/femeilor în etate) în cadrul normativ ce reglementează violența față de femei și violența în familie							
2. Creșterea accesibilității serviciilor de asistență și reabilitare a femeilor-victime ale abuzului și violenței în familie, inclusiv prin servicii prestate prin externalizare							
Nr. crt.	Acțiuni	Subacțiuni	Instituții responsabile	Termen de realizare	Indicatori de monitorizare	Costuri de implementare (lei)	Parteneri
1	Asigurarea implementării politicii de stat în domeniul prevenirii	1.1. Monitorizarea anuală a implementării Strategiei naționale de prevenire și combatere a violentei față de femei și a	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției	2018–2022	1. Rapoartele de monitorizare întocmite și publicate pe pagina web oficială a Ministerului Sănătății, Muncii	În limita alocațiilor bugetare aprobate;	Oficiul Avocatului Poporului; Consiliul pentru Egalitate;

¹⁸ Raportul Fundației Soros „Statutul socioeconomic al persoanelor cu HIV” arată că 40% dintre respondenți au indicat că au întâmpinat anumite dificultăți în accesarea serviciilor medicale generale din considerentul că sînt cu statut HIV pozitiv.

	și combaterii violenței față de femei și a violenței în familie	violenței în familie pe anii 2018–2023 și a Planului de acțiuni pentru anii 2018–2020 privind implementarea acesteia	Sociale; Ministerul Afacerilor Interne; Ministerul Justiției; Procuratura Generală		și Protecției Sociale 2. Cadrul normativ național ajustat potrivit cu Convenția CE privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeii și a violenței domestice 3. Numărul de sesizări ale organelor de poliție privind cazurile de violență în familie 4. Numărul de intervenții ale poliției de sector pentru îndepărtarea agresorului de la domiciliu 5. Numărul de condamnări privind violența în familie în raport cu numărul de cauze intentate 6. Numărul de ordonanțe de protecție emise de către instanțele de judecată în raport cu numărul cererilor depuse 7. Numărul de cereri pentru asistență juridică garantată de stat 8. Numărul de victime ale violenței în familie care au beneficiat de servicii sociale în cadrul centrelor finanțate de la bugetul de stat 9. Numărul campaniilor de informare privind fenomenul violenței în familie, realizate 10. Numărul de agresori care au beneficiat de servicii de consiliere și reabilitare	asistență externă	comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
		1.2. Realizarea evaluării intermediare a impactului	Ministerul Sănătății,	2021	1. Raport elaborat; rata de implementare a strategiei/	În limita alocațiilor	Comunitatea partenerilor de

		implementării Strategiei de prevenire și combatere a violenței față de femei și a violenței în familie pentru anii 2018–2023	Muncii și Protecției Sociale		indicatorilor-cheie pentru perioada 2018–2020 2. Plan de acțiuni privind implementarea strategiei pentru perioada 2021–2023 elaborat și aprobat	bugetare aprobate; asistență externă	dezvoltare; organizațiile societății civile
Ținta strategică B: Toate cazurile de hărțuire sexuală declarate, inclusiv cele de la locul de muncă, sînt investigate prompt și eficient							
Indicatori de rezultat:							
1. Sporirea ratei de investigare și tragere la răspundere a persoanelor culpabile de comiterea infracțiunilor de hărțuire sexuală							
2. Creșterea nivelului de conștientizare publică privind formele, incidența și pericolul social pe care îl prezintă infracțiunile de hărțuire sexuală							
Nr. crt.	Acțiuni	Subacțiuni	Instituții responsabile	Termen de realizare	Indicatori de monitorizare	Costuri de implementare (lei)	Parteneri
1	Asigurarea dezagregării datelor privind infracțiunile de hărțuire sexuală față de alte infracțiuni cu caracter sexual	1.1. Colectarea și sistematizarea, la nivel de inspectorat și procuratură raională, a datelor statistice dezagregate privind numărul, tipul și caracteristicile victimei	Ministerul Afacerilor Interne; Procuratura Generală	2018–2022	Datele statistice dezagregate pe diferite criterii, colectate anual și publicate	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
		1.2. Colectarea și sistematizarea, la nivel de instanțe de judecată, a datelor statistice dezagregate privind rezultatele examinării cauzelor de hărțuire sexuală	Consiliul Superior al Magistraturii; Ministerul Justiției	2018–2022	Datele statistice dezagregate pe diferite criterii, colectate anual și publicate	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
2	Consolidarea capacităților procurorilor, polițiștilor, organelor de urmărire penală, avocaților, parajuriștilor și ale judecătorilor de delimitare a infracțiunilor de hărțuire sexuală de alte infracțiuni cu caracter sexual	2.1. Includerea în planurile de formare inițială și continuă a modulelor/subiectelor/tematicilor referitoare la particularitățile de investigare și examinare a infracțiunilor privind viața sexuală	Ministerul Afacerilor Interne; Procuratura Generală; Uniunea Avocaților; Consiliul Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat; Institutul Național al Justiției	2019	100% a planurilor de formare inițială și continuă includ module/subiecte/tematici privind delimitarea infracțiunilor de hărțuire sexuală de alte infracțiuni cu caracter sexual	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile

		2.2. Instruirea polițiștilor, a procurorilor, a judecătorilor, a avocaților și a parajuriștilor în domeniul infracțiunilor privind viața sexuală	Ministerul Afacerilor Interne; Institutul Național al Justiției; Procuratura Generală; Uniunea Avocaților; Consiliul Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat	2019–2022	1. Numărul anual de instruiți desfășurate 2. Numărul anual de persoane instruite, cu date dezagregate pe grupuri profesionale	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
3	Informarea publicului privind aspectele definitorii ale infracțiunii de hărțuire sexuală, privind drepturile și garanțiile victimelor acestei infracțiuni	3.1. Organizarea campaniilor de informare, sensibilizare și conștientizare a publicului cu privire la infracțiunile de hărțuire sexuală	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale; Ministerul Afacerilor Interne	2019–2021	1. Campanii de informare desfășurate 2. Materialele informative elaborate și distribuite 3. Numărul cazurilor de hărțuire sexuală declarate anual 4. Rata anuală a cazurilor de hărțuire sexuală confirmate în raport cu cele declarate/ raportate	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Oficiul Avocatului Poporului; Consiliul pentru Egalitate; comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile

Obiectivul II: Asigurarea egalității de gen și conferirea de noi abilități femeilor și fetelor
Ținta strategică A: Discriminarea împotriva femeilor și fetelor eliminată
Indicatori de rezultat:

1. Sporirea ratei de reprezentare a femeilor, inclusiv a celor din grupurile vulnerabile, susceptibile la încălcarea drepturilor omului, în procesul politic și decizional, la nivel central și local
2. Creșterea ratei de ocupare a femeilor pe piața muncii în posturile ocupate tradițional de bărbați, inclusiv în funcții de conducere

Nr. crt.	Acțiuni	Subacțiuni	Instituții responsabile	Termen de realizare	Indicatori de monitorizare	Costuri de implementare (lei)	Parteneri
1	Realizarea politicii de stat în domeniul asigurării egalității între femei și bărbați	1.1. Monitorizarea anuală a realizării Planului de acțiuni de implementare a Strategiei pentru asigurarea egalității între femei și	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției	2018–2022	1. Rapoartele de monitorizare elaborate și publicate pe pagina web oficială a Ministerului Sănătății, Muncii	În limita alocațiilor bugetare aprobate;	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății

		bărbați în Republica Moldova pe anii 2018–2022	Sociale		și Protecției Sociale 2. Procentul de reprezentare a femeilor în procesele decizional, politic, public, în domeniul securității și al relațiilor externe 3. Rata de ocupare a femeilor pe piața muncii în comparație cu cea a bărbaților 4. Numărul de agenții mass-media care implementează procedura de autoevaluare a produselor mediatice prin prisma dimensiunii de gen	asistență externă	civile
		1.2. Realizarea unei evaluări intermediare privind impactul implementării Strategiei pentru asigurarea egalității între femei și bărbați în Republica Moldova pe anii 2018–2022 și, după caz, modificarea Planului de acțiuni	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2020	1. Raportul de evaluare elaborat 2. Rata de implementare a Strategiei pentru perioada 2018–2020 3. Impactul Strategiei estimat după o jumătate de perioadă de implementare 4. Planul de acțiuni modificat, după caz	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
2	Promovarea rolului femeii în asigurarea păcii și securității ca urmare a implementării Rezoluției 1325 a Consiliului de Securitate al ONU	2.1. Monitorizarea și evaluarea Programului național de implementare a Rezoluției 1325 a Consiliului de Securitate al ONU privind femeile, pacea și securitatea pentru anii 2018–2021 și a Planului de acțiuni cu privire la punerea în aplicare a acestuia	Ministerul Apărării; Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale; Ministerul Afacerilor Interne; Serviciul Vamal; Ministerul Justiției	2018–2022	1. Rata femeilor participante la procesul decizional în domeniul securității 2. Rata femeilor încadrate în structurile de forță 3. Rata femeilor cu funcții de conducere în structurile de forță 4. Numărul/rata femeilor implicate în operațiunile militare în afara teritoriului Republicii Moldova	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
3	Evaluarea progreselor în	3.1. Depunerea consecventă a rapoartelor privind progresele	Ministerul Sănătății,	2018	Rapoartele statului depuse la comitetele relevante ale	În limita alocațiilor	Comunitatea partenerilor de

domeniile egalității de gen/drepturilor femeilor în baza rapoartelor depuse de Republica Moldova la comitetele relevante ale ONU /instituțiile de monitorizare relevante	statului în implementarea tratatelor încheiate sub egida ONU și a Consiliului Europei în domeniile egalității de gen/drepturilor femeilor	Muncii și Protecției Sociale; Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene		ONU/instituțiile de monitorizare relevante	bugetare aprobate; asistență externă	dezvoltare; organizațiile societății civile
	3.2. Asigurarea integrării în politicile naționale a recomandărilor formulate de comitetele ONU în domeniile egalității de gen/drepturilor femeilor	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	În perioada imediat următoare recepționării recomandărilor ONU	Numărul de recomandări implementate în raport cu cele formulate	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
	3.3. Informarea publicului larg, a organizațiilor societății civile și a reprezentanților administrației publice centrale și locale cu privire la concluziile comitetelor ONU pe marginea rapoartelor depuse privind implementarea tratatelor internaționale	Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene; Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	În perioada imediat următoare recepționării recomandărilor ONU	1. Numărul de evenimente de informare organizate la nivel central și local 2. Numărul de materiale informaționale elaborate și distribuite 3. Numărul de persoane instruite la nivel central și local	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile

8. Domeniul de intervenție: Dreptul la educație

Obiectivul I: Sporirea accesului la o educație de calitate pentru toți copiii și tinerii

Ținta strategică A: Acces garantat pentru toți copiii și tinerii la învățământul primar și cel secundar gratuit, echitabil și calitativ, în vederea obținerii unor rezultate eficiente

Indicatori de rezultat:

1. Reducerea ratei copiilor neimplicați în învățământul primar, secundar și cel liceal, în special a celor din grupurile vulnerabile, susceptibile la încălcarea drepturilor omului
2. Sporirea ratei de absolvire a instituțiilor de învățământ profesional tehnic și superior, în special în rândul copiilor și tinerilor din grupurile vulnerabile, susceptibile la încălcarea drepturilor omului, în special în rândul fetelor
3. Îmbunătățirea dotării tehnico-materiale a școlilor
4. Sporirea accesului la toate activitățile școlare și extracurriculare pentru elevii afectați de procesul de optimizare a școlilor
5. Accesibilitate crescută și egală la toate nivelurile de învățământ și la formarea profesională pentru persoanele vulnerabile, inclusiv pentru persoanele cu dizabilități și copiii în situații vulnerabile
6. Creșterea ratei PIB și a bugetului public național pentru educație
7. Creșterea numărului de elevi/studenți cu cunoștințe și competențe îmbunătățite, necesare pentru promovarea dezvoltării durabile, a stilurilor de viață durabile, a drepturilor omului, a egalității de gen, a culturii păcii și nonviolentei, a cetățeniei globale, precum și pentru aprecierea diversității culturale și a contribuției culturii la dezvoltarea durabilă

Nr. crt.	Acțiuni	Subacțiuni	Instituții responsabile	Termen de realizare	Indicatori de monitorizare	Costuri de implementare (lei)	Parteneri
1	Realizarea politicii de stat în domeniul educației	1.1. Monitorizarea și evaluarea implementării Strategiei de dezvoltare a educației pentru anii 2014–2020 „Educația–2020”	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării	2018–2020	1. Rata copiilor care au acces la învățământul primar și cel secundar gratuit, cu date dezagregate pe grupuri vulnerabile 2. Rata analfabetismului școlar, cu date dezagregate inclusiv pe grupuri vulnerabile 3. Rata abandonului școlar, cu date dezagregate inclusiv pe grupuri vulnerabile 4. Rata elevilor care au absolvit nivelul gimnazial/ liceal, cu date dezagregate inclusiv pe grupuri vulnerabile 5. Rata de înmatriculare în învățământul profesional tehnic, cu date dezagregate inclusiv pe grupuri vulnerabile 6. Rata de înmatriculare în învățământul superior, cu date dezagregate inclusiv pe grupuri vulnerabile 7. Rata absolvenților încadrați în câmpul muncii în primele 6 luni de la absolvire, cu date dezagregate pe tipuri de studii absolvite și pe grupuri vulnerabile	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
		1.2. Realizarea unei evaluări intermediare a impactului Strategiei de dezvoltare a educației pentru anii 2014–2020 „Educația–	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării	2018	1. Raportul de evaluare intermediară elaborat 2. Gradul de implementare a indicatorilor-cheie ai	În limita alocațiilor bugetare aprobate;	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății

		2020” și, după caz, modificarea acesteia			Strategiei (perioada 2014–2017) 3. Strategia modificată, după caz	asistență externă	civile
Obiectivul II: Reducerea discriminării la toate nivelurile de învățământ în conformitate cu standardele internaționale							
Ținta strategică A: Asigurarea, pînă în anul 2022, a accesului egal la toate nivelurile de învățământ și la formarea profesională pentru persoanele vulnerabile, inclusiv pentru persoanele cu dizabilități și pentru copiii în situații vulnerabile							
Nr. crt.	Acțiuni	Subacțiuni	Instituții responsabile	Termen de realizare	Indicatori de monitorizare	Costuri de implementare (lei)	Parteneri
1	Implementarea Programului de dezvoltare a educației incluzive în Republica Moldova pentru anii 2011–2020	1.1. Elaborarea și aprobarea planurilor de implementare a Programului de dezvoltare a educației incluzive în Republica Moldova pentru anii 2011–2020	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării	2018–2022	1. Planuri elaborate și aprobate la fiecare 2 ani 2. Curriculumul de formare inițială și continuă în domeniul educației incluzive aprobat și implementat 3. Numărul campaniilor de informare și sensibilizare desfășurate, dezagregat pe medii urban/rural	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
		1.2. Includerea în obiectivele generale ale Programului de dezvoltare a educației incluzive în Republica Moldova pentru anii 2011–2020 a indicatorilor de progres relevanți pentru fiecare nivel de educație și fiecare grup vulnerabil (persoane din mediul rural, persoane sărace, persoane cu dizabilități, persoane aparținând minorităților naționale)	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării	2020	Sistemul de indicatori de progres formulați și măsurați în mod sistematic	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
		1.3. Monitorizarea și evaluarea implementării Programului de dezvoltare a educației incluzive în Republica Moldova pentru anii 2011–2020	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării; Ministerul Sănătății, Muncii și	2018–2020	1. Numărul de servicii comunitare, raionale și centrale de identificare, de evaluare precoce și de diagnosticare a dezvoltării copiilor, funcționale la nivel central și local	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile

			Protecției Sociale		2. Numărul de servicii comunitare, raionale și centrale de intervenție timpurie adresate copiilor, funcționale la nivel central și local 3. Numărul de centre pentru asigurarea educației incluzive, cu date dezagregate pe medii urban/rural 4. Numărul de psihopedagogi implicați în educația incluzivă 5. Curriculumul de formare inițială și continuă în domeniul educației incluzive, elaborat și aprobat 6. Rata copiilor cu nevoi speciale beneficiari ai serviciilor comunitare, cu date dezagregate pe tipuri de servicii, pe mediile urban/rural 7. Campanii de sensibilizare a opiniei publice cu privire la necesitatea educației incluzive		
Ținta strategică B: Asigurarea, până în anul 2022, că toți elevii/studentii obțin cunoștințele și competențele necesare pentru promovarea dezvoltării durabile, a stilurilor de viață durabile, a drepturilor omului, a egalității de gen, a culturii păcii și nonviolentei, a cetățeniei globale, precum și pentru aprecierea diversității culturale și a contribuției culturii în dezvoltarea durabilă							
Nr. crt.	Acțiuni	Subacțiuni	Instituții responsabile	Termen de realizare	Indicatori de monitorizare	Costuri de implementare (lei)	Parteneri
1	Implementarea Strategiei de mediu 2014–2023 în domeniul educației	1.1. Dezvoltarea curriculumului școlar prin includerea subiectelor de educație ecologică	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării	2018	1. Curriculum școlar ajustat 2. Rata cadrelor didactice instruite în domeniul educației ecologice	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
2	Implementarea Strategiei	2.1. Dezvoltarea curriculumului școlar prin includerea subiectelor	Ministerul Sănătății,	2018–2019	1. Strategia implementată 2. Curriculumul școlar ajustat	În limita alocațiilor	Comunitatea partenerilor de

	„Sănătatea, dezvoltarea și bunăstarea copiilor și a adolescenților în perioada 2015–2020”	ce țin de modul sănătos de viață	Muncii și Protecției Sociale; Ministerul Educației, Culturii și Cercetării		3. Rata cadrelor didactice instruite	bugetare aprobate; asistență externă	dezvoltare; organizațiile societății civile
3	Dezvoltarea curriculumurilor școlare și universitare prin includerea–tematicii egalității de gen		Ministerul Educației, Culturii și Cercetării	2018–2019	Curriculumurile ajustate în vederea obținerii de către elevi și studenți a cunoștințelor privind egalitatea de gen	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Consiliul pentru Egalitate; comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
4	Cultivarea cunoștințelor și a competențelor privind drepturile omului, cultura păcii și nonviolența, cetățenia globală și aprecierea diversității culturale	4.1. Dezvoltarea curriculumului școlar prin includerea modulelor privind drepturile omului, integritatea, cultura păcii și nonviolența, cetățenia globală și aprecierea diversității culturale	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării	2018–2021	1. Curriculumul școlar ajustat 2. Rata cadrelor didactice instruite 3. Rata elevilor care au studiat modulele menționate	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Consiliul pentru Egalitate; Oficiul Avocatului Poporului; comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
9. Domeniul de intervenție: Dreptul la cel mai înalt standard de sănătate fizică și psihică							
Obiectivul I: Asigurarea accesului universal la servicii medicale de calitate							
Ținta strategică A: Servicii medicale de calitate, sigure și accesibile pentru toți							
Indicatori de rezultat:							
1. Creșterea accesibilității financiare a serviciilor medicale pentru persoanele vulnerabile din punct de vedere economic/social							
2. Îmbunătățirea percepției populației privind gradul de asigurare a dreptului la sănătate							
3. Creșterea accesibilității fizice a serviciilor medicale pentru persoanele cu diferite tipuri de dizabilități							
Nr. crt.	Acțiuni	Subacțiuni	Instituții responsabile	Termen de realizare	Indicatori de monitorizare	Costuri de implementare (lei)	Parteneri
1	Asigurarea realizării politicii de stat în domeniul sănătății	1.1. Monitorizarea și evaluarea implementării Strategiei naționale de sănătate publică pentru anii 2014–2020 și a Planului de acțiuni	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale; Compania	2018–2021	1. Rapoartele de monitorizare elaborate și publicate 2. Ponderea instituțiilor medico-sanitare ce aplică sistemul de management al calității datelor	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile

			Națională de Asigurări în Medicină; Agenția Medicamentului și Dispozitivelor Medicale		3. Indicele speranței de viață, cu date dezagregate pe sexe și medii de reședință urban/rural 4. Rata mortalității, cu date dezagregate pe sexe și medii de reședință urban/rural 5. Gradul de acoperire cu resurse umane a sistemului de sănătate publică, cu date dezagregate pe sexe, vârste și medii de reședință urban/rural 6. Gradul de promovare a modului sănătos de viață 7. Ponderea documentelor de politici elaborate în scopul ameliorării factorilor de mediu și reducerii riscurilor pentru sănătate 8. Numărul de cercetări științifice în domeniu 9. Ponderea autorităților locale care implementează programe în domeniul sănătății publice 10. Procentul de finanțare a sectorului sănătății din bugetul public național		
		1.2. Realizarea unei evaluări intermediare privind implementarea Strategiei naționale de sănătate publică pentru anii 2014–2020 și, după caz, modificarea Planului de acțiuni	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2018	1. Raportul de evaluare intermediară elaborat 2. Rata de implementare a indicatorilor-cheie ai Strategiei 3. Planul de acțiuni modificat, după caz	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
2	Asigurarea realizării politicii de stat în domeniul medicamentului	2.1. Revizuirea cadrului normativ în domeniul medicamentului	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale;	2018–2019	Cadrul normativ revizuit	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile

			Agencia Medicamentului și Dispozitivelor Medicale				
		2.2. Revizuirea listei de medicamente esențiale compensate	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale; Agenția Medicamentului și Dispozitivelor Medicale	2018	1. Numărul de medicamente esențiale compensate 2. Rata pacienților care au beneficiat de medicamente compensate, cu date dezagregate pe grupuri vulnerabile	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
		2.3. Implementarea Programului național de imunizări pentru anii 2016–2020	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale; Compania Națională de Asigurări în Medicină; administrația publică locală	2018–2020	Rata de cuprindere în vaccinare	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
Ținta strategică B: Rata de prevenire și reducere a cazurilor de malpraxis							
Indicator de rezultat:							
Crearea sistemului de remedii eficiente pe cazurile de malpraxis medical							
Nr. crt.	Acțiuni	Subacțiuni	Instituții responsabile	Termen de realizare	Indicatori de monitorizare	Costuri de implementare (lei)	Parteneri
1	Elaborarea foii de parcurs privind înlăturarea lacunelor existente în cadrul legal privind investigarea, expertizarea și judecarea cazurilor de malpraxis	1.1. Elaborarea unui studiu de analiză a cadrului legal în domeniul acordării asistenței medicale și drepturilor pacienților pentru apărarea eficienței a victimelor erorilor medicale (malpraxisului)	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale; Compania Națională de Asigurări în Medicină	2019	1. Studiul elaborat și publicat 2. Concluziile/recomandările formulate	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile

		1.2. Elaborarea unui raport privind statistica cazurilor de malpraxis, analiza acestor cazuri, profilul victimelor, aspectele geografice privind incidența cazurilor respective, domeniile medicale cu incidența sporită a cazurilor de malpraxis	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale; Ministerul Afacerilor Interne; Compania Națională de Asigurări în Medicină	2020	1. Raportul elaborat și publicat 2. Datele dezagregate prezentate în raport	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
		1.3. Elaborarea și aprobarea cadrului normativ privind malpraxisul medical, răspunderea civilă a personalului medical și asigurarea obligatorie de răspundere civilă	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale; Ministerul Justiției; comisia parlamentară de profil	2021	1. Cadrul normativ elaborat, aprobat și adoptat 2. Rata personalului medical pasibil de răspundere civilă	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
Obiectivul II: Îmbunătățirea indicelui de sănătate a copilului în conformitate cu Obiectivele de Dezvoltare Durabilă 2030							
Ținta strategică A: Reducerea, până în anul 2022, a mortalității neonatale până la 6,5 decese la 1000 de nașcuți vii și a mortalității copiilor de până la 5 ani – până la 11,5 de decese la 1000 de nașcuți vii¹⁹							
Nr. crt.	Acțiuni	Subacțiuni	Instituții responsabile	Termen de realizare	Indicatori de monitorizare	Costuri de implementare (lei)	Parteneri
1	Asigurarea accesului tuturor copiilor la servicii medicale de calitate	1.1. Consolidarea capacităților serviciului perinatal/ fortificarea sistemului de asistență perinatală a nou-născuților înainte de termen	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale; administrația publică locală	2018–2021	1. Gradul de acoperire cu resurse umane 2. Gradul de dotare 3. Rata nou-născuților înainte de termen care au supraviețuit	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile

¹⁹ A se vedea studiul „Copiii Moldovei”, elaborat de Biroul Național de Statistică, Chișinău, 2017, disponibil on-line aici:

<http://www.statistica.md/public/files/publicatii_electronice/Copiii_Moldovei/Copii_Moldovei_2016.pdf>

		1.2. Vaccinarea copiilor născuți prematur contra virusului respirator sincițial (VRS), asigurată de stat	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2018–2021	Introducerea vaccinării contra VRS în Calendarul național de vaccinare, parte a Programului național de imunizări, realizată	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
		1.3. Asigurarea cu supliment nutritiv pentru fortificarea laptelui matern în scopul unei creșteri armonioase în primele luni de viață	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2018–2021	Numărul de copii care au beneficiat de supliment nutritiv pentru fortificarea laptelui matern	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
2	Dezvoltarea, la nivel național, a serviciului de intervenție timpurie la copii	2.1. Consolidarea sistemului de vizite la domiciliu pentru copiii de vîrstă fragedă	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2018–2019	Numărul de copii consultați la domiciliu	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
		2.2. Colaborarea intersectorială în vederea reducerii mortalității la domiciliu sau determinate de cauze prevenibile a copiilor cu vîrste de pînă la 5 ani	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale; Ministerul Afacerilor Interne; administrația publică locală	2018–2021	1. Numărul de intervenții în scopul prevenirii mortalității la domiciliu sau determinate de cauze prevenibile a copiilor cu vîrste de pînă la 5 ani 2. Rata mortalității copiilor cu vîrsta de pînă la 5 ani	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
Obiectivul III: Asigurarea accesului universal la serviciile de sănătate sexuală și reproductivă							
Ținta strategică A: Accesul universal la serviciile de sănătate sexuală și reproductivă (SSR) asigurat, inclusiv la serviciile de planificare familială, de informare și educație							
Indicatori de rezultat:							
1. Creșterea accesului persoanelor din grupurile vulnerabile, susceptibile la încălcarea drepturilor omului, la serviciile de sănătate sexuală și reproductivă							
2. Creșterea ponderii persoanelor cu dizabilități, în special a celor din instituțiile rezidențiale, care beneficiază de servicii de sănătate sexuală și reproductivă							
3. Scăderea incidenței bolilor sexual transmisibile (BST), a sarcinilor și a avorturilor în rîndul minorilor							
Nr. crt.	Acțiuni	Subacțiuni	Instituții responsabile	Termen de realizare	Indicatori de monitorizare	Costuri de implementare (lei)	Parteneri
1	Realizarea politicii de stat în domeniul sănătății sexuale și reproductive	1.1. Aprobarea Programului național privind sănătatea și drepturile sexuale și reproductive pe anii 2018–2022 și a Planului de acțiuni pentru implementarea	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2018	1. Programul aprobat 2. Planul de acțiuni elaborat și aprobat	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile

		acestui					
		1.2. Monitorizarea și evaluarea implementării Programului național privind sănătatea și drepturile sexuale și reproductive pe anii 2018–2022 și Planului de acțiuni pentru implementarea acestuia	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2018–2021	1. Rapoartele de monitorizare elaborate și publicate 2. Rata serviciilor SSR incluse în Programul unic al asigurării obligatorii de asistență medicală 3. Indicele percepției privind SSR și planificarea familială în societate 4. Gradul de acces la informații în domeniul SSR 5. Rata promovării SSR în mass-media 6. Rata infecțiilor cu transmitere sexuală 7. Rata avortului medicamentos în raport cu metodele tradiționale de avort 8. Rata fertilității feminine și a celei masculine 9. Gradul de reflectare a SSR în programele curriculare de învățământ 10. Rata mortalității materne și a celei perinatale 11. Prevalența utilizării contraceptivelor pentru femeile de vîrstă reproductivă	Necesar – 50 372 000 lei, identificați – 11 961 000 lei	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
		1.3. Realizarea unei evaluări intermediare privind impactul implementării Programului național privind sănătatea și drepturile sexuale și reproductive pe anii 2018–2022 și a Planului de acțiuni aferent și, după caz, modificarea acestora	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2019	1. Raportul elaborat 2. Impactul estimat al Programului după o jumătate de perioadă de implementare 3. Documentele modificate, după caz	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
2	Asigurarea accesului la	2.1. Organizarea activităților de informare și educație a populației	Ministerul Sănătății,	2018–2021	Activitățile de informare și educație a populației realizate	În limita alocațiilor	Comunitatea partenerilor de

	contraceptive al persoanelor din grupurile vulnerabile, inclusiv al celor din localitățile din stînga Nistrului	privind importanța utilizării contraceptivelor	Muncii și Protecției Sociale; administrația publică locală			bugetare aprobate; asistență externă	dezvoltare; organizațiile societății civile
3	Oferirea de consultații privind sănătatea sexuală și reproductivă pentru femeile și fetele din instituțiile sociale rezidențiale	3.1. Prestarea de către medicii de familie a serviciilor de sănătate sexuală și reproductivă în cadrul instituțiilor sociale rezidențiale	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale; administrația publică locală	2018–2022	Numărul de consultații oferite anual	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
4	Asigurarea accesibilității serviciilor de întrerupere a sarcinii în siguranță, inclusiv în regiunile rurale și în localitățile din stînga Nistrului	4.1. Evaluarea necesarului de servicii de întrerupere a sarcinii în siguranță (avortul în siguranță) pentru regiunile rurale și localitățile din stînga Nistrului în vederea oferirii accesului tuturor la serviciile respective	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2018–2022	1. Evaluarea desfășurată 2. Numărul de servicii moderne de întrerupere a sarcinii 3. Numărul de femei și fete care au avut acces, anual, la serviciile moderne de întrerupere a sarcinii	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
		4.2. Revizuirea cadrului normativ în vederea accesibilizării serviciilor de întrerupere a sarcinii în siguranță	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2019–2020	Cadrul normativ revizuit	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
		4.3. Crearea infrastructurii necesare pentru facilitarea accesului la serviciile de întrerupere a sarcinii în siguranță	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2020–2021	Infrastructura creată	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
		4.4. Evaluarea periodică a accesibilității și a gradului de satisfacție privind serviciile de întrerupere a sarcinii în siguranță, oferite femeilor și fetelor din regiunile rurale și localitățile din stînga Nistrului	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2021	1. Evaluările anuale elaborate și făcute publice 2. Rata serviciilor oferite anual femeilor și fetelor din regiunile rurale și localitățile din stînga Nistrului 3. Numărul de femei și fete	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile

					care au beneficiat, anual, de aceste servicii		
5	Sporirea conștientizării privind importanța sănătății sexuale și reproductive în rândul elevilor/tinerilor	5.1. Integrarea subiectelor privind sănătatea sexuală și reproductivă în curriculumurile educaționale pentru disciplinele relevante	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării	2018–2019	1. Curriculumurile modificate 2. Rata elevilor/tinerilor instruiți conform curriculumurilor modificate	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
Obiectivul IV: Scăderea incidenței bolilor netransmisibile, în special în rândul grupurilor vulnerabile, susceptibile la violarea drepturilor omului							
Ținta strategică A: Reducerea gradului de mortalitate prematură cauzată de boli netransmisibile prin măsuri de prevenire și tratament							
Indicatori de rezultat:							
1. Sporirea gradului de acceptabilitate a serviciilor de prevenire a bolilor netransmisibile pentru grupurile vulnerabile, susceptibile la violarea drepturilor omului							
2. Sporirea accesului la măsuri de tratament al bolilor netransmisibile în rândul persoanelor din grupurile vulnerabile, susceptibile la violarea drepturilor omului							
Nr. crt.	Acțiuni	Subacțiuni	Instituții responsabile	Termen de realizare	Indicatori de monitorizare	Costuri de implementare (lei)	Parteneri
1	Realizarea politicii de stat în domeniul prevenirii și controlului bolilor netransmisibile	1.1. Monitorizarea și evaluarea implementării Strategiei naționale de prevenire și control al bolilor netransmisibile pe anii 2012–2020 și a Planului național de acțiuni pentru anii 2016–2020 de implementare a acesteia	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale; Ministerul Economiei și Infrastructurii; Compania Națională de Asigurări în Medicină	2020	1. Rata mortalității cauzată de bolile netransmisibile ce pot fi prevenite, cu date dezagregate pe sexe, vârste, ani și grupuri sociale 2. Rata persoanelor ce suferă de boli netransmisibile 3. Ponderea factorilor de risc în bolile netransmisibile 4. Ponderea factorilor de risc pentru fiecare an 5. Ponderea factorilor de risc biologici în apariția bolilor netransmisibile 6. Ponderea factorilor socioeconomiци nefavorabili în apariția bolilor netransmisibile 7. Rata poverii bolilor netransmisibile în rândul populației, cu date dezagregate pe ani, sexe,	27 210 000	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile; USMF „Nicolae Testemițanu”

					vîrste și grupuri sociale 8. Ponderea speranței de viață a persoanelor ce suferă de boli netransmisibile 9. Campanii de informare cu privire la programele de promovare a sănătății în rîndul populației 10. Rata măsurilor selective luate în privința grupurilor și a persoanelor expuse unor riscuri sporite 11. Sistemul de sănătate al intervențiilor primare și secundare de prevenire, bazate pe dovezi, cost-eficiente, cu accent pe asistența medicală primară 12. Rata de acces al populației la serviciile medicale, cu date dezagregate pe ani 13. Sistemul de monitorizare a bolilor netransmisibile și a factorilor ce le determină		
		1.2. Realizarea unei evaluări intermediare privind impactul implementării Strategiei naționale de prevenire și control al bolilor netransmisibile pe anii 2012–2020 și a Planului național de acțiuni pentru anii 2016–2020 de implementare a acesteia și, după caz, modificarea lor	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2018	1. Raportul elaborat 2. Impactul Strategiei și al Planului de acțiuni după o jumătate de perioadă de implementare, estimat 3. Documentele modificate, după caz	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
2	Aprobarea și monitorizarea Programului național de prevenire și control al diabetului zaharat	2.1. Aprobarea Programului național de prevenire și control al diabetului zaharat pentru ani 2017–2021 și a Planului de acțiuni privind implementarea acestuia	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2018	1. Programul aprobat 2. Raportul anual de monitorizare elaborat și publicat	828 841 100	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
		2.2 Elaborarea și aprobarea	Ministerul	2018–2020	Criteriile elaborate și aprobate	În limita	Comunitatea

		criteriilor de eligibilitate pentru accesul la medicamentele pentru tratamentul compensat al diabetului zaharat (insuline în cartuș)	Sănătății, Muncii și Protecției Sociale; Compania Națională de Asigurări în Medicină; autoritățile publice locale			alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
		2.3. Înființarea Registrului național de diabet zaharat	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2021	1. Registrul înființat și funcțional 2. Numărul de pacienți înregistrați	600 000	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
		2.4. Transpunerea în protocoalele clinice naționale a prevederilor ghidurilor internaționale cu privire la tratamentul diabetului zaharat: diabetul necomplicat de tip 1 și 2; sarcina în diabetul pre-existent și gestațional; diabetul complicat (retinopatie, nefropatie, neuropatie)	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2020	Protocoalele aprobate	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
Obiectivul V: Asigurarea respectării drepturilor persoanelor în domeniul sănătății mintale							
Ținta strategică A: Serviciile de asistență medicală în domeniul sănătății mintale acordate în conformitate cu standardele privind drepturile omului și demnitatea umană							
Indicatori de rezultat:							
1. Reducerea ratei de spitalizare în instituții psihiatrice							
2. Creșterea ratei serviciilor de sănătate mintală acordate la nivel de comunitate, în special persoanelor din grupurile vulnerabile, susceptibile la încălcarea drepturilor omului							
3. Sporirea accesului la remedii eficiente de prevenire, raportare și sancționare a abuzurilor în instituțiile psihiatrice							
Nr. crt.	Acțiuni	Subacțiuni	Instituții responsabile	Termen de realizare	Indicatori de monitorizare	Costuri de implementare (lei)	Parteneri
1	Realizarea politicii de stat în domeniul sănătății mintale	1.1. Implementarea Programului național privind sănătatea mintală pe anii 2017–2021 și a Planului de acțiuni pentru implementarea acestuia	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2018–2022	1. Reducerea cu 50% a numărului de spitalizări în instituții psihiatrice prin acordarea serviciilor de sănătate mintală de calitate la nivel de comunitate 2. Cadrul legislativ național	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile

					armonizat cu standardele în domeniul sănătății mintale 3. Cadrul normativ revizuit pentru organizarea și funcționarea serviciilor de sănătate mintală adaptate la necesitățile beneficiarilor 4. Rețeaua de servicii de sănătate mintală pentru nevoile persoanelor afectate de maladii mintale, funcțională la nivel de unități teritorial-administrative 5. Serviciile de sănătate mintală accesibile tuturor grupurilor de populație 6. Gradul de stigmatizare a persoanelor cu probleme de sănătate mintală redus, iar integrarea comunitară a acestora – asigurată		
		1.2. Armonizarea cadrului normativ astfel încât să se asigure respectarea drepturilor fundamentale ale omului în domeniul acordării serviciilor de sănătate mintală	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2019	Cadrul normativ armonizat și aprobat	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
2	Asigurarea drepturilor pacienților din instituțiile psihiatrice	2.1. Elaborarea și aplicarea unui mecanism de monitorizare a încălcărilor comise în acordarea serviciilor de sănătate mintală	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale; Ministerul Afacerilor interne; Procuratura Generală	2018–2021	1. Mecanismul aplicat 2. Rapoartele de monitorizare elaborate 3. Numărul de încălcări constatate 4. Numărul de cazuri soluționate	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
		2.2. Elaborarea proiectului Codului sănătății care să includă un capitol	Ministerul Sănătății,	2022	Proiectul Codului elaborat și adoptat	În limita alocațiilor	Comunitatea partenerilor de

		privind sănătatea mintală în conformitate cu recomandările internaționale și standardele din domeniul drepturilor omului	Muncii și Protecției Sociale			bugetare aprobate; asistență externă	dezvoltare; organizațiile societății civile
		2.3. Revizuirea cadrului normativ în vederea introducerii formelor noi de tratament prin constrângere în condiții de ambulatoriu și supraveghere psihiatrică obligatorie	Ministerul Justiției; Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale; comisia parlamentară de profil	2018–2020	Proiectul de modificare a cadrului normativ, elaborat și adoptat	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
3	Diminuarea fenomenului de stigmă a persoanelor cu probleme de sănătate mintală în comunitate prin activități de informare	3.1. Desfășurarea unor campanii naționale de comunicare privind beneficiile modelului comunitar al serviciilor de sănătate mintală și de sensibilizare și informare cu privire la domeniul sănătății mintale; promovarea imaginii pozitive a persoanelor cu probleme de sănătate mintală	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2018–2022	Campanii desfășurate anual	1 865 000	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
Obiectivul VI: Reducerea morbidității prin boli transmisibile							
Ținta strategică A: Rată redusă a transmiterii HIV și a infecțiilor cu transmitere sexuală (ITS), precum și a mortalității asociate cu HIV							
Indicatori de rezultat:							
1. Sporirea gradului de respectare a confidențialității persoanelor cu statut HIV pozitiv							
2. Reducerea cazurilor noi de infectare cu HIV, cu virusi hepatici, cu tuberculoză și de boli condiționate de calitatea apei							
3. Extinderea acoperirii cu tratament antiretroviral gratuit							
Nr. crt.	Acțiuni	Subacțiuni	Instituții responsabile	Termen de realizare	Indicatori de monitorizare	Costuri de implementare (lei)	Parteneri
1	Realizarea politicii de stat în domeniul prevenirii și controlului HIV/SIDA și ITS pe anii 2016–2020	1.1. Monitorizarea și evaluarea implementării Programului național de prevenire și control al infecției HIV/SIDA și infecțiilor cu transmitere sexuală pentru anii 2016–2020 și a Planului de acțiuni pentru realizarea acestuia	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale; Biroul Național de Statistică	2020	1. Numărul de persoane infectate cu HIV/SIDA, cu date dezagregate pe sexe, vârste și grupuri sociale 2. Rata deceselor per ani 3. Căile principale de transmitere a HIV/SIDA per	29 775 000	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile

					ani 4. Factori agravanți ai transmiterii HIV/SIDA, cu date dezagregate pe sexe, vârste, persoane-cheie și ani 5. Procentul consumatorilor de droguri injectabile, acoperiți cu servicii de prevenire în cadrul programelor de reducere a riscurilor 6. Prevalența HIV printre consumatorii de droguri injectabile 7. Aria de acoperire cu tratament a persoanelor infectate cu HIV sau bolnave de SIDA în mediile urban și rural 8. Numărul de pacienți supuși tratamentului, cu date dezagregate pe sexe, vârste și grupuri sociale per an 9. Rata ITS 10. Incidența ITS 11. Numărul persoanelor afectate de ITS, cu date dezagregate pe sexe, vârste și grupuri sociale 12. Rata de prevenire a infectării cu HIV și cu ITS		
	1.2. Realizarea unei evaluări intermediare privind impactul implementării Programului național de prevenire și control al infecției HIV/SIDA și infecțiilor cu transmitere sexuală pentru anii 2016–2020 și a Planului de acțiuni pentru realizarea acestuia și, după	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2018	1. Raportul de evaluare elaborat 2. Impactul Programului și al Planului de acțiuni după o jumătate de perioadă de implementare, estimat 3. Documentele modificate, după caz	Se încadrează în 29 775 000	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile	

		caz, modificarea lor					
		1.3. Crearea unui sistem de colectare a datelor privind HIV și ITS	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale; Biroul Național de Statistică	2018	Datele colectate și dezagregate pe sexe, vârste, populații-cheie	Se încadrează în 29 775 000	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
Ținta strategică B: Rata redusă a tuberculozei, a hepatitei, a bolilor condiționate de apă și a altor boli transmisibile							
Indicator de rezultat:							
Descrescerea ratei mortalității în rândul persoanelor bolnave de tuberculoză, de hepatită, de boli condiționate de apă și de alte boli transmisibile							
Nr. crt.	Acțiuni	Subacțiuni	Instituții responsabile	Termen de realizare	Indicatori de monitorizare	Costuri de implementare (lei)	Parteneri
1	Realizarea politicii de stat privind controlul și combaterea tuberculozei, a hepatitei, a bolilor condiționate de apă, precum și a altor boli transmisibile	1.1. Monitorizarea și evaluarea implementării Programului național de control al tuberculozei pentru anii 2016–2020	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2020	1. Numărul de persoane care au beneficiat de diagnosticul precoce al tuturor formelor de tuberculoză 2. Campanii de informare cu privire la diagnosticarea precoce a tuberculozei 3. Rata de diagnosticare precoce și depistare timpurie a tuberculozei 4. Numărul de persoane supuse tratamentului împotriva tuberculozei 5. Rata de succes al tratamentului împotriva tuberculozei 6. Rata incidenței cazurilor de tuberculoză 7. Ponderea coinfecției TB/HIV printre cazurile de tuberculoză 8. Rata redusă a mortalității de tuberculoză	638 106 000	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
		1.2. Realizarea unei evaluări	Ministerul	2018	1. Raportul de evaluare	În limita	Comunitatea

		intermediare privind impactul implementării Programului național de control al tuberculozei pentru anii 2016–2020 și modificarea acestuia, după caz	Sănătății, Muncii și Protecției Sociale		elaborat 2. Impactul programului estimat după o jumătate de termen de implementare 3. Documentul modificat, după caz	alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
		1.3. Includerea valorilor numerice pentru incidența tuberculozei, cu dezagregarea corespunzătoare a datelor pe criterii de sex și statut social	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale (Consiliul coordonator al Programului); Compania Națională de Asigurări în Medicină; administrația publică locală	2018–2022	Raportul anual de progres	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
		1.4. Monitorizarea și evaluarea implementării Programului național de combatere a hepatitelor virale B, C și D pentru anii 2017–2021	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2018–2021	1. Rata morbidității prin hepatitele virale B, C și D 2. Rata depistării precoce a persoanelor infectate cu hepatitele virale B, C și D 3. Numărul de persoane cărora li s-au depistat hepatitele virale B, C și D la o etapă precoce 4. Rata incidenței și a prevalenței hepatitelor virale B, C și D 5. Campanii de informare 6. Cercetări științifice efectuate pe problemele hepatitelor virale B, C și D 7. Rata anuală a imunizărilor și vaccinărilor contra hepatitelor virale B, C și D	1 131 000	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile

					8. Numărul cazurilor de îmbolnăvire cu hepatitele virale B, C și D, cu date dezagregate pe criterii de sex, vîrstă, statut social în fiecare an 9. Numărul de bolnavi de hepatitele virale B, C și D care au beneficiat de servicii calitative de tratament și îngrijire continuă în fiecare an 10. Registrul național de evidență a bolnavilor cu hepatite virale acute, cronice și cu ciroze hepatice de etiologie virală		
		1.5. Realizarea unei evaluări intermediare privind implementarea Programului național de combatere a hepatitelor virale B, C și D pentru anii 2017–2021 și modificarea acestuia, după caz	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2019	1.Raportul de evaluare elaborat 2. Documentul modificat, după caz	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
		1.6. Includerea valorilor numerice pentru incidența hepatitei, cu dezagregarea corespunzătoare a datelor pe criterii de sex și statut social	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale (Consiliul coordonator al Programului); Compania Națională de Asigurări în Medicină; administrația publică locală	2018–2020	Raportul de progres	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
		1.7. Monitorizarea și evaluarea realizării Programului național	Ministerul Sănătății,	2021	1. Ponderea accesului populației la sistemele	11 139 400	Comunitatea partenerilor de

		pentru implementarea Protocolului privind apa și sănătatea în Republica Moldova pentru anii 2016–2025	Muncii și Protecției Sociale; Agenția Națională pentru Sănătate Publică		îmbunătățite de apă potabilă și sanitație 2. Incidența a bolilor netransmisibile condiționate de apă potabilă neconformă normelor sanitare 3. Numărul de instituții pentru copii conectate la sisteme durabile de apă potabilă per an 4. Rata populației care are acces la sisteme durabile de apă potabilă 5. Numărul redus de izbucniri epidemice de boli infecțioase și incidența scăzută a bolilor condiționate de apă 6. Nivelul sporit de performanță a sistemelor colective de alimentare cu apă, de sanitație și a altor sisteme 7. Campanii de informare privind siguranța apei potabile, igiena și sănătatea		dezvoltare; organizațiile societății civile
		1.8. Realizarea unei evaluări intermediare privind impactul Programului național pentru implementarea Protocolului privind apa și sănătatea în Republica Moldova pentru anii 2016–2025 și modificarea acestuia, după caz	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2021	1. Raportul de evaluare elaborat 2. Impactul implementării Programului după o jumătate de perioadă, estimat 3. Documentul modificat, după caz	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
		1.9. Includerea valorilor numerice ale incidenței bolilor condiționate de apă (de preferință, pentru 5 tipuri de boli) în Programul național pentru implementarea Protocolului privind apa și sănătatea în Republica Moldova	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale; Agenția Națională pentru	2018–2021	Raportul de progres elaborat și publicat	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile

		pentru anii 2016–2025	Sănătate Publică				
2	Asigurarea respectării confidențialității datelor medicale cu caracter personal în instituțiile medicale	2.1. Evaluarea corespunderii cu standardele internaționale în domeniu a actelor normative ce stabilesc procedura de transmitere a informației medicale cu caracter personal	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale; Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal	2018	Analiza de evaluare elaborată și consultată	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Consiliul pentru Egalitate; Oficiul Avocatului Poporului; comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
		2.2. Elaborarea și aprobarea amendamentelor la actele normative ce stabilesc procedura de transmitere a informației medicale cu caracter personal	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale; comisia parlamentară de profil; Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal	2019	Proiectul de act normativ elaborat și adoptat	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Oficiul Avocatului Poporului; Consiliul pentru Egalitate; comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
		2.3. Desfășurarea activităților de instruire a lucrătorilor medicali cu privire la procedura de transmitere a informației medicale cu caracter personal și acordul informat	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale; Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal	2018	1. Activitățile de instruire desfășurate 2. Numărul de angajați care au participat la instruirii	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Oficiul Avocatului Poporului; Consiliul pentru Egalitate; comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile

10. Domeniul de intervenție: Dreptul la muncă și protecție socială

Obiectivul I: Existența unei forțe de muncă durabile și diversificate

Ținta strategică A : Un nivel sporit al ocupării și o remunerare egală pentru o muncă de valoare egală

Indicatori de rezultat:

1. Scăderea exodului forței de muncă în domeniile medical și al educației

2. Creșterea ratei de angajare în rândul migranților, al tinerilor, al femeilor rome, al persoanelor cu dizabilități, al persoanelor în etate și al celor din mediul rural 3. Reducerea ratei șomajului în rândul tinerilor ce aparțin minorităților naționale 4. Creșterea ratei de acoperire a plăților din domeniul protecției sociale pentru asigurarea unui nivel de trai decent 5. Sporirea gradului de asigurare cu locuințe sociale dotate a tinerilor, a persoanelor cu dizabilități, a familiilor de etnie romă și a familiilor numeroase							
Nr. crt.	Acțiuni	Subacțiuni	Instituții responsabile	Termen de realizare	Indicatori de monitorizare	Costuri de implementare (lei)	Parteneri
1	Sporirea posibilităților de ocupare pentru persoanele aflate în căutarea unui loc de muncă	1.1. Prestarea serviciilor de angajare, întreprinderea măsurilor de ocupare a forței de muncă în conformitate cu necesitățile individuale ale persoanelor aflate în căutarea unui loc de muncă	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale; Ministerul Educației, Culturii și Cercetării	2018–2022	1. Planurile anuale de acțiuni pentru ocuparea forței de muncă elaborate și aprobate; numărul de persoane aflate în căutarea unui loc de muncă 2. Actele normative naționale privind securitatea și sănătatea în muncă aliniate la standardele internaționale din domeniu 3. Numărul de șomeri beneficiari ai serviciilor de angajare 4. Măsuri active de ocupare a forței de muncă și de plasare în câmpul muncii 5. Rata de ocupare, cu date dezagregate pe vârste, sexe și medii urban/rural (%) 6. Rata șomajului, cu date dezagregate pe vârste, sexe și medii urban/rural (%) 7. Ponderea persoanelor cu dizabilități plasate în câmpul muncii din numărul total de șomeri cu dizabilități înregistrați; disparitatea salarială dintre sexe (%) 8. Ponderea tinerilor care nu lucrează, nu învață și nu sînt încadrați în programe de formare profesională	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile

2	Elaborarea programelor specializate pentru soluționarea problemei asigurării cu locuințe sociale a tinerilor, a persoanelor cu dizabilități, a familiilor de etnie romă și a familiilor numeroase	2.1. Evaluarea necesităților de suport pentru oferirea de locuințe sociale tinerilor, persoanelor cu dizabilități, familiilor de etnie romă și familiilor numeroase	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale; administrația publică locală	2018–2022	1. Necesități de suport evaluate 2. Programele specializate elaborate și implementate	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
3	Revizuirea periodică a punctajului indicatorilor de bunăstare	3.1. Analiza punctajului indicatorilor de bunăstare	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2019	Actul normativ aprobat	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Banca Mondială

11. Domeniul de intervenție: Drepturile copilului

Obiectivul I: Protecția copilului

Ținta strategică A: Rata copiilor separați de familie și numărul de copii plasați în instituții rezidențiale, diminuate

Nr. crt.	Acțiuni	Subacțiuni	Instituții responsabile	Termen de realizare	Indicatori de monitorizare	Costuri de implementare (lei)	Parteneri
1	Asigurarea condițiilor necesare pentru creșterea și educația copiilor în mediul familial	1.1. Prevenirea separării copilului de familie	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale; Ministerul Educației, Culturii și Cercetării; Ministerul Afacerilor Interne; administrația publică locală	2018–2022	1. Capacități consolidate ale autorităților tutelare locale și teritoriale în exercitarea atribuțiilor lor funcționale 2. Procesul de luare a deciziilor privind separarea copilului de familie, uniformizat 3. Sistemul de prestații sociale pentru susținerea familiei și protecția copilului, eficientizat 4. Rețeaua de servicii sociale în sprijinul familiilor cu copii în risc de separare, inclusiv a serviciilor de intervenție	1 760 000 1 354 000 544 814 100 340 720 000	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile

					timpurie, dezvoltată	Total: 888 648 100	
		1.2. Stoparea graduală a instituționalizării copiilor cu vârste de pînă la 3 ani și reducerea numărului de copii aflați în îngrijire rezidențială	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale; Ministerul Educației, Culturii și Cercetării; administrația publică locală	2018–2022	1. Serviciile de planificare familială și de formare a abilităților parentale pentru creșterea și educarea copiilor, dezvoltate 2. Servicii de (re)integrare a copiilor în familie, de sprijin familial și de îngrijire de tip familial, inclusiv pentru copiii cu vârste de pînă la 3 ani și pentru cei cu dizabilități, dezvoltate	40 344 000	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
		1.3. Reducerea efectelor negative ale migrației părinților asupra copiilor rămași în țară	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale; Ministerul Educației, Culturii și Cercetării; administrația publică locală	2018–2020	1. Mecanismul de evidență și monitorizare a situației copiilor ai căror părinți/unic părinte sînt plecați în străinătate, implementat 2. Programele de informare/conștientizare și serviciile de consiliere a copiilor rămași în țară, a părinților migranți și a persoanelor în grija cărora rămîn copiii, implementate	12 600 000; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
Ținta strategică B: Percepția și atitudinea față de violența asupra copiilor, schimbate							
Indicator de rezultat:							
Rata sporită a situațiilor de identificare, referire și asistență a cazurilor de violență, de neglijare și de exploatare a copiilor							
Nr. crt.	Acțiuni	Subacțiuni	Instituții responsabile	Termen de realizare	Indicatori de monitorizare	Costuri de implementare (lei)	Parteneri
1	Prevenirea și combaterea violenței, a neglijării și a exploatării copiilor	1.1. Dezvoltarea cadrelor legal, instituțional și metodologic care să asigure funcționarea eficientă a unui sistem integrat de servicii și mecanisme de prevenire și combatere a violenței, a neglijării și a exploatării copiilor	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale; Ministerul Educației,	2018–2020	1. Mecanismul intersectorial de identificare, evaluare, asistență, referire și evidență a copiilor victime sau potențiale victime ale violenței, neglijării și exploatării, funcțional	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Oficiul Avocatului Poporului; comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile

			Culturii și Cercetării; Ministerul Afacerilor Interne; administrația publică locală		2. Serviciile sociale de asistență a familiilor și copiilor victime ale violenței, dezvoltate 3. Calitatea colectării și sistematizării datelor referitoare la violența, neglijarea și exploatarea copiilor, îmbunătățită		
		1.2. Organizarea unor campanii de informare și sensibilizare a populației, cu implicarea copiilor, în scopul prevenirii violenței asupra copiilor, inclusiv prin traducerea, adaptarea și difuzarea informațiilor privind Convenția Consiliului Europei pentru protecția copiilor împotriva exploatarea sexuală și a abuzurilor sexuale (Convenția de la Lanzarote)	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale; Ministerul Educației, Culturii și Cercetării; Ministerul Afacerilor Interne; administrația publică locală	2018–2022	1. Numărul anual de campanii de informare și al acțiunilor de sensibilizare 2. Numărul de materiale informative elaborate și diseminate 3. Activități de sensibilizare ce vizează copiii, părinții și munca profesională cu copiii 4. Numărul de activități naționale și locale organizate de Ziua europeană a protecției copiilor împotriva exploatarea sexuală și a abuzurilor sexuale (18 noiembrie)	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Oficiul Avocatului Poporului; comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
Ținta strategică C: Politici în domeniul protecției copilului bazate pe evidențe							
Nr. crt.	Acțiuni	Subacțiuni	Instituții responsabile	Termen de realizare	Indicatori de monitorizare	Costuri de implementare (lei)	Parteneri
1	Dezvoltarea și implementarea sistemului informațional automatizat în domeniul protecției copilului	1.1. Colectarea și prelucrarea automatizată a datelor privind sistemul de protecție a copiilor în situație de risc și a copiilor separați de părinți	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale; administrația publică locală	2018–2020	1. Sistemul informațional automatizat de colectare și prelucrare a datelor privind sistemul de protecție a copiilor în situație de risc și a copiilor separați de părinți, creat și funcțional 2. Datele dezagregate privind situația copiilor în sistemul de protecție, colectate și publicate	2 680 000	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile

		1.2. Consolidarea capacităților autorităților responsabile de elaborarea și promovarea politicilor în domeniul protecției copiilor în situație de risc și a copiilor separați de părinți privind analiza, monitorizarea, evaluarea și managementul politicilor	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2018–2020	Numărul de angajați instruiți	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
Țintă strategică D: Un mediu digital mai sigur pentru copii și adolescenți							
Nr. crt.	Acțiuni	Subacțiuni	Instituții responsabile	Termen de realizare	Indicatori de monitorizare	Costuri de implementare (lei)	Parteneri
1	Realizarea politicii de stat în domeniul siguranței copiilor în mediul on-line	1.1. Monitorizarea și evaluarea implementării Planului de acțiuni privind promovarea siguranței pe Internet a copiilor și adolescenților pentru anii 2017–2020	Ministerul Economiei și Infrastructurii; Ministerul Afacerilor Interne; Ministerul Educației, Culturii și Cercetării	2018–2020	1. Cadrul normativ și cel de politici național, aliniate la standardele europene și internaționale în domeniul siguranței copiilor în mediul on-line 2. Punctele de contact naționale pentru raportarea conținutului ilegal din mediul on-line, create și funcționale 3. Centrele de informare și consiliere privind siguranța on-line, create și funcționale 4. Numărul de activități de informare și sensibilizare a publicului privind riscurile în mediul on-line 5. Cadrul legal și cel de cooperare la nivel național pentru combaterea producerii și distribuirii de conținut ilegal on-line, a acostării și hărțuirii on-line, dezvoltat 6. Mecanismele necesare punerii în aplicare a prevederilor cadrului legal, aprobate	45 000 – pentru procurarea softului; în limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Oficiul Avocatului Poporului; comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile

					7. Sistemele de autoreglementare în domeniul siguranței copiilor în mediul on-line, elaborate și utilizate 8. Numărul de copii și adolescenți informați despre riscurile în mediul on-line și navigarea în siguranță pe Internet 9. Datele statistice actualizate anual privind siguranța copiilor și adolescenților în mediul on-line, sistematizate și disponibile on-line 10. Cercetările privind comportamentul copiilor și al adolescenților în Internet, realizate și publicate on-line		
Obiectivul II: Consolidarea sistemului de justiție juvenilă							
Ținta strategică A: Rata copiilor care au comis infracțiuni implicați în programe speciale de reeducare							
Nr. crt.	Acțiuni	Subacțiuni	Instituții responsabile	Termen de realizare	Indicatori de monitorizare	Costuri de implementare (lei)	Parteneri
1	Specializarea și instruirea reprezentanților profesiilor implicate în sistemul de justiție juvenilă	1.1. Instruirea inițială a judecătorilor și procurorilor cu privire la cauzele penale cu implicarea minorilor	Institutul Național al Justiției; Consiliul Superior al Magistraturii; Consiliul Superior al Procurorilor	2018–2022	Numărul de procurori și judecători instruiți anual	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
		1.2. Instruirea continuă a judecătorilor și procurorilor cu privire la examinarea cauzelor penale cu implicarea minorilor	Institutul Național al Justiției	2018–2022	1. Numărul de instruiți desfășurate anual 2. Numărul de judecători și procurori instruiți anual	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
		1.3. Instruirea agenților constatați, a polițiștilor și a	Ministerul Afacerilor	2018–2022	1. Numărul de instruiți anuale 2. Numărul de agenți	În limita alocațiilor	Comunitatea partenerilor de

		ofițerilor de urmărire penală privind constatarea și investigarea cauzelor cu implicarea minorilor	Interne		constatatori, de polițiști și de ofițeri de urmărire penală instruiți anual	bugetare aprobate; asistență externă	dezvoltare; organizațiile societății civile
		1.4. Instruirea funcționarilor din cadrul autorităților publice locale privind cauzele cu implicarea minorilor	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale; administrația publică locală	2018–2022	1. Numărul de instruiți anuale 2. Numărul de funcționari instruiți anual	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
2	Crearea și consolidarea mecanismului național de dejudiciarizare a cauzelor penale cu implicarea minorilor în conflict cu legea	2.1. Instituirea mecanismului de dejudiciarizare la nivel național	Ministerul Justiției; Ministerul Afacerilor Interne; Procuratura Generală; Consiliul Superior al Magistraturii	2019–2020	Cadrul normativ elaborat și adoptat	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
		2.2. Dezvoltarea și promovarea măsurilor extrajudiciare de soluționare a cauzelor cu implicarea minorilor	Ministerul Justiției; Procuratura Generală; Consiliul Superior al Magistraturii; Ministerul Afacerilor Interne	2020–2022	1. Rata cauzelor penale dejudiciate anual 2. Numărul de minori eliberați anual de răspunderea sau pedeapsa penală	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
		2.3. Asigurarea dreptului minorilor aflați în detenție de a fi în contact cu familia	Ministerul Justiției; Oficiul Avocatului Poporului	2018–2022	Rapoarte anuale elaborate	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
3	Implementarea măsurilor punitive neprivative de libertate aplicate	3.1. Aplicarea alternativelor pentru detenție în privința minorilor trași la răspundere penală	Ministerul Justiției; Procuratura Generală;	2018–2022	1. Cauzele penale examinate 2. Numărul de măsuri alternative aplicate 3. Numărul de minori	În limita alocațiilor bugetare aprobate;	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății

	minorilor în conflict cu legea		Consiliul Superior al Magistraturii		condamnați care au beneficiat de măsuri alternative	asistență externă	civile
4	Consolidarea activității de probațiune juvenilă	4.1. Implementarea Strategiei de dezvoltare a sistemului probațiunii pentru anii 2016–2020 și a Planului de acțiuni pentru implementarea acesteia cu referire la minorii în conflict cu legea	Ministerul Justiției	2018–2020	1. Raportul anual prezentat Guvernului 2. Numărul de minori implicați în programe probaționale 3. Numărul de minori supuși măsurilor de probațiune, integrați în câmpul muncii sau în învățământ cu sprijinul reprezentanților comunitari	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare, organizațiile societății civile

Ținta B: Respectarea drepturilor copiilor victime ale infracțiunilor
Indicator de rezultat:

Sporirea garanțiilor pentru copiii victime ale infracțiunilor

Nr. crt.	Acțiuni	Subacțiuni	Instituții responsabile	Termen de realizare	Indicatori de monitorizare	Costuri de implementare (lei)	Parteneri
1	Asigurarea audierii în condiții speciale a copiilor victime ale infracțiunilor	1.1. Analiza și perfecționarea cadrului normativ privind audierea în condiții speciale a copiilor victime/martori ai infracțiunilor, inclusiv sporirea capacităților intervievatorului	Ministerul Justiției	2018–2019	Actul normativ adoptat, după caz	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
		1.2. Elaborarea și aprobarea standardelor privind amenajarea spațiilor de audiere în condiții speciale a copiilor	Ministerul Justiției; Procuratura Generală; Consiliul Superior al Magistraturii; Ministerul Afacerilor Interne	2018–2019	Standardele aprobate	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
		1.3. Instruirea inițială și continuă a intervievatorilor	Institutul Național al Justiției;	2018–2020	Intervievatorii instruiți și acreditați	În limita alocațiilor bugetare	Comunitatea partenerilor de dezvoltare;

			Consiliul Superior al Magistraturii			aprobate; asistență externă	organizațiile societății civile
12. Domeniul de intervenție: Drepturile persoanelor tinere							
Obiectivul I: Asigurarea realizării drepturilor persoanelor tinere în Republica Moldova							
Ținta strategică A: Condițiile pentru conferirea de noi abilități tinerilor în domeniul educației și instruirii, create							
Indicatori de rezultat:							
1. Sporirea măsurilor de dezvoltare și educație a tinerilor							
2. Creșterea ratei de participare a tinerilor la procesul de luare a deciziilor							
3. Creșterea garanțiilor de securitate a tinerilor în mediul on-line							
Nr. crt.	Acțiuni	Subacțiuni	Instituții responsabile	Termen de realizare	Indicatori de monitorizare	Costuri de implementare (lei)	Parteneri
1	Realizarea politicii de stat în domeniul dezvoltării sectorului de tineret	1.1. Monitorizarea implementării Strategiei naționale de dezvoltare a sectorului de tineret 2020 și a Planului de acțiuni pentru implementarea acesteia	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării; Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2018–2020	1. Rata de participare a tinerilor, inclusiv a celor cu oportunități reduse, la procesul decizional, cu date dezagregate pe ani 2. Numărul de autorități publice locale de nivelul 1 care implică tinerii în procesul de luare a deciziilor 3. Numărul de consilii locale ale tinerilor 4. Rețeaua națională a consiliilor locale ale tinerilor, creată 5. Numărul de programe de mobilitate a tinerilor competitivi pe piața muncii 6. Cadrul legal funcțional privind asigurarea protecției și securității tinerilor și a adolescenților în mediul on-line 7. Numărul de evenimente desfășurate anual împreună cu organizațiile internaționale și	50 000 anual	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile

					structurile de tineret 8. Rata de ocupare pe piața muncii a tinerilor cu vârste cuprinse între 15–29 de ani 9. Ponderea tinerilor cu vârste cuprinse între 15–29 de ani care și-au părăsit locul de muncă 10. Rata șomajului în rândul tinerilor 11. Numărul de tineri din sistemul preuniversitar și cel universitar, care au urmat programe de internship naționale sau internaționale 12. Numărul de beneficiari ai programelor de internship angajați în câmpul muncii 13. Numărul organizațiilor de tineret beneficiare ale programului de dezvoltare instituțională		
		1.2. Realizarea unei evaluări intermediare privind implementarea Strategiei naționale de dezvoltare a sectorului de tineret 2020 și a Planului de acțiuni pentru implementarea acesteia; modificarea Planului de acțiuni, după caz	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării	2018	1. Raportul de evaluare elaborat 2. Impactul Strategiei evaluat 3. Planul de acțiuni modificat, după caz	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
2	Consolidarea mecanismelor de informare a tinerilor	2.1. Asigurarea dreptului tinerilor de a se informa prin Internet și de a utiliza biblioteci cu echipament modern	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării	2021	1. Numărul de biblioteci cu echipament modern 2. Numărul de beneficiari din rândul tinerilor, cu date dezagregate pe ani	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
		2.2. Organizarea de emisiuni radio și TV pentru tineri și cu implicarea tinerilor	Instituția publică națională a audiovizualului Compania	2021	Numărul de emisiuni radio și TV pentru și cu implicarea tinerilor realizate anual	În limita alocațiilor bugetare aprobate;	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății

			"Teleradio-Moldova"; Ministerul Educației, Culturii și Cercetării; Consiliul Coordonator al Audiovizualului			asistență externă	civile
Obiectivul II: Tinerii sînt încadrați în câmpul muncii							
Ținta strategică A: Rata tinerilor fără un loc de muncă redusă							
Indicatori de rezultat:							
1. Creșterea ratei tinerilor încadrați în câmpul muncii, în special a celor din grupurile vulnerabile, susceptibile la încălcarea drepturilor omului							
2. Sporirea ratei de angajare a femeilor tinere în domenii netradiționale de activitate							
Nr. crt.	Acțiuni	Subacțiuni	Instituții responsabile	Termen de realizare	Indicatori de monitorizare	Costuri de implementare (lei)	Parteneri
1	Facilitarea procesului de încadrare a tinerilor în câmpul muncii	1.1. Adoptarea politicilor de stimulare a încadrării tinerilor absolvenți în câmpul muncii	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale; Ministerul Educației, Culturii și Cercetării	2020	Politicile de stimulare a încadrării tinerilor în câmpul muncii, aprobate	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
2	Încurajarea femeilor tinere pentru alegerea domeniilor netradiționale de studiu și activitate	2.1. Includerea dimensiunii de gen în orientarea profesională și vocațională în vederea accederii la meserii netradiționale	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării; Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2019–2020	Rata tinerelor care optează pentru o orientare profesională și vocațională în vederea accederii la meserii netradiționale	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
		2.2. Promovarea și ghidarea în carieră în domenii mai puțin tradiționale	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării;	2019–2020	1. Ghidul elaborat și publicat 2. Rata tinerelor cu vârste cuprinse între 18 și 21 de ani care își aleg domenii	În limita alocațiilor bugetare aprobate;	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății

			Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale		netradiționale de studii și activitate	asistență externă	civile
13. Domeniul de intervenție: Drepturile persoanelor vârstnice							
Obiectivul I: Asigurarea realizării drepturilor persoanelor vârstnice în Republica Moldova							
Ținta strategică A: Participare socială și bătrânețe demnă pentru persoanele vârstnice							
Indicatori de rezultat:							
1. Sporirea participării sociale și la procesul de luare a deciziilor a persoanelor vârstnice							
2. Sporirea indicelui de calitate a vieții pentru persoanele vârstnice							
Nr. crt.	Acțiuni	Subacțiuni	Instituții responsabile	Termen de realizare	Indicatori de monitorizare	Costuri de implementare (lei)	Parteneri
1	Realizarea politicii de stat în domeniul protecției și incluziunii persoanelor vârstnice	1.1. Elaborarea Planului de acțiuni pentru implementarea Programului pentru integrarea problemelor îmbătrânirii în politici	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2018	Planul de acțiuni aprobat	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
		1.2. Monitorizarea aplicării Planului de acțiuni privind implementarea Programului pentru integrarea problemelor îmbătrânirii în politici	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2018–2022	1. Rapoartele de monitorizare elaborate și publicate 2. Atitudinea socială față de persoanele vârstnice (indicele de percepție) 3. Datele privind gradul de încadrare în câmpul muncii a persoanelor vârstnice dezagregate pe domenii ocupaționale 4. Coeficientul îmbătrânirii 5. Gradul de reflectare a fenomenului îmbătrânirii în politicile naționale	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
		1.3. Consolidarea capacităților autorităților administrației publice locale privind dezvoltarea strategiilor locale de asistență socială adresate persoanelor vârstnice	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale; administrația	2018–2019	1. Numărul de funcționari instruiți în cadrul autorităților administrației publice locale 2. Ponderea autorităților locale care au elaborat strategii de asistență socială	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile

			publică locală		adresate persoanelor vîrstnice		
2	Consolidarea mecanismului de instruire și educație a persoanelor vîrstnice la nivel național	2.1. Realizarea unui studiu cu privire la identificarea necesităților de educație/instruire ale persoanelor vîrstnice (cu accent pe cei de peste 55 de ani)	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării; Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2020	Studiul elaborat și recomandările formulate	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
		2.2. Elaborarea și aprobarea Strategiei naționale privind învățarea pe tot parcursul vieții	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării; Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2019	Strategia elaborată și aprobată	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
		2.3. Promovarea înființării cluburilor de educație a persoanelor vîrstnice în cadrul unor structuri deja existente (ONG-uri, școli, licee, universități, biblioteci, case de cultură etc.)	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale; Ministerul Educației, Culturii și Cercetării	2018–2022	1. Locații identificate/ înființate 2. Rata persoanelor vîrstnice care frecventează aceste cluburi	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
3	Consolidarea competitivității și a capacităților persoanelor de vîrstă prepensionară și a persoanelor vîrstnice pe piața forței de muncă	3.1. Desfășurarea anuală a campaniilor de promovare a persoanelor vîrstnice active și de combatere a ageismului (discriminării pe criterii de vîrstă)	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2018–2022	1. Numărul de campanii desfășurate anual 2. Numărul de materiale distribuite anual 3. Numărul de persoane informate	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
		3.2. Încurajarea și motivarea angajatorilor în a le asigura persoanelor de vîrstă prepensionară și persoanelor vîrstnice o orientare în carieră și cursuri vocaționale	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2018–2022	1. Ponderea persoanelor vîrstnice încadrate în câmpul muncii 2. Numărul de angajatori care organizează cursuri	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile

		3.3. Implementarea programelor de autoangajare și de antreprenariat pentru persoanele de vîrstă prepensionară	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2018–2022	vocaționale 1. Numărul de programe desfășurate 2. Numărul de participanți 3. Numărul de persoane vîrstnice care desfășoară activități de antreprenariat	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
Ținta strategică B : Un indice sporit al calității vieții persoanelor vîrstnice							
Nr. crt.	Acțiuni	Subacțiuni	Instituții responsabile	Termen de realizare	Indicatori de monitorizare	Costuri de implementare (lei)	Parteneri
1	Asigurarea accesului persoanelor vîrstnice la serviciile sociale	1.1. Elaborarea legii privind asistența socială a persoanelor vîrstnice	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale; Ministerul Finanțelor; administrația publică locală; Congresul Autorităților Locale din Moldova	2018–2019	Actul normativ elaborat și aprobat	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
		1.2. Elaborarea metodologiei de estimare a costurilor serviciilor sociale adresate persoanelor vîrstnice	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale; Ministerul Finanțelor; administrația publică locală	2019–2020	Metodologia aprobată	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
		1.3. Definirea pachetului de servicii sociale statutare adresate persoanelor vîrstnice	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale; Ministerul	2018–2022	1. Actul normativ aprobat 2. Numărul anual de persoane vîrstnice care au beneficiat de servicii sociale, cu date dezagregate pe sexe și medii urban/rural	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile

			Finanțelor; administrația publică locală				
		1.4. Asigurarea implementării Programului de ajutor social	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale; administrația publică locală	2018–2022	1. Numărul anual de familii care au beneficiat de cel puțin o plată de ajutor social sau un ajutor pentru perioada rece a anului 2. Rata cererilor care au fost aprobate din numărul total de cereri depuse 3. Ponderea familiilor beneficiare de ajutor social sau de ajutor pentru perioada rece a anului care declară în componența sa cel puțin o persoană vîrstnică 4. Ponderea familiilor beneficiare de ajutor social din mediul rural	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
2	Continuarea implementării reformeii sistemului de pensii	2.1. Asigurarea indexării pensiilor	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale; Casa Națională de Asigurări Sociale; Ministerul Finanțelor	2018–2022	1. Procedurile de indexare întreprinse 2. Rata de înlocuire a salariului cu pensia pentru limită de vîrstă	Anul 2018 – 676 043 600 Anul 2019 – 745 310 100 Anul 2020 – 864 184 800	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
3	Implicarea Republicii Moldova în realizarea Strategiei globale și a Planului de acțiuni privind îmbătrînirea și sănătatea ale Organizației Mondiale a Sănătății	3.1. Asumarea de către Republica Moldova a angajamentelor în conformitate cu Strategia globală și Planul de acțiuni privind îmbătrînirea și sănătatea ale Organizației Mondiale a Sănătății	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale; comisia parlamentară de profil	2019–2022	Angajamentele asumate și implementate	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile

4	Asigurarea accesului persoanelor vârstnice la serviciile medicale, de îngrijire și geriatrie	4.1. Evaluarea gradului de acces al persoanelor vârstnice la serviciile de sănătate	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale; administrația publică locală	2018	1. Studiul elaborat și publicat 2. Recomandările formulate	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
		4.2. Informarea populației cu privire la serviciile medicale prestate în cadrul sistemului asigurărilor obligatorii de asistență medicală	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale; administrația publică locală	2018–2019	Materialele informaționale elaborate și distribuite	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare (HelpAge International); organizațiile societății civile
5	Asigurarea acoperirii necesarului de servicii geriatrie, centrate pe persoană, la toate nivelurile	5.1. Instruirea specialiștilor în geriatrie – a personalului medical specializat și a personalului medical implicat în procesele de diagnosticare și terapeutic (inclusiv a medicilor de familie)	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2018–2019	Numărul de specialiști instruiți în domeniul geriatriei	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
		5.2. Creșterea gradului de acoperire cu medici geriatri	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale; administrația publică locală	2018–2021	Numărul de medici geriatri raportat la localități	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
		5.3. Includerea serviciilor geriatrie în Programul unic al asigurării obligatorii de asistență medicală potrivit cu necesitățile și riscurile de sănătate ale populației	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2020	Serviciile geriatrie incluse în Programul unic al asigurării obligatorii de asistență medicală	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile

14. Domeniul de intervenție: Drepturile persoanelor cu dizabilități

Obiectivul I: Asigurarea cadrului legal și de politici în domeniul drepturilor persoanelor cu dizabilități

Ținta strategică A: Drepturile persoanelor cu dizabilități, asigurate, protejate și pe deplin respectate

Indicatori de rezultat:

1. Încorporarea aspectelor de gen și dizabilitate în toate politicile sectoriale, în cadrul normativ național și în practicile curente
2. Creșterea accesibilității infrastructurii sociale, a transportului și a mediului informațional pentru persoanele cu dizabilități
3. Creșterea ratei persoanelor cu dizabilități încadrate în câmpul muncii

4. Reducerea ratei de instituționalizare a persoanelor cu dizabilități, inclusiv a minorilor plasați în instituții rezidențiale 5. Creșterea incluziunii persoanelor cu dizabilități în sistemul de învățământ (cu date dezagregate pe grade de dizabilitate și nivelele instituțiilor de învățământ) 6. Sporirea ratei de acoperire a necesităților persoanelor cu dizabilități cu plăți și servicii de protecție socială 7. Sporirea gradului de participare a persoanelor cu dizabilități la viața politică și la luarea deciziilor în domeniul public 8. Creșterea ratei persoanelor cu dizabilități care beneficiază de măsuri de suport în luarea deciziilor, bazate pe voința și convingerile beneficiarului 9. Reducerea ratei persoanelor cu dizabilități care au fost lipsite de dreptul de luare a deciziilor în privința sa							
Nr. crt.	Acțiuni	Subacțiuni	Instituții responsabile	Termen de realizare	Indicatori de monitorizare	Costuri de implementare (lei)	Parteneri
1	Realizarea politicii de stat privind incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități	1.1. Monitorizarea și evaluarea implementării Programului național de incluziune socială a persoanelor cu dizabilități pentru anii 2017–2022	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale; administrația publică centrală; administrația publică locală	Anual	1. Numărul de persoane cu dizabilități care au beneficiat de măsuri de protecție socială în comunitate 2. Numărul de instituții educaționale incluzive 3. Numărul de copii și tineri din cadrul instituțiilor educaționale incluzive care au beneficiat de educație de calitate în fiecare an 4. Numărul de persoane cu dizabilități care au beneficiat, în fiecare an, de servicii medicale și de reabilitare de calitate în raport cu numărul celor care au nevoie de astfel de servicii 5. Rata de încadrare în câmpul muncii a persoanelor cu dizabilități 6. Rata de participare a persoanelor cu dizabilități la viața politică, publică și culturală 7. Gradul de accesibilitate a infrastructurii, transportului, informațiilor și comunicațiilor pentru persoanele cu dizabilități, în fiecare an	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile

					8. Numărul de campanii de informare a populației cu privire la drepturile și abilitățile persoanelor cu dizabilități		
		1.2. Realizarea unei evaluări intermediare privind impactul implementării Programului național de incluziune socială a persoanelor cu dizabilități pentru anii 2017–2022 și modificarea acestuia, după caz	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale; administrația publică centrală; administrația publică locală	2020	1. Raportul de evaluare elaborat 2. Impactul Programului estimat după o jumătate de perioadă de implementare 3. Documentul modificat, după caz	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
2	Realizarea politicii de stat privind dezinstituționalizarea	2.1. Elaborarea și aprobarea Programului național de dezinstituționalizare	Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale	2018 – 2019	Programul elaborat și aprobat	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
3	Implementarea reformei capacității legale	3.1. Instituirea mecanismului de generare a datelor dezagregate, după formele de ocrotire, cu privire la persoanele supuse unor măsuri de ocrotire	Agencia Servicii Publice; autoritățile publice locale	2019–2020	Datele dezagregate colectate și accesibile	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
		3.2. Instruirea reprezentanților autorităților și persoanelor vizate în vederea dezvoltării abilităților de identificare corectă a voinței persoanei supuse unor măsuri de ocrotire	Autoritățile administrației publice locale	2019–2021	1. Numărul de instruiți desfășurate 2. Numărul de persoane instruite	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
4	Aprobarea Planului de acțiuni privind implementarea măsurilor de asigurare a accesibilității persoanelor cu dizabilități la infrastructura socială	4.1. Monitorizarea și evaluarea Planului de acțiuni privind implementarea măsurilor de asigurare a accesibilității persoanelor cu dizabilități la infrastructura socială	Ministerul Economiei și Infrastructurii; Inspekția de Stat în Construcții; administrația publică centrală; administrația publică locală	2018–2020	1. Planul de acțiuni aprobat de Guvern 2. Numărul sporit de obiective de infrastructură socială asigurate cu acces pentru persoanele cu dizabilități	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile

		4.2. Realizarea unei evaluări intermediare privind impactul implementării Planului de acțiuni privind implementarea măsurilor de asigurare a accesibilității persoanelor cu dizabilități la infrastructura socială și modificarea acestuia, după caz	Ministerul Economiei și Infrastructurii	2018–2020	1. Raportul de evaluare elaborat 2. Impactul implementării Planului de acțiuni în anul 2019, estimat 3. Documentul modificat, după caz	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
15. Domeniul de intervenție: Drepturile persoanelor aparținând minorităților naționale							
Obiectivul I: Asigurarea integrării persoanelor aparținând minorităților naționale în toate domeniile de activitate ale statului prin consolidarea cadrului de politici și a celui legal							
Ținta strategică A: Relațiile interetnice consolidate pe întreg teritoriul Republicii Moldova							
Indicatori de rezultat:							
1. Sporirea ratei de consultare a proiectelor de acte normative, la nivel central și local, cu persoanele aparținând minorităților naționale							
2. Creșterea gradului de cunoaștere a limbii materne și a limbii române în rândul persoanelor aparținând minorităților naționale							
3. Sporirea gradului de înmatriculare în instituțiile de învățământ superior a persoanelor aparținând minorităților naționale							
4. Sporirea ratei de angajare în serviciul public a persoanelor aparținând minorităților naționale							
5. Sporirea gradului de dezagregare a datelor privind realizarea drepturilor persoanelor aparținând minorităților naționale							
6. Sporirea gradului de acomodare a cadrului național de politici și al celui normativ la specificul cultural al minorităților naționale							
7. Sporirea gradului de educație interculturală							
8. Asigurarea accesului liber la justiție și a accesului la informație pentru persoanele aparținând minorităților naționale care nu posedă limba de stat							
Nr. crt.	Acțiuni	Subacțiuni	Instituții responsabile	Termen de realizare	Indicatori de monitorizare	Costuri de implementare (lei)	Parteneri
1	Realizarea politicii de stat privind consolidarea relațiilor interetnice	1.1. Monitorizarea și evaluarea implementării Strategiei de consolidare a relațiilor interetnice în Republica Moldova pentru anii 2017–2027 și a Planului de acțiuni pentru anii 2017–2020 privind implementarea acesteia	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării; Biroul Relații Interetnice	2020	1. Numărul de reprezentanți ai minorităților naționale angajați în administrația publică de toate nivelurile, cu date dezagregate pe sexe și vârste 2. Numărul de persoane aparținând minorităților naționale implicate în programele de instruire pentru recrutarea acestora în administrația publică de toate nivelurile 3. Numărul de reprezentanți ai	15 000	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile

					minorităților naționale, femei și bărbați în egală măsură, implicați în organele consultative 4. Numărul de mecanisme consultative având în componența lor persoane aparținând minorităților naționale, eficiente la nivel local și național 5. Impactul colectării datelor referitoare la relațiile interetnice asupra situației minorităților naționale 6. Rata persoanelor aparținând minorităților naționale cu abilități sporite de comunicare în limba română ca urmare a absolvirii cursurilor de limbă 7. Cadrul normativ de punere în aplicare a articolelor din Codul educației ce se referă la studiul și predarea în limbile minorităților naționale, aprobat și implementat 8. Numărul de campanii de promovare a multilingvismului și a diversității lingvistice în societate; numărul de participanți 9. Numărul de jurnaliști, femei și bărbați în egală măsură, instruiți în vederea reflectării diversității în societate și a dialogului intercultural 10. Numărul de evenimente /campanii, programe TV și radio și materiale informative		
--	--	--	--	--	--	--	--

					de promovare a diversității în societate, organizate, difuzate sau distribuite prin rețelele de socializare, și impactul acestora asupra relațiilor interetnice 11. Numărul de programe radio și TV în care se reflectă diversitatea etnică, culturală și lingvistică a societății 12. Gradul de educație interculturală 13. Raportele anuale și raportul final privind implementarea Strategiei și a Planului, elaborate și publicate 14. Impactul implementării Strategiei asupra situației minorităților naționale		
		1.2. Realizarea unei evaluări intermediare privind impactul implementării Strategiei de consolidare a relațiilor interetnice în Republica Moldova pentru anii 2017–2027 și modificarea acesteia, după caz	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării; Biroul Relații Interetnice	2020	1. Raportul de evaluare elaborat 2. Impactul implementării Strategiei estimat 3. Strategia modificată, după caz	10 000	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
		1.3. Elaborarea Planului de acțiuni, pentru anii 2021–2024, privind implementarea Strategiei de consolidare a relațiilor interetnice în Republica Moldova pentru anii 2017–2027	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării; Biroul Relații Interetnice	2021	Proiectul Planului de acțiuni pentru anii 2021–2024, elaborat și aprobat	8 000	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
2	Sporirea capacităților de promovare a drepturilor omului și de prevenire a tensiunilor	2.1. Organizarea campaniilor/ evenimentelor de informare privind Observațiile finale adoptate de către Comitetul ONU pentru eliminarea discriminării rasiale în data de 8 mai 2017 și Planul de	Biroul Relații Interetnice; administrația publică centrală	2020	1. Numărul de campanii/ evenimente organizate 2. Evaluarea impactului campaniilor/ evenimentelor asupra situației minorităților naționale	În limita alocațiilor bugetare aprobate	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile

	interetnice	implementare a acestora					
		2.2. Organizarea unor evenimente în cadrul Decadei internaționale a oamenilor de descendență africană 2015–2024	Biroul Relații Interetnice; administrația publică centrală	2020	1. Numărul de evenimente/activități culturale, sportive, turistice organizate 2. Impactul evenimentelor/activităților asupra persoanelor de descendență africană	5000	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
		2.3. Elaborarea și implementarea Planului de acțiuni pentru implementarea Declarației de la Durban, adoptată la Conferința mondială împotriva rasismului, discriminării rasiale, xenofobiei și intoleranței din Africa de Sud, în 2001	Biroul Relații Interetnice; Ministerul Educației, Culturii și Cercetării; administrația publică centrală	2020	1. Planul de acțiuni elaborat 2. Numărul de acțiuni implementate; rata de participare	10 000	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
		2.4. Organizarea de instruiți specializate cu privire la prevenirea discriminării rasiale pentru reprezentanții organelor de urmărire penală, pentru judecători, avocați și funcționarii publici	Ministerul Afacerilor Interne; Institutul Național al Justiției; Academia de Administrare Publică	2020	1. Numărul de instruiți pe categorii de profesii 2. Rata de participare 3. Impactul instruirilor asupra situației minorităților naționale	10 000	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
		2.5. Organizarea unor campanii/evenimente educaționale pentru promovarea toleranței și a respectului pentru diversitate	Consiliul Coordonator al Audiovizualului; Biroul Relații Interetnice; Academia de Administrare Publică	2020	1. Numărul de instruiți specializate privind rolul și responsabilitățile jurnaliștilor și ale funcționarilor publici în prevenirea discriminării rasiale, organizate 2. Rata de participare 3. Impactul instruirilor asupra situației minorităților naționale	În limita alocațiilor bugetare aprobate	OSCE; comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile

Obiectivul II: Persoanele de etnie romă beneficiază pe deplin și fără discriminare de drepturile lor

Tinta strategică A: Susținerea populației de etnie romă realizată pe întreg teritoriul Republicii Moldova

Indicatori de rezultat:

1. Reducerea distanței sociale față de reprezentanții populației de etnie romă 2. Creșterea ratei de participare a copiilor romi, în special a fetelor rome, la toate nivelurile sistemului de învățământ 3. Creșterea ratei de încadrare în câmpul muncii în rândul populației de etnie romă, în special al fetelor rome, inclusiv în serviciul public 4. Reducerea ratei persoanelor de etnie romă care nu dețin acte de identitate 5. Reducerea numărului de căsătorii timpurii în rândul copiilor romi, în special al fetelor rome 6. Sporirea ratei de consultare a proiectelor de acte normative, la nivel central și local, cu populația de etnie romă 7. Sporirea ratei de angajare a mediatorilor comunitari în localitățile eligibile							
Nr. crt.	Acțiuni	Subacțiuni	Instituții responsabile	Termen de realizare	Indicatori de monitorizare	Costuri de implementare (lei)	Parteneri
1	Realizarea politicii de stat privind susținerea populației de etnie romă	1.1. Monitorizarea și evaluarea implementării Planului de acțiuni pentru susținerea populației de etnie romă din Republica Moldova pe anii 2016–2020	Biroul Relații Interetnice; Ministerul Educației Culturii și Cercetării; administrația publică centrală	2018–2021	1. Rata de participare a copiilor romi, în special a fetelor rome, la învățământul preșcolar și preuniversitar 2. Rata absenteismului nemotivat și a abandonului școlar timpuriu în rândul copiilor romi 3. 200 de persoane de etnie romă, femei și bărbați în egală măsură, au beneficiat de servicii de orientare și formare profesională și de burse 4. Rata de încadrare în câmpul muncii a persoanelor de etnie romă 5. Numărul persoanelor de etnie romă beneficiare de protecție socială, cu date dezaggregate pe sexe și ani 6. Numărul persoanelor de etnie romă, femei și bărbați, beneficiare de servicii medicale calitative 7. Rata adresabilității la medic a persoanelor de etnie romă, femei și bărbați, crescută cu 20%	10 000	Consiliul pentru Egalitate; comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile

					8. Numărul de bunuri imobile (spații locative și terenuri) înregistrate pe numele persoanelor de etnie romă 9. Numărul de familii rome care au beneficiat de locuințe sociale 10. Rata de participare a persoanelor de etnie romă, femei și bărbați în egală măsură, la procesul de luare a deciziilor la nivel local și central 11. Numărul de programe de incluziune culturală a persoanelor de etnie romă, organizate; numărul de femei și bărbați de etnie romă implicați în aceste programe		
		1.2. Realizarea unei evaluări intermediare privind impactul implementării Planului de acțiuni pentru susținerea populației de etnie romă din Republica Moldova pe anii 2016–2020 și modificarea acestuia, după caz	Biroul Relații Interetnice; administrația publică centrală; administrația publică locală	2018	1. Raportul de evaluare elaborat 2. Impactul Planului de acțiuni, estimat după o jumătate de perioadă de implementare 3. Planul de acțiuni modificat, după caz	5000	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
		1.3. Elaborarea planului de acțiuni pentru susținerea populației de etnie romă din Republica Moldova pe anii 2021–2025	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării	2021	1. Grupul de lucru creat 2. Proiectul elaborat și consultat cu administrația publică centrală și locală 3. Actul normativ aprobat	10 000	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
Obiectivul III: Persoanele aparținând comunităților religioase minoritare beneficiază pe deplin de realizarea drepturilor lor							
Ținta strategică A: Diversitatea religioasă susținută prin respectarea convingerilor religioase ale comunităților religioase minoritare							
Nr. crt.	Acțiuni	Subacțiuni	Instituții responsabile	Termen de realizare	Indicatori de monitorizare	Costuri de implementare (lei)	Parteneri
1	Asigurarea diversității culturale	1.1. Revizuirea curriculumului școlar în lumina diversității	Ministerul Educației,	2018–2019	Curriculumul școlar revizuit și aplicat	În limita alocațiilor	Comunitatea partenerilor de

	și religioase în instituțiile de învățământ	culturale și religioase și a importanței respectului pentru minoritățile religioase	Culturii și Cercetării			bugetare aprobate; asistență externă	dezvoltare; organizațiile societății civile
2	Ridicarea gradului de cunoaștere a drepturilor proprii, a mecanismelor de îndeplinire a obligației statului de a asigura realizarea dreptului la libertatea de conștiință, gândire și religie și a mecanismelor de protecție împotriva discriminării în rândul comunităților religioase minoritare	2.1. Desfășurarea activităților de instruire a reprezentanților comunităților religioase minoritare în domeniul exercitării dreptului la libertatea de conștiință, gândire și religie și al mecanismelor de protecție împotriva discriminării	Consiliul pentru Egalitate	2019–2020	Numărul de instruiți desfășurate	50 000	Comunitatea partenerilor de dezvoltare; organizațiile societății civile
16. Domeniul de intervenție: Respectarea drepturilor omului în localitățile din stînga Nistrului ale Republicii Moldova							
Obiectivul I: Asigurarea respectării drepturilor omului în localitățile din stînga Nistrului ale Republicii Moldova							
Ținta strategică A: Retragera rezervelor și declarațiilor privind limitarea teritorială a aplicării tratatelor internaționale în domeniul drepturilor omului pentru localitățile din stînga Nistrului							
Indicatori de rezultat:							
1. Sporirea ratei de aplicabilitate a tratatelor internaționale în localitățile din stînga Nistrului							
2. Creșterea intensității dialogului în domeniul drepturilor omului la nivel de experți							
Nr. crt.	Acțiuni	Subacțiuni	Instituții responsabile	Termen de realizare	Indicatori de monitorizare	Costuri de implementare (lei)	Parteneri
1	Îndeplinirea procedurilor naționale ce țin de retragerea rezervelor și declarațiilor privind limitarea teritorială a aplicării tratatelor internaționale în domeniul drepturilor omului, inclusiv a	1.1. Întreprinderea acțiunilor menite să contribuie la retragerea rezervelor și declarațiilor teritoriale formulate de Republica Moldova cu privire la tratatele internaționale în domeniul drepturilor omului la care este parte, inclusiv a celor formulate în privința protocoalelor facultative 1 și 2 la PIDCP	Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene; Ministerul Justiției	2018–2019	Numărul de consultații publice	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Participanții la negocieri în format de „5+2” ; ONU; Consiliul Europei; misiunile diplomatice acreditate în Republica Moldova
		1.2. Elaborarea și promovarea proiectelor de acte normative	Ministerul Afacerilor	2020–2021	Numărul de acte normative promovate și numărul de	În limita alocațiilor	Participanții la negocieri în format de

	celor formulate în privința protocoalelor facultative 1 și 2 la Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice (PIDCP)	privind retragerea rezervelor și declarațiilor teritoriale formulate de Republica Moldova cu privire la tratatele internaționale în domeniul drepturilor omului la care este parte, inclusiv a celor formulate în privința protocoalelor facultative 1 și 2 la PIDCP	Externe și Integrării Europene; Ministerul Justiției		rezerve/declarații retrase	bugetare aprobate; asistență externă	„5+2” ; ONU; Consiliul Europei; misiunile diplomatice acreditate în Republica Moldova
Ținta strategică B: Intensificarea dialogului în domeniul drepturilor omului la nivel de experți pentru problemele drepturilor omului din localitățile din stînga Nistrului							
Nr. crt.	Acțiuni	Subacțiuni	Instituții responsabile	Termen de realizare	Indicatori de monitorizare	Costuri de implementare (lei)	Parteneri
1	Abordarea sistematică în procesul de negocieri a problematicii drepturilor omului în localitățile din stînga Nistrului	1.1. Identificarea și includerea pe agenda de negocieri a problemelor prioritare din domeniul drepturilor omului	Cancelaria de Stat (Biroul politici de reintegrare); Ministerul Justiției	2018–2022	1. Numărul de intervenții 2. Soluțiile adoptate	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Oficiul Avocatului Poporului; participanții la negocieri în format de „5+2” ; ONU; Consiliul Europei; misiunile diplomatice acreditate în Republica Moldova
		1.2. Relansarea activității subgrupului pentru drepturile omului cu implicarea reprezentanților societății civile de pe ambele maluri ale Nistrului și a organizațiilor internaționale relevante	Cancelaria de Stat (Biroul politici de reintegrare); Ministerul Justiției	2018–2022	Numărul de ședințe desfășurate	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Oficiul Avocatului Poporului; participanții la negocieri în format de „5+2” ; ONU; Consiliul Europei; misiunile diplomatice acreditate în Republica Moldova
		1.3. Elaborarea și punerea în aplicare a unui mecanism de deblocare a accesului fermierilor din raionul Dubăsari la terenurile agricole amplasate după traseul Rîbnița–Tiraspol	Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului; Agenția Relații Funciare și	2021	1. Numărul de acțiuni întreprinse 2. Mecanismul elaborat și pus în aplicare	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Participanții la negocieri în format de „5+2” ; ONU; Consiliul Europei; misiunile diplomatice acreditate în Republica

			Cadastru; Cancelaria de Stat (Biroul politici de reintegrare)				Moldova
		1.4. Asigurarea respectării standardelor internaționale la prelucrarea datelor cu caracter personal în cadrul schimbului informațional dintre Chișinău și Tiraspol	Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal; Cancelaria de Stat (Biroul politici de reintegrare); Ministerul Justiției; Agenția Servicii Publice	2021	1. Numărul de acțiuni întreprinse 2. Mecanismul identificat	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Participanții la negocieri în format de „5+2” ; ONU; Consiliul Europei; misiunile diplomatice acreditate în Republica Moldova
		1.5. Sensibilizarea participanților la negocierile în format de „5+2”, a organizațiilor internaționale relevante și a misiunilor diplomatice acreditate în Republica Moldova cu privire la cazurile de încălcări a drepturilor omului în localitățile din stînga Nistrului	Cancelaria de Stat (Biroul politici de reintegrare); Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene	2018–2022	Numărul de sesizări perfectate	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Participanții la negocieri în format de „5+2” ; ONU; Consiliul Europei; misiunile diplomatice acreditate în Republica Moldova
Obiectivul II: Reducerea numărului de încălcări ale drepturilor omului în localitățile din stînga Nistrului și în zonele limitrofe							
Ținta strategică A: Sprijin și asistență oferite în mod sistematic persoanelor ale căror drepturi au fost încălcate în localitățile din stînga Nistrului și în zonele limitrofe							
Nr. crt.	Acțiuni	Subacțiuni	Instituții responsabile	Termen de realizare	Indicatori de monitorizare	Costuri de implementare (lei)	Parteneri
1	Oferirea sistematică a sprijinului și asistenței persoanelor ale căror drepturi au fost încălcate în localitățile din stînga	1.1. Fortificarea capacităților Oficiului Avocatului Poporului în procesul de monitorizare a respectării drepturilor omului în regiunea transnistreană	Oficiul Avocatului Poporului	2019	Studiul elaborat	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Participanții la negocieri în format de „5+2” ; ONU; Consiliul Europei; misiunile diplomatice acreditate în Republica

	Nistrului și în zonele limitrofe	1.2. Analiza sistemică a situației privind respectarea drepturilor omului în regiunea transnistreană și în zonele limitrofe	Cancelaria de Stat (Biroul politici de reintegrare)	2018–2022	Rapoartele anuale și cele speciale elaborate	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Moldova Oficiul Avocatului Poporului; participanții la negocieri în format de „5+2” ; ONU; Consiliul Europei; misiunile diplomatice acreditate în Republica Moldova
		Ținta strategică B: Monitorizarea fiecărui caz sesizat și documentat de aplicare a torturii sau a tratamentelor inumane ori degradante în localitățile din stînga Nistrului					
Nr. crt.	Acțiuni	Subacțiuni	Instituții responsabile	Termen de realizare	Indicatori de monitorizare	Costuri de implementare (lei)	Parteneri
1	Monitorizarea situației persoanelor aflate în locurile de detenție din stînga Nistrului	1.1. Identificarea organizațiilor societății civile, a coalițiilor, a altor tipuri de instituții ce au drept scop monitorizarea situației deținuților în localitățile din stînga Nistrului	Oficiul Avocatului Poporului; Cancelaria de Stat (Biroul politici de reintegrare)	2018–2022	1. Instituțiile identificate 2. Echipelile de monitorizare create	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Participanții la negocieri în format de „5+2” ; ONU; Consiliul Europei; misiunile diplomatice acreditate în Republica Moldova
		1.2. Instruirea reprezentanților organizațiilor societății civile/echipelor de monitorizare în domeniul prevenirii torturii	Oficiul Avocatului Poporului	2018–2022	1. Ghidul de monitorizare elaborat 2. Numărul de întruniri organizate 3. Numărul de persoane instruite	500 000	Participanții la negocieri în format de „5+2” ; ONU; Consiliul Europei; misiunile diplomatice acreditate în Republica Moldova
Ținta strategică C: Un număr mai mare de elevi în instituțiile de învățămînt moldovenești cu predare în grafia latină din stînga Nistrului							
Nr. crt.	Acțiuni	Subacțiuni	Instituții responsabile	Termen de realizare	Indicatori de monitorizare	Costuri de implementare (lei)	Parteneri
1	Asigurarea condițiilor necesare pentru buna functionare a școlilor	1.1. Acordarea unui sprijin permanent instituțiilor de învățămînt moldovenești cu predare în grafia latină din	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării;	2018–2022	Numărul de acțiuni întreprinse	În limita alocațiilor bugetare aprobate;	Participanții la negocieri în format de „5+2” ; ONU;

	moldovenești cu predare în grafia latină din localitățile din stînga Nistrului	regiunea transnistreană	Cancelaria de Stat (Biroul politici de reintegrare)			asistență externă	Consiliul Europei; misiunile diplomatice acreditate în Republica Moldova
		1.2. Promovarea studierii, în condiții de egalitate, a limbilor vorbite în localitățile din stînga Nistrului	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării	2018–2022	Ponderea numărului de elevi înmatriculați în instituțiile de învățămînt	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Participanții la negocieri în format de „5+2” ; ONU; Consiliul Europei; misiunile diplomatice acreditate în Republica Moldova
2	Promovarea creșterii numărului de școli cu predare în limba maternă, proporțional cu procentajul stabilit pe grupuri lingvistice	2.1. Desfășurarea unei campanii de informare a populației din stînga Nistrului cu privire la beneficiile instruirii de calitate	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării	2018–2022	Numărul de persoane participante la campaniile de informare	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Participanții la negocieri în format de „5+2” ; ONU; Consiliul Europei; misiunile diplomatice acreditate în Republica Moldova
		2.2. Elaborarea unui studiu privind situația limbilor vorbite în localitățile din stînga Nistrului și modul de realizare a învățămîntului în limbile respective	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării	2019	1. Studiul elaborat și prezentat 2. Recomandările formulate și diseminate	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Participanții la negocieri în format de „5+2” ; ONU; Consiliul Europei; misiunile diplomatice acreditate în Republica Moldova
		2.3. Depunerea de eforturi constante în vederea asigurării unor oportunități egale pentru elevii care studiază în alte instituții de învățămînt decît cele subordonate Ministerului Educației, Culturii și Cercetării	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării	2018–2022	Măsurile/mecanismele de asigurare a oportunităților egale de studiu, elaborate și aprobate	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Participanții la negocieri în format de „5+2” ; ONU; Consiliul Europei; misiunile diplomatice acreditate în Republica Moldova
Ținta strategică D: Un număr sporit de persoane domiciliate în localitățile din stînga Nistrului care au obținut acte de identitate din sistemul național de pașapoarte							
Nr. crt.	Acțiuni	Subacțiuni	Instituții responsabile	Termen de realizare	Indicatori de monitorizare	Costuri de implementare	Parteneri

						(lei)	
1	Dezvoltarea proceselor de eliberare a documentelor de stare civilă, a actelor de identitate, de determinare a apartenenței sau de dobândire a cetățeniei Republicii Moldova pentru locuitorii din stînga Nistrului	1.1. Perfecționarea cadrului normativ existent în domeniile eliberării documentelor de stare civilă, a actelor de identitate, determinării apartenenței sau dobîndirii cetățeniei Republicii Moldova pentru locuitorii din stînga Nistrului	Agenția Servicii Publice	2018–2019	Cadrul normativ modificat	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Participanții la negocieri în format de „5+2” ; ONU; Consiliul Europei; misiunile diplomatice acreditate în Republica Moldova
Obiectivul III: Creșterea rolului societății civile în procesul de monitorizare a încălcărilor drepturilor omului în localitățile din stînga Nistrului							
Ținta strategică A: Activitate intensificată a organizațiilor ce implementează proiecte și acțiuni de promovare și apărare a drepturilor omului în localitățile din stînga Nistrului							
Nr. crt.	Acțiuni	Subacțiuni	Instituții responsabile	Termen de realizare	Indicatori de monitorizare	Costuri de implementare (lei)	Parteneri
1	Încurajarea activității organizațiilor societății civile și a grupurilor de inițiativă în localitățile din stînga Nistrului	1.1. Facilitarea organizării unor platforme de dialog între organizațiile care se preocupă de drepturile omului pe ambele maluri ale Nistrului	Cancelaria de Stat (Biroul politici de reintegrare)	2018–2019	Platforma creată și activitățile realizate	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Participanții la negocieri în format de „5+2” ; ONU; Consiliul Europei; misiunile diplomatice acreditate în Republica Moldova
		1.2. Extinderea dialogului dintre autorități și societatea civilă ale localităților din stînga Nistrului, inclusiv prin prisma unor măsuri de consolidare a încrederii	Cancelaria de Stat (Biroul politici de reintegrare)	2018–2022	1. Numărul de ședințe comune organizate anual 2. Numărul de participanți	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Participanții la negocieri în format de „5+2” ; ONU; Consiliul Europei; misiunile diplomatice acreditate în Republica Moldova
2	Protecția apărătorilor drepturilor omului care realizează	2.1. Elaborarea unor mecanisme clare de protecție a persoanelor care desfășoară activități de	Cancelaria de Stat (Biroul politici de	2019	Mecanismul creat și pus în aplicare	În limita alocațiilor bugetare	Participanții la negocieri în format de „5+2” ;

	acțiuni și activități în localitățile din stînga Nistrului sau pentru locuitorii acestor localități	promovare și apărare a drepturilor omului în localitățile din stînga Nistrului	reintegrare)			aprobate; asistență externă	ONU; Consiliul Europei; misiunile diplomatice acreditate în Republica Moldova
		2.2. Mobilizarea sprijinului extern în vederea îmbunătățirii situației drepturilor omului în localitățile din stînga Nistrului și pentru protejarea apărătorilor drepturilor omului	Cancelaria de Stat (Biroul politici de reintegrare); Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene	2018–2022	Declarații și comunicate difuzate	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Oficiul Avocatului Poporului; participanții la negocieri în format de „5+2” ; ONU; Consiliul Europei; misiunile diplomatice acreditate în Republica Moldova
3	Familiarizarea societății din stînga Nistrului cu mecanismele de apărare a drepturilor și libertăților fundamentale ale omului	3.1. Sensibilizarea societății din stînga Nistrului cu privire la respectarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului	Oficiul Avocatului Poporului; administrația publică centrală	2018–2021	Numărul de campanii de sensibilizare	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Participanții la negocieri în format de „5+2” ; ONU; Consiliul Europei; misiunile diplomatice acreditate în Republica Moldova
		3.2. Mediatizarea cazurilor de încălcare a drepturilor și libertăților fundamentale ale omului	Cancelaria de Stat (Biroul politici de reintegrare)	2018–2021	Rapoartele elaborate și comunicatele de presă difuzate	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Oficiul Avocatului Poporului; participanții la negocieri în format de „5+2” ; ONU; Consiliul Europei; misiunile diplomatice acreditate în Republica Moldova
		3.3. Contribuirea la consolidarea educației în domeniul drepturilor și libertăților fundamentale ale omului	Ministerul Educației, Culturii și Cercetării	2018–2021	Curriculumul elaborat	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Oficiul Avocatului Poporului; participanții la negocieri în formatul de „5+2” ; ONU;

							Consiliul Europei
		3.4. Elaborarea și diseminarea materialelor informative cu privire la drepturile și libertățile fundamentale ale omului pentru locuitorii din stînga Nistrului	Cancelaria de Stat (Biroul politici de reintegrare); Oficiul Avocatului Poporului	2018–2021	Numărul de pliante elaborate și diseminate	În limita alocațiilor bugetare aprobate; asistență externă	Participanții la negocieri în format de „5+2” ; ONU; Consiliul Europei; misiunile diplomatice acreditate în Republica Moldova